

Отбасы және балбақша

№1.2023
қаңтар-ақпан

Семья &
детский сад

Суретте:
ЖАЙСАНБАЕВА
Агерке Сағнышқызы
(Алматы қаласы)

Екі айда бір шығатын, мектепке дейінгі сәби тәрбиесіне арналған, ғылыми әдістемелік, педагогтік журнал

№1 (214) қаңтар-ақпан 2023 жыл
Журнал 1994 жылдан бастап шыға басталды

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Бас редактор – Дуанбекова
Бейбіткүл Сатыбалдықызы
Бөлім редакторы – Әсем Ғабиденқызы
Дизайнер – Әмір Әбсадық

АҚЫЛДАСТАР АЛҚАСЫ:

Әбішқызы Сайраш
Бейсенбиева Күләш
Жұмабекова Фатима

Теруге жіберілген күні 28.01.2023
Басуға қол қойылған күні 07.02.2023
Таралымы 620
Қалпы 84x108
Компьютерлік басылым
Баспа табағы 4,0
Шартты баспа табағы 4,67
Тапсырыс 24
Индекс 75745

РЕДАКЦИЯНЫҢ МЕКЕН-ЖАЙЫ:

Алматы қаласы
Халиуллина көшесі 212/25
Ұялы тел: 8 701 258 89 26,
8 747 723 62 84

Электронды пошта:
duanbekova58@mail.ru

Журнал Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат министрлігінде
тіркеліп, №8955-Ж куәлігі берілген.

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

«Отбасы және балабақша» ЖШС
«VEDA PRESS» баспаханасында
басылды.
тел. +7 (727) 266 55 87
тел. +7 (727) 266 27 65
© «Отбасы және балабақша».
№1 (214) қаңтар-ақпан 2023 жыл

МАЗМҰНЫ

ТӘРБИЕШІ, СІЗ ҮШІН: ОҚЫ, ҮЙРЕН, ҚОЛДАН

ШЕКЕЕВА Р.А. «Балабақшадағы ертегі терапиясы».....	2
КУЗЕМБАЕВА В. «Ертегі – тәрбие бастауы»	3
ТАБЫЛОВА А.К. «Баланың денсаулығын сақтау және мәдени-гигиеналық дағдыларын қалыптастыру».....	4
КЕРЕЕВА М.Д. «Жас маманды жана ортаға бейімдеу жолдары»	7

БІЗДІҢ БАЛАБАҚШАМЫЗДА

ШАЙМЕРДЕНОВА Г.М. «Балабақша – тәрбие мен білімнің алғашқы баспалдағы»	8
НИЕТБАЕВА А.Т., ЕРМЕКБАЕВА М. А. «Компьютерлік ойындардың бала психикасына әсері»	9
НИТЕБАЕВА Г.А., КЕНЕНБАЕВА А.К. «Ұлпақардың сикыры»	11
КАЮПОВА С.Ж., ДАРМЕНКУЛОВА Ж.О. «Ақылдылар мен тапқырлар» сайысы..	13
АЛМАНИЯЗОВА А.М., САЙЫМОВА Ә.С. «Аспан әлеміне саяхат»	15
БИСЕНБИНА Г.К., САДЕНОВА Б.К. «Денсаулық еліне саяхат».....	16
УСПАНОВА С.М., ДЖАРИЛКАПОВА Е.Т. «Спорт біздің досымыз!»	17
ЖАЙСАНБАЕВА А.С. «Білімнің бастауы – балабақшада».....	19
ТИЛЕШОВА Д.А. «Баланы ойын арқылы оқыту және тәрбиелеу»	20
ТАТУБАЕВА Д.М. «Музыка оқу қызметі – баланың шығармашылық қабілетін дамытады».....	21
ТӨЛЕПБЕРГЕН Ұ.К. «Менің отбасым»	22
ӘЛІМ М.Ә. «Отбасы мен балабақшаның ынтымақтастығы»	22
БИРГЕБАЕВА Ж.Ж. «Қол өнерім – зор өнерім»	23
КЕТИКОВА Ж.С. «Табиғатта өзін-өзі ұстау ережелері».....	24
САСАН Н. «Білімпаздар»	25
ДЮСЕМБИЕВА Г.А. «Сандар мен пішіндер»	27
НИКАТОВА Б.К. «Ұзын-қысқа ұғымдары»	28
КІШІБАЕВА М.З. «Дәруменді көкөністер».....	29
МАХАНОВА С. «Азық-түлік және дәрумендер»	30
КАРИБЖАНОВА Ж.Ж., «Жемістер мен көкөністер»	30
АСЫМОВА Қ.Д. «Білім – адам баласының ортақ қазынасы»	35

БАЛАБАҚША ТЫНЫСЫ

САРЫЕВА Л.А. «Мектеп жасына дейінгі балаларды көркем әдебиетпен таныстырудың маңыздылығы»	36
СМАИЛОВА Л.Ж. «Отбасы бақыты».....	37
МУСАЕВА Д.А. «Қиял әлеміне саяхат».....	38
АЛИПБАЕВА Г.И. «Ғажайып ғарыш».....	39
ТҮРІКМЕНБАЕВА Б.Қ. «Табиғатты аялайық!».....	40
ҚҰЛБАЕВА А.Б. «Көңілді қыс»	41
АЛДАМЖАРОВА А.Д. «Математика әлеміне саяхат»	42
ТҮЛКИЕВА М.Л. «Өрт қауіпсіздігін сақтайық»	41
АМАНОВА Г.Т. «Дымбилмеске жол ережесін үйретеміз».....	44
МЕЙРОВА А.У. «Бағдаршам – біздің досымыз».....	45
КОРДАБАЕВА Р.Ж. «Ертегілер еліне саяхат».....	46
КАПАРБАЕВА Х.А. «Қасқыр мен тышқан»	46
ҚАЛБАЙ М.Ж. «Ертегілер елінде»	47

ТӘСІЛ НЕГІЗІ – ТӘЖІРИБЕ

КАДЫРОВА С.С. «Мақтақыз бен мысық» ертегісі.....	48
ТҮРДЫҚҰЛ А.Ж. «Бізге көктем келді»	49
КУЛЕМБЕКОВА А.Б. «Қарақат бұтағы».....	50
ЕСИРКЕПОВА Г.Т. «Қыс қызығы»	50
УБИШОВА У.К. «Сикырлы су»	51
МОЛДАГАЛИЕВА Л.К. «Жүннен жасалған бұйымдар».....	53
КАРТАБЕКОВА Қ.К. «Көмекші достар»	54
ИСАГАЛИЕВА В.А. «Қазақтың ұлттық музыкалық аспаптары».....	55

ВОСПИТАТЕЛИ ДЕЛЯТСЯ ОПЫТОМ

МАМЕДОВА З.А. «Дидактическая игра как средство развития речи дошкольников»	56
ПОДВИЖЕНКО Е.В. «Звук [з], буква З». «Домашние животные»	57
УРАЗЫМБЕТОВА Р.И. «Буратино у ребят – дошколят»	60
КУРИКОВА А.Н. «Зимний вальс».....	62

«БАЛАБАҚШАДАҒЫ ЕРТЕГІ ТЕРАПИЯСЫ»

ШЕКЕЕВА Райгуль Акимгерейқызы,

Ақтөбе қаласындағы №18 «Гауһар»

балабақшасының тәрбиешісі

Ертегі терапиясы – бұл ертегімен «емдеу» әдісі. Ертегіні мұғалімдер, психологтар, дәрігерлер өз тәжірибесінде қолданады. Бұл әдіс ата-аналарға да қол жетімді. Ертегілердің сүйікті кейіпкерлерімен жағдайларды жеңу психология, балаларды дамыту және тәрбиелеу саласында жақсы нәтижелерге қол жеткізуді жеңілдетеді. Ертегі терапиясы ХХ ғасырдың 60-70-ші жылдарының басында пайда болды. Оны М.Эриксон негіздеді және кейіннен оның шәкірті дамытты. Мұғалімдер мен психологтар жиі қолданатын «ертегі терапиясы» тәрбие мен оқытудың ең көне әдісі болып саналады. Бұл әдіс қарым-қатынас, эмоционалды салада оң нәтиже береді. Дәстүрлі оқумен салыстырғанда балалардың зияткерлік қабілетін қарқынды дамытады, сөйлеу, танымдық, эстетикалық, әлеуметтік, физикалық дамуына ықпал етеді. Оқыту ойын түрінде өтеді. Нәтижесінде бала интроспекцияға, құрдастарымен және ересектермен толық қарым-қатынасқа қабілетті, өзінің қажеттіліктері мен сезімдерін ауызша және вербальды емес құралдар арқылы, өзара әрекеттесу және ынтымақтастық жасау арқылы білдіруді үйренеді.

Ертегінің атмосферасында балалар өздерін еркін сезінеді, шындықты қабылдап, әртүрлі тапсырмаларды орындауға үлкен қызығушылық танытады. Ертегіні, оның сюжеттік желілерін пайдалану арқылы біз көптеген түзету мәселелерін шеше аламыз, мысалы: шамадан тыс моториканы азайту, баланың эмоционалды және сөйлеу жағдайын қалыпқа келтіру, өз қорқыныштарынан арылу. Мұғалімдер балалармен жұмыс жасауда ертегі терапиясын қолдануы керек. Өйткені ойынға бастапқыда кірмеген бала ертегіні қабылдамайды. Егер бала ертегі жолдарымен саяхаттап, таңғажайып оқиғалар мен түрлендірулерді бастан кешірсе, ертегі кейіпкерлерімен кездессе, одан әлдеқайда көп әсер алады. Ертегіге кіре отырып, балалар «ертегі заңдарын» – мінез-құлқ нормалары мен ережелерін оңай қабылдайды.

Балабақшадағы ертегі терапиясы сабақтары баланың білімге тез бейімделуіне, ішкі әлеуетін ашуға және дамытуға көмектеседі. Халық ертегілерінің сюжеттері алуан түрлі: жануарлар туралы ертегілер балаларға өмірлік тәжірибені жақсы жеткізеді; тұрмыстық ертегілер отбасылық өмірдің құбылыстары туралы айтады, жанжалды жағдайларды шешудің жолдарын көрсетеді; қорқынышты ертегілер зұлым рухтар туралы айтады; ертегілер арқылы өмірлік даналық пен адамның рухани дамуы туралы ақпарат

баланың санасына сіңеді. Ертегімен жұмыс жасауда мынадай әдістерді қолданған жөн:

Ертегіні талдау. Мақсаты – әрбір оқиганы, әрбір кейіпкерді, әрбір бейнеленген сюжетті түсіне отырып, шыққан қорытындыны ұғыну. Баладан әрдайым өз ойын сұрап отырған жөн.

Ертегіні әңгімелеу. Бұл әдіс баланың елестете алу қабілетін, қиялын дамытады. Балаға ертегіні кейіпкердің атынан баяндап беруді ұсынуға болады.

Ертегіні қайта жазу немесе толықтыру. Ертегінің мазмұны немесе оқиганың шиеленісуі, аяқталуы ұнамаған кезде қолданылатын әдіс. Оны қайта жазып немесе кейіпкерлерін өзгертуге болады. Нәтижесінде, бала бойындағы өзгерістерді көрсетіп, шешімін таппаған жағдайларды шешіп, ішкі толғаныстардан босай алады.

Қуыршақтар арқылы ертегіні сахналау. Бұл баланың қимыл-қозғалыстарын неғұрлым ширақ етіп, қуыршақтың мінез-құлқын шынайы сомдай алуына көмектеседі. Қуыршақтармен жұмыс жасау арқылы бала өз бойындағы өзгерістер мен эмоцияларды көрсетуге мүмкіндік алады.

Ертегіні құрастыру. Кез келген қиял-ғажайып ертегілерде мазмұнның даму заңдылықтары бар. Басты кейіпкер бір отбасында дүниеге келіп, қиындықтарға тап болып, ол кедергілерді жеңеді және үйіне оралады. Сонымен, ертегі барысында кейіпкердің өмірі ғана сипатталмай, жеке тұлғаның қалыптасу кезеңі айтылады. Балабақшада және үйде мектеп жасына дейінгі балаларға оқу, әңгімелеу, қайталау, драматизация және т.б. түрінде ертегілер ұсынылады. Бұл формада ертегілер қиялды, ойлауды, сөйлеуді, шығармашылықты дамыту, баланы белсенді тәрбиелеу үшін толық қолданылмайды. Сондықтан балабақша жұмысында ертегімен жұмыс істеудің келесі әдістерін қолданған жөн.

Ертегілердің коллажы – жағдайлардың шатасуы, әртүрлі ертегілер кейіпкерлерінің бірге өмір сүруі. Батырлардың қауіпті жағдайлардан шығу жолын табу.

Таныс ертегілердегі жағдайдың өзгеруі. Бұл әдіс кейіпкерлерді құтқару емес, сюжетті баланың қалауы бойынша өзгерту.

Жаңаша ертегілер. Таныс оқиғаларға басқаша қарауға көмектесетін әдіс.

Түрлі-түсті ертегілер – «Таңғажайып ертегілер туралы ертегілер». Мұнда әсіресе түстерді зерттеген жөн. Мысалы, әр бояу өзінің сиқырлы сарайында тұрады, олар бір-біріне қонаққа барады, соңында жаңа

ренктер, кейде мүлдем күтпеген түстер пайда болады. Қиялдау кезінде ережені сақтау керек: әр бояу сарайында бәрі тек оның түсімен боялуы керек.

Ертегідегі сериал. Сүйікті кейіпкерлерімен сүйікті ертегілердің жаңа сюжеттерін жасау. Мысалы, «Бауырсақ» ертегісі: бірінші бөлім – дәстүрлі ертегі, екіншісі – «Бауырсақты қалай қорғау керек», үшіншісі – «Бауырсақтың түрлі-түсті мекендегі өзгерісі», төртіншісі – «Бауырсаққа Буратиноның мұрнын салу», бесіншісі – «Бауырсақтың достары бар», алтыншы – Менің «Бауырсақ» туралы ертегім.

«ЕРТЕГІ – ТӘРБИЕ БАСТАУЫ»

КУЗЕМБАЕВА Венера,
«Нұр» бөбекжай-балабақшасының әдіскері

Ертегілер әлемі – сиқырлы, өзінше бір ғажайып дүние. Оны тыңдайтын болсақ, бала түгілі ересектердің өзі өзгеше бір әлемге еніп, ерекше бір сезімге еріп елітетіні рас. Ертегінің өзгешелігі де осында. Ертегілер еліне саяхат жасау кез келген адамның жанына тыныштық сыйлап, арман қанатына мінгізіп, қиял жетпес алыс сапарларға жетелейтіні анық. Жалпы, біздің қазақ әдебиетінің барлық жанры, әрбір салт-дәстүріміздің тәрбиелік мәні аса зор. Ал ертегіні тәрбиенің бастауы деп айтуға әбден болады. Өйткені, бүлдіршіннің ең алғашқы сүйсініп тыңдайтыны ертегі, қызықтыратыны сол ертегідегі кейіпкерлер. Бала өмірді сол ертегі арқылы танып, айналасындағы адамдарды, олардың әрбір іс-қимылдарын өзі тыңдаған ертегілердегі кейіпкерлермен салыстырады. Бұл бала дамуындағы заңдылық. Жақсы адам көрсе, «Апа, ол Күлше қыз ба?», жаман адам көрсе, «Апа, ол мыстан кемпір ме, әлде құбыжық па?», – деп қоятын сұрақтары осының дәлелі емес пе? Дүние есігін енді ашып, өзіне таңсық дүниені білгісі келіп талпынған баланың ертегі әлемінен алары көп-ақ. Бүкіл дүние бейтаныс, жан-жағына үрке қарайтын балаға жақсылық пен жамандықтың арасын ашып көрсететін, арамдық пен адалдықтың арасындағы алшақтықты дәлелдейтін де дәл осы ертегі әлемі. Мәселен, батырлар туралы ертегі оқыған ұл балалар батыр болуға, елін, жерін қорғауға ұмтылыс жасайды. Ертегіге еліктеп өзіне ұнаған кейіпкері секілді ерлік жасауды, туған жерін қорғауды өзіне міндет санайды. Ал жағымсыз кейіпкерлердің жаман әрекеттеріне бой алдырмауға тырысады.

Байқасаңыз, көптеген ертегі қиындықтан басталып, соны жақсылықпен аяқталады. Бұдан шығар қорытынды, ертегі оқыған бала кез келген қиындыққа шыдайтын болса, қалайда жеңіске жететініне, әр қиындықтың түбінде бір жақсылық болатынына се-

Ертегілерді модельдеу. Ертегіні сызбаларға, белгілерге, геометриялық фигураларға сәйкес үлгілеу.

Ертегінің суретін салу. Балаларға бұл әдіс өте ұнайды. Ертегімен танысқаннан кейін олардың сурет салуға, мүсіндеуге, аппликация түрінде сюжет жасауға деген қызығушылығы артады. Яғни, ертегі терапиясын балалармен психокоррекциялық жұмыс әдісі ретінде қолдану өте тиімді. Бала үшін ертегі ерекше шындық. Ертегі өмір бойы бізбен бірге болатын теңдесі жоқ адамгершілік сабақтарын береді.

німі артады. Яғни, ертегінің бала өмірінде атқаратын рөлі зор. Кейде ересектер де шаршаған сәттерінде ертегі оқыса, дәл сол мезетте қиындығын ұмытып, өзгеше бір әлемге еніп кетері сөзсіз. Демек, ертегінің психологиялық тұрғыдан да балаға берері көп. Мәселен, бала жанындағы досына, анасына немесе басқа біреуге ренжіген болса, ол баланың көңілін көтеру үшін қызықты ертегілер оқып беруге әбден болады. Немесе досымен ренжісіп өзін әлсіз сезінген балаға өжеттік туралы, әділдік пен батырлық туралы ертегіні көп айтатын болсақ, ол баланың бойында жігер мен рух пайда болатыны анық. Мәселен, дәл қазір бақшадағы балаға үлкенді сыйлау, оларға қамқор болу туралы жақсы ертегі оқып беріңіз де, артынша сол баланы бақыласаңыз, міндетті түрде ересектерге құрмет жасағанын көруге болады. Ханшайым мен ханзада туралы ертегі оқып берсеңіз, ұл балалардың қыз балаға деген қамқорлығы, ал қыз баланың бой түзеуіне, әсемдік пен әдемілікке құштарлығы артады. Сайып келгенде олар жақсы адам болуға ұмтылады.

Ал, бүгінгі күні сол ертегінің жайы қалай? Бала тыныш отырса болғаны, қолына телефонды ұстата саламыз. Оның қаншалықты дұрыс өсіп, физикалық және моральдық тұрғыда қалай дамып жатқаны кімді қызықтырар екен? Баланың ойында не бар екенін, оның арманы қайда қалықтап жүргенін білуге әрекет жасаймыз ба? Баланы арманы қайда жетелеп, қай бағытқа бастағанын анықтау үшін балаға ертегі ойлап құрастыру тәсілін қолдану керек. Ертегі – қиял әлемінен туындайтын дүние. Балаға ертегі құрастыру арқылы оның дәл қазіргі жай-күйін және оның енді дамып келе жатқан санасына не жетпейтінін нақты анықтауда бұл таптырмайтын тәсіл. Ертегілерді жаңғырту және жалғастыру арқылы ұлт жанашырлары қазақ халқының тұрмысын, салт-дәстүрін ұрпақтан ұрпаққа жеткізуді мақсат тұтқан. Өйткені, ертегілер

тұтас бір халықтың тұнып тұрған тұрмыс-тіршілігін, тынысын, тарихын қамтыған. Демек, ертегілердің бала тәрбиесінде, ұлттық сананы қалыптастыруда маңызы зор екенін ескере отырып, ертегі арқылы ұрпақ тәрбиесін жетілдіру маңызды. Әлемдегі қызыл-ды-жасылды дүниеге таңдана да тамсана қарайтын сәбиді қиял-ғажайып ертегі әлеміне жетелей отырып,

олардың таңғы шықтай тап-таза мөлдір саналарына тек жақсылық пен адалдықтың нәрін ертегі арқылы беру тиімді болмақ.

*Алматы облысы
Еңбекшіқазақ ауданы
Нұра ауылы*

«БАЛАНЫҢ ДЕНСАУЛЫҒЫН САҚТАУ ЖӘНЕ МӘДЕНИ-ГИГИЕНАЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ»

**ТАБЫЛОВА Акбота
Куанышқызы,**
Орал гуманитарлық-
техникалық колледжі
жанындағы шағын орталық
тәрбиешісі

Жобаның тақырыбы: «Тазалық – денсаулық кепілі».

Жоба түрі: Танымдық-ойын.

Мақсаты: Балаларға салауатты өмір салты, денсаулықтың құндылығы, оның тазалықтан басталатыны туралы түсінік беру. Мәдени-гигиеналық шаралардың қажеттілігі туралы білімдерін жүйелеу.

Ата-аналармен жұмыс. Денсаулықты нығайту және сақтау мәселесі бойынша үй жағдайында балалардың білім деңгейін арттыру. Мәдени гигиеналық дағдыларын қалыптастыруға жағдай жасау. Баланың өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын қалыптастырудың маңыздылығын ата-аналарға түсіндіріп, кестер беру.

Кішкентай балалар негізінен күні бойы балабақшада орлатындықтан тәрбиешілер, медицина қызметкері оларды қолды дұрыс жууға (көбіктенгенше сабындау), құрғатып сүртуге, өз бетімен сүлгісін алып, қайта ілуге, таза және ұқыпты болуға, қасық, кесе, сүлгіні дұрыс және орынды қолдануға және дұрыс тамақтануға үйретеді. Балаларға өздерінің жеке заттарын: сүлгі, бет орамал, тарақ, ауыз шаятын ыдысты қолдану қажеттігін түсіндіреді. Бастапқы гигиеналық дағдылар алдымен отбасында қалыптасады. Ұжымда бұл дағдылар барынша табысты әрі жеңіл бекітіледі. Тақырыптық ойындар өткізіледі. Балалардың ас ішер алдында, астан соң, ұйымдастырылған іс-әрекеттер мен серуеннен кейін қолдарын жууды дағдыға айналдыру мәселесіне үнемі назар аударылады. Қол жуу туралы әсем безендірілген жадынамалар қол жуғыштардың жанына ілінеді.

Менің бұл тақырыпты таңдау себебім мектеп жа-

сына дейінгі балалардың денсаулығын сақтау мен қалыптастыру мәселесін шешу қажеттілігімен байланысты. Балалардың мәдени-гигиеналық тәрбиесі негізгі міндеттердің бірі болып табылады. Оны ойын әрекеті арқылы тиімді шешуге болады. Өйткені, мектепке дейінгі жаста ойын жетекші әрекет болып табылады. Ойын арқылы баланың есте сақтау қабілеті дамиды, сөздік қоры молаяды. Бұл жоба кіші топ балаларымен жұмыс істеуге және олардың мәдени-гигиеналық дағдыларын қалыптастыру бойынша ата-аналармен өзара әрекет жасауға бағытталған.

Жобаның міндеттері мен мазмұны: Балалардың бойында өз бетінше қызмет ету қабілетін қалыптастыру. (Шешінгенде, киінгенде, жуынғанда, тамақ ішкенде). Әрқашан ұқыпты, жинақы болуға, үстел басында өзін әдепті ұстауға тәрбиелеу. Оларды ересектердің бақылауымен жуынуға, тамақ ішер алдында беті мен қолын жеке сүлгімен сүртуге, жеке гигиена құралдарын өз мақсатына сай пайдалана білуге үйрету. Ересектердің көмегімен тазалыққа баулу. Жеке заттарды (орамал, майлық, тарақ, түбек) пайдалану дағдысын қалыптастыру. Қасықты оң қолымен ұстауға, киімді ретімен киінуге, шешінуге, (алдыңғы түймелерді, ілмектерді ағытуға), өз киімдерін мұқият бүктеуге, киімді дұрыс киюге үйрету. Гигиеналық шараларды орындау кезінде балаларды мақтау.

Мәдени-гигиеналық дағдыларға тәрбиелеу баланың денсаулығын нығайтады. Балалардың денсаулығын күту, олардың дене бітімінің дамуы тазалыққа, ұқыптылыққа, тәртіпке деген сүйіспеншілікке тәрбиелеуден басталады. Балабақшада балаларды: денені таза ұстауға, тамақтану мәдениетіне, қоршаған орта-

дағы тәртіпті сақтауға, сонымен қатар бір-бірімен және үлкендермен дұрыс қарым-қатынасқа тәрбиелеу қажет. Менің алдыма қойған мақсатым балалардың жеке гигиена ережелері туралы түсініктерін бекіту. Гигиеналық шаралардың қажеттілігі туралы балалардың білімін нақтылау және жүйелеу. Біріншіден, балаларды қарапайым ережелерді ұстануға үйреттім: тамақ ішер алдында, дәретханадан кейін, ойыннан, серуеннен кейін және т.б. қолдарын жуу. Екі жастан асқан балаға тамақ ішкеннен кейін аузын сумен шаюды үйреткен дұрыс. Баланың жеке бас гигиенасының басты дағдыларын түрлі көрнекіліктер арқылы көрсету, әңгіме өткізу, дидактикалық ойындар ойнату арқылы: қолды дұрыс жууға, құрғатып суртуге, өз бетімен таза және ұқыпты тамақтануға; қасық, кесе, сүлгілерді дұрыс және орынды қолдануға; және дұрыс тамақтануға үйрету барысында көптеген ойын тәсілдерін қолдандым.

«Дидактикалық ойындар мектеп жасына дейінгі балалардың мәдени-гигиеналық дағдыларын дамыту құралы»

Дидактикалық ойындардың құндылығы олар білімділік мақсатты жүзеге асыруда қолданылады. Балалардың қиялын оятады. Көтеріңкі көңіл-күй сыйлайды. Мәдени-гигиеналық дағдыларды қалыптастырудың әртүрлі құралдары мен әдістерінің ішінде ойын және, дидактикалық ойындар ең тиімді болып саналады және әртүрлі педагогикалық міндеттерді ойын түрінде шешуге мүмкіндік береді.

Мәдени-гигиеналық дағдылармен, салауатты өмір салтын қалыптастыруға бағытталған дидактикалық ойындар мен жаттығулар:

Гигиена ережелері. (Суреттеу арқылы әңгіме құрастыру).

Мақсаты: Балаларды мәдени және гигиеналық дағдыларға тәрбиелеу, әрқашан әдемі, таза, ұқыпты болуға үйрету. Мәдени-гигиеналық дағдыларды (жуу, киіну, тіс тазалау, тарау, шомылу) бекіту, осы қимылдарды мимика қимылы арқылы көрсетуге машықтандыру.

Көрнекіліктер: Плакаттар, слайд.

Сөздік жұмысы: Айна, тарак, орамал, сабын, тазалық.

Дидактикалық ойын: «Қуыршақты шомылдырайық».

Мақсаты: Балалардың жуынуға арналған құралдар туралы түсініктерін бекіту. Тазалық туралы түсініктерін жетілдіру. Жеке басының тазалығын үнемі сақтауға баулу.

Қолданылатын көрнекіліктер: Ванна, су, сабын, сүлгі, тарак, айна т.б.

Ойын барысында балалардан қуыршақты шомылдыру үшін не қажет екенін сұраймын. Иә, қуыршағымызды шомылдыру үшін жылы су қажет. Суды ваннаға құйып, қуыршақтың денесін сабындап оны жуындырамыз. Қане, қуыршақтың дене мүшелерін атайықшы. Басы, шашы, беті, қолы, кеудесі, денесі, аяғы. Қуыршақты жуындырып болған соң не істейміз? Оны орамалмен сүртеміз. Шашын тарап, киімдерін кигіземіз.

Ойын: «Шашымызды әдемілеп тарайық».

Мақсаты: Баланы қолына таракты ұстауға және шашын жоғарыдан төмен қарай тарауға үйрету. Өз ойын еркін жеткізуге, жана сөздерді меңгеруге баулу. Эстетикалық талғамын арттыру.

Құрал-жабдықтар: Айна, тарак, қуыршақ, ойыншықтар.

Ойын барысында тәрбиеші балаларға қуыршақты көрсетіп, оның шаш үлгісіне назар аударады: «Қараныздар, қуыршақтың шашы қандай керемет! Шашы ұзын, бантигі әдемі. Қане, бізде таракты алып, шашымызды тарайық».

Дидактикалық ойын: «Қуыршақты ұйықтатайық».

Мақсаты: Киімдерді белгілі бір реттілікпен шешуді, орындыққа заттарды мұқият іліп қоюды үйрету. Балалардың тәулік бөліктері туралы түсініктерін қалыптастыру. Адамгершілікке тәрбиелеу.

Ойын барысы: Балалар орындықтарда жарты шеңбер бойымен отырады. Қажетті атрибуттар тәрбиешінің үстелінде тұрады. Тәрбиеші қуыршақты көрсетіп, оның шаршағанын айтып, ұйықтатуға көмектесулерін сұрайды.

Құрал-жабдықтар: Қуыршақ, қуыршақ жиһазы. (Керек-жарактар жиынтығы бар кереует, биік орындық).

Алдын-ала жоспарланған жұмыс: Балаларды ойын бұрышында ойнату. Суреттер топтамасын көру. Әңгіме жүргізу.

Дидактикалық ойын: «Қуыршаққа дастархан дайындайық».

Мақсаты: Балаларды дастархан басында өздерін ұқыпты ұстау ережелерімен, ыдыс-аяқ түрлерімен таныстыру. Заттық-ойындық әрекеттерді орындауға үйрету. (Кесе, табақшаны орналастыру, қасықтарды қою).

Құрал-жабдықтар: Қуыршақтар, балалар жиһазы және ыдыс-аяқ. (Екі кесе, екі табақша, екі қасық, шәйнек).

Ойын: «Қуыршақты серуенге дайындайық».

Мақсаты: Балалардың киім туралы білімдерін бекіту, жыл мезгіліне, ауа-райына қарай қуыршаққа киім таңдап киіндіру қабілеттерін қалыптастыру. Зейінін, есте сақтауын, логикалық ойлауын дамыту. Киімді таза кию – ұқыптылықтың белгісі екенін түсіндіру.

Көрнекіліктер: Әртүрлі киімдері бар қағаз қуыршақ, плакаттар, буклеттер.

Тәрбиеші қуыршақтың серуендеуге бара жатқанын, бірақ не киетінін білмейтінін, қыс мезгілі, сыртта өте суық (әртүрлі жағдайлар) екенін айтады.

Дидактикалық ойын: «Суретті тап».

Мақсаты: Балалардың жеке гигиеналық заттар туралы түсініктерін нақтылау, салауатты өмір салтын қалыптастыру.

Көрнекіліктер: Жеке гигиена құралдарының суреттері. Тәрбиеші әртүрлі суреттерді көрсетіп, ішінен денеге күтім жасауға қажетті затты бейнелейтін суреттерді ғана таңдауды сұрайды. (Бет, тіс, шаш т.б.).

Ойын: «Қуыршақ ауырып қалды».

Мақсаты: Тер орамалын дұрыс пайдалануға үйрету.

Құрал-жабдықтар: «Аурухана» ойынына арналған құралдар.

Тәрбиеші қуыршақты балаларға көрсетіп: «Балалар, қуыршақ ауырып жатыр, мұрнынан су ағады, мұрнымен тыныс алуы қиын, қалтасында тер орамал бар. Тәрбиеші балалардың арасынан «Дәрігерді» таңдап, оған ақ халат пен қалпақ кигізіп, науқасты қарауға шақырады. Келесі кезекте тәрбиеші балалардың ойынына бағыт беріп, ойын барысын бақылайды.

Ұзақ мерзімді жоспарлау, жобаны жүзеге асыру. Балалармен тақырыптық әңгімелесу. «Жеке гигиена ережелері».

Мақсаты: Балалармен гигиеналық шаралардың маңыздылығы туралы әңгімелесу. Оларды тазалыққа, ұқыптылыққа тәрбиелеу. Тазалық құралдарын атай білуге, ұқыпты пайдалана білуге үйрету. (1-апта).

«Тазалық сақшылары» туралы әңгіме.

Мақсаты: Мәдени-гигиеналық дағдылардың маңыздылығы туралы білімдерін бекіту. Күн тәртібін сақтай білуге, ұқыптылыққа баулу. Тазалық құралдарының атауын атай білуге үйрету. Тіл ұстарту. (2-апта).

Көрнекіліктер: Тазалық құралдары.

«Менің дене мүшелерім» тақырыбында әңгімелесу.

Мақсаты: «Менің денем» плакатын балалармен бірге көру. Ойындар мен режим сәттері кезінде күнделікті қарым-қатынаста қуыршақтың дене мүшелерін атау. (3-апта).

«Менің дене мүшелерім» тақырыбында әңгімелесу. (4-апта)

Біріктірілген оқу іс-әрекеті. «Күн тәртібі дегеніміз не, ол не үшін қажет?».

Мақсаты: Балаларға күн тәртібінің денсаулықты сақтауға тигізетін пайдасы туралы түсінік беру. Дидактикалық материалды көру. (1-апта).

Сергіту сәті.

Сұр көжек жуынды,

Басын, бетін, құлағын жуды.

Аяғын жуды, қолын жуды,

Сілкінді-сүртінді.

Көрнекіліктер: Иллюстрациялы суреттер, плакаттар, слайд.

«Қуыршақ Әйгерімге қол жуу ережесін үйретейік».

Мақсаты: Баланы жуынудың қарапайым дағдыларына, киінуге, шешінуге және түбекке сұрануға үйрету. Ұқыптылыққа, тазалыққа тәрбиелеу. Жұмбақ жасыру. (2-апта).

Көрнекіліктер: Иллюстрациялы суреттер, плакаттар, слайд.

«Тамақтану ережесі» тақырыбында әңгімелесу.

Мақсаты: Үстелге қолды жуғаннан кейін отыру, орындыққа өзі отырып, одан өзі тұру; тамақты төгіп-шашпай ұқыпты ішу, майлықты қолдану, тамақтан соң алғыс айтуға үйрету. (3-апта).

Көрнекіліктер: Плакаттар, слайд.

Жаттығу: «Кел, жуынайық». (4-апта).

Мақсаты: Жуыну кезінде қолдарын (алақандарын бір-біріне үйкелеу) және бетінің төменгі жағын алақанымен жуу, беті-қолдарын сүртуге үйрету.

Тіл ұстарту.

Аяқ - қолың болмай кір,

Тырнағыңды алып жүр.

Әдет қыл бұл ісінді,

Тазалап жүр тісінді.

Салдыр-салақ болмағын,

Саусағыңды сормағын.

Көрнекіліктер: Плакаттар, слайд.

Балаларға гигиеналық дағдыларды көркем әдебиет оқу арқылы меңгерту.

«Тазалықтың досы»

Сылдырлайды сылдыр су,

Мөлдір суға қолыңды жу.

Жуынсаң сен әрдайым,

Аппақ бетің мандайың,

Тазалықтың досы,

Су дегенің осы.

Ақ матадай түгі бар,

Қызыл-жасыл гүлі бар.

Жұмсақтығы мамықтай,

Сүртінесің жалықпай,

Тазалықтың досы,

Сүлгі деген осы.

Сабындаған кезінде,

Ашытады көзінді.

Бола білсең төзімді,

Тап-таза етер өзінді.

Тазалықтың досы,

Сабын деген осы. (А. Менжанов).

«Кір қуыршақ»

Кір басқан қуыршақ,

Кайтеді жуынсақ?

Айтқанды тыңдамай,

Отырсың, бұл қалай?

Әй-әй, әй, кір бала-ай!

Әй-әй, әй, кір бала-ай! (Женіс Қашқынов)

Аппақ бала, ақ бала,

Салақтарды жақтама.

Мұнтаздай боп жүреді,

Ұқыптылар тек қана.

Сабын, тарак, орамал,

Жуынуға ала бар.

Кір-қожалақ болады,

Жуынбаған балалар. (Болат Үсенбаев)

Жуыну жолдары

Қуыршақ, қуыршақ,

Таза суға жуынсақ.

Қол ұстасып, дос болып,

Бак ішінде қыдырсақ.

Салқын суды сүйеміз

Шымыр болар денеміз

Сумен күнде жуынып

Ұзақ өмір сүреміз.

«ЖАС МАМАНДЫ ЖАҢА ОРТАҒА БЕЙІМДЕУ ЖОЛДАРЫ»

КЕРЕЕВА Марал
Досқайырқызы,
 «Айгөлек» бөбекжай-
 балабақшасының меңгерушісі

Жас тәрбиешінің алғашқы жұмыс күні өзіне қиын тиері сөзсіз. Ол өзінің сенімсіздігін, осалдығын балабақшаға келген сәттен-ақ балалар алдында көрсетіп алса, кейін оларды басқарып, ұйымдастыру, сенімдеріне кіру оңайға соқпайды. Жұмысын жаңадан бастаған маман әуелі басшылықпен, сосын ұжыммен жақынырақ танысып, негізгі міндеттерін анықтап алуы керек. Бірге жұмыс істейтін әріптестеріне ізеттілік білдіргені жөн. Жас маманға тәжірибелі, бала жанын түсінетін, өз қызметін жете меңгерген педагогтың қолдау көрсеткені абзал. Баламен қалай жеке жұмыс жүргізу керектігін көрсету-көмектің ең жақсы түрі болып саналады. Мұндай жағдайда ешқандай кенес, әңгіме, түсіндіру көмектеспейді. Тек көрсету арқылы ғана үйретуге болады. Балалардың іс-әрекетін өз бетінше тәрбиеші ұйымдастыра алмаса, балалардың немен шұғылданатынын білмесе, топта тәртіппен тәрбие орната алмаса, балалармен жеке жұмыс жасау, оларға берілетін тапсырмаларды, сабаққа қажет деген құралдарды даярлау, ойын барысында жұп таңдау сияқты жайларды әдіскер тәрбиешіге түсіндіріп, ұйымдастыру жолдарын көрсетуі тиіс. Әрбір жас маманды тәжірибелі тәлімгерге ізбасар етіп бекіту қажет. Жас маманның өз ісінің шебері болуы үшін көп ізденісі, еңбексүйгіштігі қажет. Тәрбиеші мамандығының жеңіл емес екенін түсініп, үнемі ізденіс үстінде болуы керек. Жақсы тәжірибеден өткен маман ғана жақсы педагог бола алады. Кейбір тәрбиешінің өз ісін меңгере алмай, жұмыс қиындығына төзе алмайтын тұстарында әкімшілік өз көмегін дер кезінде көрсеткені абзал. Әсіресе әдіскер тарапынан әділ көмек, қолғабыс көру маңызды болмақ. Мақтау адамды шаттандырып, көңілін көтереді. Сол себепті де аз ғана жетістігіне әдіскер тарапынан мақтау-мадақтау естіген тәрбиешінің өзіне деген сенімі артады. Ол әр баланың жүрек кілтін табу үшін бала, сәби деген ұғымды жеткілікті меңгере, түсіне, ұғына білуі керек. Бала нені қызықтайды, неге қуанады, өзінің қатар құрбыларымен қандай қарым-қатынаста, осының бәрін бала бойынан тәрбиеші аңғара білуі қажет. Егер бала топта өзін үйдегідей сезінсе, тәрбиеші баланың

жанын түсініп, өз сүйіспеншілігіне бөлеп, оның ерекшелігін, қызығушылығын, іс-әрекетін ұғына алады. Тәрбиеші өзінің кәсіби қалыптасуында бірнеше кезеңдерден өтеді. Бастапқыда тәжірибе жасау, балалармен жақсы жұмыс істеу үшін әдістер мен тәсілдер іздеу, жұмыста өз стилін қалыптастыру, балалар арасында беделді баланы, ата-ананы, әріптесті анықтау. Өз мекемесінде немесе басқа балабақшадағы әріптестерінің жұмыс тәжірибелерімен танысу. Өзінің кәсіби шеберлігін ашық сабақтарға, тәрбиешілердің есеп беру шараларына қатысу арқылы арттыру. Осы кезеңдерден өткен тәрбиеші балабақша деңгейінде көрсетілетін сабақтарға белсенді қатысады. Кейіннен жұмыс жүйелігі, жеке жұмыс жоспарының зерттемесі қалыптасады. Тәрбиеші жұмысына жаңа технологияларды енгізеді. Міне осылайша, тәрбиеші өзін-өзі дамытады, өз жұмысының тәжірибесін жинақтайды. Көбіне жас тәрбиешінің кәсіби шеберлігі оның жеке бас ерекшелігіне, мінез-құлқына байланысты болады. Жаңадан келген жас тәрбиеші мамандардың тәрбиеленушіні жеке тұлға ретінде көре білуі, оған қамқорлық танытуы, кемшіліктерін емес, даму динамикасын байқай білуі, ата-аналармен тіл табыса білуі, баланың сұрақ қою ұмтылысын мадақтауы, жағымды көңіл-күй жағдайын жасай білуі аса маңызды.

*Атырау облысы
 Құрманғазы ауданы*

«БАЛАБАҚША – ТӘРБИЕ МЕН БІЛІМНІҢ АЛҒАШҚЫ БАСПАЛДАҒЫ»

ШАЙМЕРДЕНОВА
Гульнар Муратқызы,
Ақтөбе қаласындағы
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының меңгерушісі

Қазіргі таңда үздіксіз білім беру сапасы еліміздің ертеңі, өсіп келе жатқан жас ұрпақ білімінің тереңдігімен өлшенеді. Қазақ халқының нағыз азаматын тәрбиелеп өсіру негіздерін қалыптастыратын тұңғыш мектеп - ол балабақша. Қоғамымызда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне өтуі білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға уақыт талабына сай өзгерістерді енгізуді талап етіп отыр. Барлық білімнің бастауы – балабақшада. Ендеше мектепке дейінгі білім беру саласының басты міндеттерінің бірі – өскелең ұрпақты оқыту мен тәрбие беру үрдісіне заманауи әдістерді енгізу. Әрине, ол мектепке дейінгі білім беру мекемелеріндегі педагогтардың заманауи инновациялық технологияларды қолдана білуіне, сауаттылығына да байланысты. Тәрбие мен білім – егіз. Мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру, қазіргі заманға сай білімді де тәрбиелі ұрпақ тәрбиелеу – білімді, жан-жақты тәрбиешілердің еншісінде. Заман өзгерген сайын әдіс-тәсілдер көбейіп, жанарып, толығуда. Жаңа заман баласы – ертеңгі еліміздің болашағы. Біздің балабақшамызда балаларға үздіксіз білім беруде барлық жағдай қарастырылған. Мектепке дейінгі мекеме балаларына үздіксіз тәрбие мен білім беру келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді, шығармашыл болуына тікелей әсер етеді. Қазіргі таңда балабақшадағы тәрбиешілердің ұстанымы ауысқан: ол балаларға басшы емес, білім беру қызметінің тең қатысушысы. Мұндай оқыту баланың интеллектуалды қабілетін анықтап, мінезін қалыптастыруға, тілді, логикалық ойлауды, дүниетанымды дамытуға, сыни ойлауды қалыптастыруға және дамытушы орта құруға мүмкіндік береді. Сондықтан осы шақта балалармен анағұрлым жан-жақты дамытушылық әрекеттер жүйелі жүргізілсе, жұмыс соншалықты нәтижелі болады. Тәрбиелі, білімді ұрпақ балабақшадан мектепке дайын шәкірт

болып шығады. Бала – болашағымыз, бала – қуанышымыз. Ендеше мектепке дейінгі үздіксіз тәрбиемен, біліммен қамту біздің басты мақсаттарымыздың бірі. Балабақшаның балаға беретін тәлім-тәрбиесінің мықты болуы, педагогикалық ұжымға, тәрбиешіге байланысты. Тәрбиеші – киелі мамандық. Ол ертеңгі болашақты, болашақ иесін – ұлтын тәрбиелейді. Адам тәрбиелеу, оған ғылым негіздерінен мағлұмат беру, баланы өмір сүруге икемдеу, адами қасиеттерді бойына дарыту – оңай шаруа емес. Тәрбиеші – суретші, әртіс, әдебиетші, ақылшы, дос және бала жанын бағамдар психолог. Балалардың ішінде де әнші, биші, бояушы, сызушы балаларды байқауға болады. Кішкентай балалар тәрбиеші көмегімен киініп, жуынып, сүртінеді. Бір-біріне көмектеседі, «рахмет, кешір, өтінемін» сөздерін айтып отырады. Осылайша мейірімділіктің негізі қаланады. Балабақшамыздың жақсы жетістіктерге жетуі, әрбір тәрбиешінің еңбегінің, біліктілігі мен білімінің нәтижесі деп білеміз. Балабақша ұжымының әрбір қызметкерінің міндеті – күнделікті тәрбиеленуші бүлдіршіндерге бақыт сыйлау.

«Үйренер нәрсең-білім мен мейірімділік» - деп, Жүсіп Баласағұн айтқандай, маман иелерінің кәсіби шеберлігін арттыруда, олардың маңдай тері еңбектерінің жемісін көруге көмегін тигізетін әдіскер қауымының атқарар еңбегі қашанда ауқымды, маңызды, қажетті және жауапты іс болып қала бермек. Біздің мамандығымыздың қыры да, сыры да сол – күн сайын көз алдымызда өсіп, дамып келе жатқан жас ұрпақпен жұмыс істеу. Өмірге келген әрбір нәресте отбасында ата-анасының, туған туыстарының махаббаты мен жылулық шапағатына бөленіп өседі. Әр отбасында тәлім-тәрбие алып 2 жасқа толғанда ата-аналар жүректерінің бір бөлшегін сеніп толықтай бір күнге балабақшаға әкеліп тапсырады. Осы орайда ананың орнына ана бола білетін ол – балабақша тәрбиешісі. Балабақша баланың өмірге аттаған алғашқы қадамы. Басқан алғашқы қадамынан баланың бола-

шағы қаланады. Әрбір кішкентай ғана бүлдіршіннің көңілінің кілтін тауып, олардың тұлға болып қалыптасуына сүбелі үлес қосатын алтын ұямызда аса сабырлықты, шыдамдылықты, жылулықты қажет ететін үлкен кәсіп иелері жұмыс атқарады. Балабақшадағы оқу қызметтері бес сала бойынша іске асып, балаларды ойын түрінде білім нәрімен сусындатады. Бала тілін дамытып қарым-қатынасқа икемдейді. Қарапайым математикалық ұғымдарын қалыптастыру арқылы оң мен солын, ұзын, қысқа, үлкен, кішісін, ажыратуға үйретеді. Жапсыру, мүсіндеу, сурет салу арқылы шығармашылығын дамытады. Қоршаған ортадағы табиғат құбылыстарымен таныстырып, әлеу-

меттік ортаға бейімдейді, Өздері түрлі рөлдерді сомдай отырып, салмақтауды үйренеді, сонымен бірге шынығып, жаттығады. Кімнің пікірімен бөліссек те, балабақшаға барған баламен, бақшаға бармаған баланың арасындағы айырмашылық жер мен көктей. Қай жағынан болмасын — адамдармен қарым-қатынас жасағанда да, сөйлеу мәнерлерінде де, өз ойларын жеткізе білуде де біршама айырмашылықты байқап жатамыз. Сондықтан тәрбиешілер бүгінгі күннің жаңалығынан сырт қалмай, үнемі ізденіс үстінде жүруі керек. Алдымызға келген әрбір бүлдіршінге балабақшадан бастап жан-жақты тәлім-тәрбие беріп ұлтжандылыққа тәрбиелейік.

«КОМПЬЮТЕРЛІК ОЙЫНДАРДЫҢ БАЛА ПСИХИКАСЫНА ӘСЕРІ»

**НИЕТБАЕВА Алия
Туремуратқызы,**
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының әдіскері

**ЕРМЕКБАЕВА Мира
Аманжолқызы,**
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының психологы

Бала тәрбиесі — баршамызға ортақ. Жаңа заман, жаңа талап, жеке тұлға. Жеке тұлға дегеніміз — адамгершілігі мол иманды, инабатты, білімді, салауатты өмір салтын ұстанатын жан-жақты тұлға. Ал бүгінгі жас ұрпақтың бойына осы қасиеттерді сіңіру үшін жаңа замандағы жаңа талаптарды қалай орындаймыз? Кішкентай сәби жыласа, оның қолына ұялы телефонды ұстата саламыз, ересектеу бала болса, компьютердің алдына отырғызамыз. Алайда, осы құралдардың бала санасына кері әсері көп екенін ескере бермейміз. Компьютер мен ұялы телефонды бүлдіршіндер мен жасөспірім шақтан қолдана бастаған балалар бара-бара тәуелділікке ұшырайды. Соның әсерінен біріншіден, баланың көз жанары мен есте сақтау қабілеті нашарлайды. Екіншіден, жүйкесі (психика) сыр бере бастайды. Бұл бала ұйқысының бұзылып, ашушаң, ызақор болуына әкеліп соғады. Компьютерге, интернетке тәуелділіктің ар жағында неврологиялық және психикалық ауытқушылық қауіпі тұр. Алғашқыда бала ұялы телефон мен компьютер ойындары арқылы оп-оңай рахатқа кенеледі.

Бұл ойынды жеңу үшін ешқандай тер төгудің қажет еместігін сезінеді. Өйткені, осы ойындар арқылы балалар «бірінші тұлға, қаһарман» бола алады. Компьютерлік ойындар балалардың ойларын зақымдайды. Британиядағы компьютер ойындарының қауіп-қатерлігін зерттеу комиссиясының жетекшісі, доктор Клифор «Бұл ойындар біздің көз алдымызда балаларымызды ұрлап алды. Өзіміз балаларымызға бұл ойындарды сатып алып беріп, көмектестік. Балаларымыздың мұндай жиіркенішті суреттерді тамашалауға әдеттеніп, дағдыланып кетулері басқа мәселе. Оның келешекте әсер беруі сөзсіз. Олар көп нәрсеге сол жақтағы көзбен қарайтын болып қалады» — деген. Бұл әңгімеден кейін компьютерлік ойындардың өз балаларыңызға қатерлі екенін түсінесіз. Өйткені, сіздің баланыз таза жүрек, адамгершілік пен имандылыққа үйрететін жанұяда өсуі керек. Балаларыңыздың түнде ұйықтамай, барлық уақыттарын компьютермен немесе теледидар алдында өткізуі немесе қолдарына ұялы телефон ұстап жүруі физиологиялық және психикалық жағынан өте қауіпті.

Оған қоса, баланың моральдық тұрғыдан бұзылуына себепші. Егер түні бойы ұйықтамау күнделікті әдетке айналса, оның көптеген зардаптары болатыны анық. Балалар қолы босаған уақытында компьютер алдына отырып, интернетке қосылуға тырысады. Қосыла салысымен ол өзге дүниені, жұмысты, сабақтарын, жеке істерін ұмытады. Ол нақты өмірден алыста, қияли дүниенің ортасына түседі. Ол достарынан, туыстарынан алыстап, көңілі тек компьютер ойындарында болады. Психологтардың зерттеуінше, компьютерлік ойын үстінде адамның ойлау қабілеті, эмоциясы төмендеп, тек көру қабілеті және рефлекстері жұмыс істейді екен. Қияли әлемге жіпсіз байланғандардың көпшілігі күнделікті өмірде іс-қимыл траекториясы мен қашықтықты есептеуде қателіктерге бой алдырады. Себебі, 3D-бейнелер кеңістігі шынайы өмірге мүлдем ұқсамайды. Халықаралық денсаулық сақтау ұйымының дәлелдеуінше, бүкіләлемдік ғаламтор желісі жеткіншектерге физикалық, психологиялық жағынан айрықша зиянды. Ең алдымен, баланың көру қабілеті төмендейді, себебі, бұлшық еттері қатаймаған жасөспірімнің көздері шаршайды. Сондай-ақ, компьютер алдында көп отыру жас балдырғанның омыртқа сүйегін зақымдайды. Қозғалыссыз отыру, қолмен ғана бірыңғай жұмыс істеу, содан ағаға салмақ түсуі баланың жүйке қызметін бұзып, мойнына тұздың жиналуына (остеохондроз) әсер етеді. Және де жамбас сүйектің үнемі қозғалыссыз қалуы қабыну (простатит) мен тоқ ішектегі тамырдың кеңеюіне ұшыратады. Британдық биологтар арнайы зерттеу жүргізе келіп, мынандай қорытынды жасап отыр: «Әлеуметтік желілерде үнемі отыру ми қызметіне де кері әсер етеді, гормональдық тепе-теңдікті бұзады, иммунитетті нашарлатады, мұның бәрі адамның жүйкесі мен ой-санасына белгілі бір мөлшерде ауыртпалық түсіреді». Өздеріңізге белгілі, жүйкеге салмақ түсуі дегеніміз — ойлау қабілетінің төмендеуі, көңіл бөлу мен есте сақтаудың кемуі, бас ауруы мен ұйқысыздық, көңіл-күйдің құлазуы. Ғаламтор жеткіншектер үшін реферат, музыка мен фильмдер, суреттер, ойындар көшіріп алу, бір-бірімен хат жазысу үшін қажет. Олар өздерін мазалаған сұраққа да ғаламтордан жауап іздейді. Алайда ғаламтордың қауіпі де аз емес. Мысалы, ресейлік ғалымдардың айтуынша, бүкіләлемдік шырмауық-торда экстремистік және террористік сипаты бар қырықтан астам сайт жұмыс істеп тұр. Ал оның жастарымыздың ой-санасы мен дүниетанымын теріс жолға бағыттап, оларды қылмысқа азғыратыны мәлім. Және де ғаламтордағы зорлық-зомбылыққа, қылмысқа, жыныстық бұзылуға тәрбиелейтін бағдарламалардан, діншілдік, нәсілшілдік туралы ақпараттардан сақтандыру — ата-аналар мен ұстаздардың да негізгі міндеттерінің бірі. Осы орайда ескеретін бір жағдай, он жасқа дейінгі балалар ата-анасы рұқсат берген сайттарға ғана енуі тиіс. Бұл ақпараттық технологиялар мамандарының,

дәрігерлердің талабы. Ең бастысы, кәмелетке жасы толмаған балалардың электронды поштасына еруге ата-анасының мүмкіндігі болуы тиіс. Ол ең бірінші, сол баланың қауіпсіздігі, бақытты болашағы үшін қажет. Әсіресе, балалар он төрт жасқа толғанында өз-өзімен болып, оқшаулана бастағанында, ата-анасы олардың беймәлім адамдармен ғаламтор арқылы танысуына жол бермеуге міндетті. Мамандардың ақыл-кеңесіне құлақ ассақ, ғаламтор балаларға қауіпсіз болсын десек, оны үнемі жаңа бағдарламалармен жабдықтап, спамфилтр орнатуымыз, қауіпсіздік туралы ақпараттарды біліп отыруымыз керек. Баланымыздың ғаламтордағы компьютерлік ойындарға тәуелділігін тексеріп, сол бойынша тиісті шаралар қолданып отыру ата-ананың парызы. Сонымен бірге компьютерді пайдалану үдерісінде жиі-жиі үзіліс жасап, оған балама іс-әрекеттермен бала уақытын толтырған жөн екен.

Мысалы, «Ана мен бала» сайтында мынандай кеңес берілген: «3-4 жастағы дені сау балалар үшін күнделікті компьютерді пайдалану уақыты 10-15 минуттан аспауы керек. Ал 5-6 жастағы балалар үшін 20-30 минут, 7-8 ж. балалар үшін 40-60 минут, 9-12 ж. балалар үшін 1-1,5 сағат мөлшерінде монитор алдында отыруға болады. Жеті жасқа дейінгі балаларды аптасына 3-4 реттен артық отырғызбауға тырысыңыз. Баланың ұйқысы тыныш болуы үшін кешке немесе ұйықтар алдында оны компьютерге жақындатпау керек. Бұл ақыл дұрыс-ақ делік. Ал іс жүзінде ата-аналар сол компьютер алдында отыратын уақытты шектеуде балаларына әлдері келмей жатқаны шындық.

Қорытындылай келетін болсақ, айналасымен танысып үлгермеген балғын үшін бәрі таңсық, бәрі қызық. Баспайтын жерді басқанды ұнатады. Бірақ оның бәрі пайдалы емес. Сондықтан ұлттық нақыштағы, бұлдіршіндерімізге ұлттық рух пен ұлттық намыс дарытатын мультфильмдерді өмірге әкеліп, көгілдір экранымызды түзеуіміз керек. Өзіміздің тәуелсіз еліміздің ұрпақтарын зиянды құбылыстар мен заттардан аулақ ұстап, ұлттық нақышта, яғни, ұлттық ойындарымызды неге үйретпеске.

Ұсыныс: Бұрынғы әжелеріміз айтып беретін ертегілерден бала даналық, ұяңдық, кішіпейілдік, әділдік секілді қасиеттерді сіңірген болса, қазіргі балалар өздері көретін мультфильм кейіпкерлеріне еліктеп орынсыз күледі, қисық сөйлейді, өзінікі жөн болмаса да қырсығып, сөз қайтарады, бірі-бірін ұрады, шымшиды... Сонымен, қазіргі көптеген мультфильмдер балаларға оң әсерінен гөрі кері әсерін тигізеді. Сондықтан бүгінде телеарналарға анимациялық өнімдерді қатаң бақылаудан өткізіп барып жіберген дұрыс деп ойлаймыз. Ал ата-ана баласын теледидарға телміртпей, аз да болса көңіл бөлсе жөн болар еді. «Бала — ата-ананың айнасы» емес пе, ендеше ұрпағымызды, өзімізді қоршаған ортадағы жамандықтан қорғай білейік.

«ҰЛПАҚАРДЫҢ СИҚЫРЫ»

**НИТЕБАЕВА Гүлсім
Амангосқызы,**
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының тәрбиешісі

**КЕНЕНБАЕВА Айнагұл
Қуандыққызы,**
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының тәрбиешісі

Әсем безендірілген залда сәнді киінген балалар би қимылдарын орындайды.

Ән: «Жана жыл».

– Балалар, қараңдаршы, шыршамыз қандай әдемі! (Осы сәтте сиқырлы әуенмен залға Ханшайым келеді. Ол айнасына қарап, әлемдегі ең сұлу кім екенін сұрайды).

Айна:

Ханшайымым әдемі,
Сұлусың сен сөзім жоқ.
Бірақ сенен де сұлу,
Бар Ақшақар әлемде.

Ханшайым: Қырсық екен мына айна. Не істесем екен? (Ашуланып айнаны лақтырып жібереді.)

– Ханшайым, сіз ашуланбаңыз. Жаңа жылды көңілді қарсы алайық. Сонда барлық арман тілектер орындалады. (Ханшайым айнаны қолына алады).

Ханшайым: Олай болса, мен әлемдегі ең сұлу ақшақар болғым келеді. (Сиқырлы әуен қосылады, Ханшайым айналып жүріп айнаның ішіне кіріп, Ақшақарға айналып шығады).

Ақшақар:

Сүйсіндірер маңайды,
Ақшақармын арайлы.
Жалт-жұлт еткен жүзімнен,
Күміс сауле тарайды.
Ақшақармын аппақпын,
Қалай тыныш жатпақпын.
Менсіз тойдың мәні жоқ,
Әнмін, жырым, тақпақпын.

Асығып келдім сендерге, сәлем балақайлар, сәлеметсіздер ме қонақтар!

– Ақшақар, сені көргеніме қуаныштымын, бірақ Аяз атамыз қайда?

Ақшақар: Мен де, Аяз атаны іздедім! Ол қысқы сарайымыздан кетіп қалыпты. Сендерге жазған хатын, мына сиқырлы ұлпа қарды беріп жіберіпті.

Хат: Сәлеметсіздер ме, менің қымбатты балаларым, қарақтарым! Сендерді Жаңа жылдарыңмен құттықтаймын! Шаруам өте көп болғандықтан сендерге бара алмаймын. Мені кешіріңдер. Балаларға

сыйлықтар дайындап үлгері алмай жатырмын. Хат пен бірге сиқырлы ұлпа қарды сендерге беріп жібердім. Ұлпа қарды 3 рет үрлесендер, менің сарайыма бірден келесіңдер. Өзімнің сарайымда, сиқырлы елімде сендерді асыға күтемін. (Аяз ата).

– Балалар, Аяз атаның сиқырлы еліне барғыларың келе ме? (Иә).

Ақшақар: Мына ұлпа қарды алақаныма салып үрлеп көрейін, қане, балалар, маған көмектесіп жіберіңдер. Сиқырымызды жасайық. (Балалар қарды үрлей бастайды. Аяз астынан қатты жел соғып, сиқырлы қар домалап кетеді. Балалар желден қорғанады. Жел басылғаннан кейін олардың алдынан ашулы қаракшы Бармалей жүгіріп шығады. Экраннан Африканы көрсету).

Бармалей: Ха-ха ха. Аяз атаның шығыс еліне емес, менің Африкама тап болдыңдар ма? Менің ұйқымды бұздыңдар. Түскі асқа не жесем екен деп, қарным ашып отыр еді. Жақсы болды, міне, өздерің де келе қалдыңдар.

– Балалар, біз шынымен де Африкаға келгенбіз бе? Бұл қалай болды? Мен ыстықтадым. Енді не болар екен?

Бармалей: Мен не болатынын білемін. Алдымен сендерді қамап қоямын. Сосын түскі, кешкі асқа сендерді жеймін.

– Жоқ, сен асықпа Бармалей, олай істеуге болмайды. Бізде Жаңа жыл мерекесі, ал сен бізді жеймін деп қорқытасын.

Бармалей: Қайдағы Жаңа жыл, мен мұндай сөзді бірінші рет естіп тұрмын.

– Бармалей, сен асықпа, оданда осы жерде мерекені бірге қарсы алайық. Міне бізбен бірге Ақшақарда келді. Қарашы, қандай әдемі.

Бармалей: Ақшақар, сен қандай әдемісің! (Ақшақарды айналып жүреді).

– Балалар, қане, Бармалейге сұлу Ақшақар туралы ән айтып берейік.

Ән: «Ақшақар».

Бармалей: Ой, қандай керемет! Ән маған ұнады.

Сендер өте көңілді екенсіңдер. Бірақ Африкада қайдағы қар, қайдағы Аяз ата, қайдағы шырша?

Ақшақар: Бармалей, сен уайымдама. Шыршаның орнына пальма ағашы бар ғой. Ал Аяз атаны алыстан іздемей-ақ, сіз боласыз.

Бармалей: Менен Аяз ата шыға қоймас, мен тіпті қатыруды да білмеймін.

Ақшақар: Ештеңені қатыру керек емес. Сіз көңілді Аяз ата болсаңыз болды. Сізді Аяз ата емес, аяз-кокос деп атаймыз. Солай емес пе, балалар.

Бармалей: Жарайды, мен келісемін.

Ақшақар: Енді көңілімізді көтеруге болады. Африкада жануарлар өте ашулы деп естіп едік, сол рас па? (Осы кезде ашулы арыстанның дыбысы естіледі. Арыстан жоғалған ұлпа қарды алып жүгіріп келеді.)

Арыстан: Мынау не шу, не күлкі. Менің мазамды ешкім алмаушы еді.

– Арыстан, сіз ашуланбаңыз. Біз сиқырлы ұлпа қарды таба алмай, елімізге қайта алмай жүрміз.

Арыстан: Мына ұлпа қарды мен тауып алдым, менің көңілімді көтеріп, ашуымды бассандар, сиқырлы қарды қайтарамын.

Ақшақар: Балалар, арыстан өте ашулы екен. Қане, онымен ойын ойнайық.

Ойын: «Ашулы арыстан».

Шарты: Әуен қосылғанда балалар ортаға шығып билейді. Әуен тоқтағанда ашулы арыстан жүгіріп шығады. Балалар белгілерге байланысты орындарын тауып тығылады.

Арыстан: Балалар, мен сендерді ұстап аламын деп ойласам, сендер өте жылдам екенсіңдер. Жарайды, мен сендермен дос боламын.

– Арыстан, мына жерде сіздің де достарыңыз бар. Олармен бірге көңілді би билесеңіз, көңіліңіз көтеріліп қалар.

Би: «Чунгарей».

Арыстан: Балалар, мен сендермен билеймін деп, шаршап қалдым. Сендерге ере алмаймын. Ендеше сиқырлы ұлпа қарды сендерге қайтарайын.

Бармалей: Балалар, шынымен де көңілімізді көтеріп алдық. Мереке сыйлағандарыңа көп рахмет.

Ақшақар: Бармалей, Арыстан, балалармен достасып бізбен бірге ойын ойнап, би билегендерің үшін рахмет. Сау болыңдар. (Балалар қоштасады).

Ақшақар: Біз Аяз атаның сиқырлы еліне баруымыз керек. Ол жерге жақындап қалған сияқтымыз. Мен бір дыбыс естідім. Бұл кім болды екен?

(Қолында чемоданы, ұшаққа алған билеті, бананы бар, үстінде футболка, басына панама шапкасын киіп, көзілдірік таққан ақ сақалды атаны көріп, оған бәрі таң қалып қарайды).

Жүргізуші: Аяз Ата, сізге не болған?

Ақшақар: Сиқырлы таяғыңыз қайда? Шапаныңыз қайда? Жалаң аяқсыз ғой. Тонып қалған жоқсыз ба? Жаңа жыл мерекесі емес пе?

Аяз ата: Маған Африкаға дем алуға біреу билет берді. «Африкааааа!» Қандай тамаша! Ыстық күн, ыстық су, жеміс-жидектер! Қарандаршы, бұл жердің адамдары қалай билейді. Қане, достарым ортаға шығыңдар.

Би: «Көңілді балалар».

(Биден кейін сағаттың қоңырауы естіледі. Сол кезде Аяз ата шошып кетеді.)

Аяз ата: Ой, мынау Жаңа жылдың белгісі ғой. Мен бұл жерде не істеп жүрмін. Армандап кетіппін. (Сағаттына қарайды).

Аяз ата: Уақытым тым аз қалды, кешігіп қалмаппын. Мен сендерді өз елімде асыға күтемін. (Жүгіріп шығып кетеді.)

Ақшақар: Балалар, біз Аяз атаның еліне әлі жетпедік. Мына ұлпа қардың тағы бір сиқырын көрейік. (Балалар әдемі әуенмен қарды үрлейді. Көздерін ашқанда Аяз атаның еліне келеді. (Экраннан көрсету).)

Ақшақар: Балалар, қарандаршы, шынымен де мына ұлпа қар бізді Аяз атаның еліне алып келіпті. Бірақ, Аяз ата көрінбейді ғой. Қайда жүр екен? Қане, Аяз атамызға арнап ән айтып берейік, даусымызды естіп келіп қалар.

Ән: «Аяз ата».

Аяз ата: Сәлеметсіңдер ме, балалар. Ақшақар қызым, мен сендерді сағынып ұзақ күттім. Өздеріңді көргеніме өте қуаныштымын.

– Аяз ата, бізде сізді сағынып, асығып келдік. Балалар сізге арнап өлең шумақтары мен әсем әндерін ала келді. (Балалардың өнері).

Аяз ата: Балалар, өте өнерлі екенсіңдер. (Осы кезде телефон соғылады).

Аққала: Сендерге асығамын деп, дәруменімді ішуді ұмытып кетіппін. Енді не істерімді білмей уайымдап отырмын. (Аудио жазба).

Аяз ата: Балалар маған кішкентай Аққала досым хабарласып көмек сұрады.

– Аяз ата, біздің балалар сізге көмектеседі, солай емес пе балалар. (Иә).

Ойын: «Аққаланың дәрумендері».

Шарты: Балалар кезектесіп қасықпен Аққаланың дәрумендерін жинап береді.

Аяз ата: Жарайсыңдар балалар, сендер қайырымды іс жасап, кішкентай досыма көмектестіңдер. Енді мен уайымдамайтын болдым, рахмет.

Аяз ата: Рахмет балалар, бірақ мен бір сынғырлаған дыбыс естіп тұрмын ол не болды екен?

Ақшақар: Аяз ата, ол біздің балалардың сиқырлы аспаптары, олардың өнерін қабыл алыңыз.

Оркестр: «Жаңа жыл».

Аяз ата: Рахмет балалар, сендер болмасаңдар қалай болар едім? Риза болдым сендерге. Ендеше өзімнің кішкентай достарымды ортаға шақырамын.

Би: «Көңілді Аяз атаның достары».

– Аяз атаның кішкентай достары шынымен де өте көңілді екен.

Аяз ата: Ақшақар қызым, осындай сүйкімді балаларға қалай сыйлық бермейсің, әкел менің қабымды, сыйлықтарын таратып берейік.

Ақшақар: Аяз ата, қабыңыз бұл жерде көрінбейді ғой!

Аяз ата: Қап, бәлем! Асығып жүріп сыйлығымды ұмытып кеттіпін. Жарайды, менде сиқырымды көрсетейін. Өйткені, бүгін сиқыр жасайтын кеш. (Аяз

ата сиқырлы арқанын лақтырып жіберіп, сыйлықтарын балаларға таратып береді. Кейіпкерлер қоштасып, шығып кетеді).

– Құрметті қонақтар, осымен Жаңа жылдық ертеңгілігіміз аяқталды. Жаңа жылдарыңыз құтты болсын! Денсаулықтарыңыз мықты болсын! Аспанмыз ашық, жұлдыздарымыз жарық болсын! Қош, сау болыңыздар!

«АҚЫЛДЫЛАР МЕН ТАПҚЫРЛАР» САЙЫСЫ

**КАЮПОВА Самал
Жумагальдиқызы,**
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының
музыка жетекшісі

**ДАРМЕНКУЛОВА Жаңыл
Орынбайқызы,**
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының тәрбиешісі

Мақсаты: Балалардың білімдерін жетілдіру. Ой-өрісін, қиялдарын дамытып, шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру. Сөздік қорын молайту. Сыйластыққа, ұжымшылдыққа тәрбиелеу.

– Армысыздар, құрметті қонақтар! Бүгінгі «Ақылдылар мен тапқырлар» – сайысын бастаймыз. Ортаға «Достар» және «Тұлпар» тобын шақырамыз. Сайысымыз 6 бөлімнен тұрады.

1-ші бөлім: Екі топ өздерін таныстырады.

2-ші бөлім: Бәйге. Сұрақтарға жауап беру.

3-ші бөлім: Тапқырлар сайысы.

4-ші бөлім: Бейнетаспадағы тапсырма. Қай ертегіден үзінді?

5-ші бөлім: Құрастыру. Бір затты екі тәсілмен құрастыру.

6-шы бөлім: Полиглоттар. Ағылшын тілінде сөздік жұмыс.

(Әділқазылар алқасы таныстырылады).

– Ал енді жеребе тастайық. Мына қоржынның ішінен нөмірленген асықты алыңдар. Сайысты қай топ бастайтынын білейік.

1. «Достар» тобының ұраны:

Достар бірге жүреміз,

Бірге ойнаймыз, күлеміз.

Бірге сабақ оқимыз.

Міне, біздер қандаймыз!

Бөлінбейді іргеміз,

Әрқашанда біргеміз.

«Тұлпар» тобына бізден жалынды сәлем!

«Тұлпар» тобының ұраны:

Шын жүйріктер сыналады жарыста,

Жарыстың ба, орта жолда қалыспа.

Тұлпарша жүйткіп шабатын,

Тұлпар тобы – жарыста.

«Достар» тобына бізден жалынды сәлем!

(Балалар өздерін таныстырған соң, дөңгелек үстел басына отырады).

2. Бәйге. «Достар» тобына қойылатын сұрақтар.

Есеп.

– 5, 7 санының қайсысы көп? (7).

– Бүтін көп пе, бөлік көп пе? (Бүтін).

– 2+6 қосындысы? (8)

– Дөңгелектің бұрышы бола ма? (Жоқ).

– 7-1 айырмасы? (6)

Қоршаған ортамен таныстыру.

– Қыста қандай аңдар ұйықтайды? (Қоңыр аю, кірпі).

– Ақтау қаласы қай теңіздің жағасында орналасқан? (Каспий).

– Байланыс құралдарын ата? (Телефон, компьютер, факс, хат).

– Бейбітшілік құсын ата? (Көгершін).

– 12 ай нені құрайды? (Жыл).

Сауат ашу.

– Дыбыс дегеніміз не? (Дыбысты естиміз, айтамыз).

– Сөйлемдердің соңында қандай белгі тұрады? (Нүкте).

– Әріп дегеніміз не? (Дыбысты таңбалайтын таңба).

– Сөз ойла. (Дыбыстық талдауға сөз ойла – таға, бақа...).

– Бейнетаспадағы сөзді буынға бөліп оқып бер. (Достар).

3. Тапқырлар сайысы.

– Үстелде 2 алма, 2 алмұрт тұр. Ондағы көкөністердің санын ата? (Жок).

– Кесе, қазан, сандық, қасық, төрелке. Қайсысы ыдысқа жатпайды? (Сандық).

– Әкенің әкесі кім? (Ата).

– Қандай жыртқыш ан құлпынаймен қоректенеді? (Аю).

– Үстел үстіндегі 3 кесе қанттың 2-ін төгіп алды. Неше кесе қалды? (3 кесе).

– Адам не жетіспегенде өмір сүре алмайды? (Ауа).

– Әжейдің немересі Айгүл, күшігі Ақтөс, мысығы бар. Әжейдің неше немересі бар? (Бір немересі бар).

– Ертегідегі бауырсақтың шашының түсі қандай? (Жок).

– Бос ыдыстың ішінде неше жаңғақ бар? (Жок).

– Тасбақа барлығынан озып шығады дейді. Осы рас па? (Жок).

Сергіту сәті:

Көңіліміз қаласа,

Сыртқа шығып таласа.

Қар лақтырып ойнаймыз.

Қыстың күні тамаша!

Дәрумендік үзіліс. (Алма тосабын ішу).

4. Бейнетаспадағы тапсырма.

1-ші тапсырма: Оқыған үзіндіден ертегінің атын табу.

– Қарлығаштың амалы таусылып, шырылдап ұшып келе жатқанда Дәуітті кездестірді. Сүйкімді достым, неге зарлана жылайсың? - деп сұрады Дәуіт Қарлығаштан. (Қарлығаш пен Дәуіт).

2-ші тапсырма: Мақал-мәтелді аяқта. Дені сау-дың, (жаны сау).

5. Үлгіге қарап бір затты екі тәсілмен құрастыру.

6. Полиглоттар. Ағылшын, қазақ, орыс тілдерінде.

«Тұлпар» тобының сұрақтары.

Есеп.

– 7 санына байланысты қандай ұғымдар бар? (Жеті киелі сан).

– Қай пішінге 4-деген сан лайық? (Шаршы, төртбұрыш).

– Аптаның үшінші күні қалай аталады? (Сәрсенбі).

– 7+3 қосындысы? (10)

– 5 санының көршілерін ата? (4-6).

Қоршаған ортамен таныстыру.

– Біздің Республикамыз қалай аталады? (Қазақстан).

– Тиін немен қоректенеді? (Жаңғақ).

– Сиыр – бұзау, жылқы – құлын, ешкі – ? (Лақ).

– Бағдаршам не үшін қажет? (Жол тәртібін реттеу үшін).

– Сен қай балабақшаға барасың? («Дарын» гимназиясына).

Сауат ашу.

– Ата сөзінде неше буын бар? (Екі).

– Қай сөздер бас әріппен жазылады? (Адамның есімдері, қаланың аттары).

– Дыбыстар нешеге бөлінеді? (Екіге).

– Сөз ойла. (Дыбыстық талдауға сөз ойла – тан, нан, лак...).

– Бейнетаспадағы сөзді буынға бөліп оқып бер. (Ана).

3. Тапқырлар сайысы.

– Табакта 3 алма, қолымда 2 алма. Барлығы, болады неше алма? (5). /

– Кітап неден жасалған? (Қағаздан).

– Ананның анасы саған кім болады? (Әже).

– Екі қойдың неше аяғы бар? (8).

– Кітап, дәптер, тон, қалам, қарындаш – аталған заттардың қайсысы оқу құралына жатпайды? (Тон).

– Екі қолымызда неше саусақ бар? (Он саусақ).

– Үйге келді Мадияр, оған қоса Алдияр, кейін келді Адина. Қанша болды үйде бала? (Үш бала).

– 1 жұмыртқа 3 минутта піседі, ал 4 жұмыртқа неше минутта піседі? (3).

– 4 санының құрамын ата? (2+2, 3+1, 0+4).

– Біздің ғаламшарымыз қалай аталады? (Жер).

4. Бейнетаспадағы тапсырма.

1-ші тапсырма: Оқыған үзіндіден ертегінің атын табу.

– Баласы көшеге шығысымен-ақ, шақыр деген кісілердің аты-жөнін ұмытып қалады. Үйге барып, қайыра сұрауға бата алмайды. Ол тұрып-тұрып: «Ауылдың адамын тегіс шақырайын, солармен шақыр деген адамдары да келер», – деп ойлады. (Қайырымды қоян).

2-ші тапсырма: Мақал-мәтелді аяқта.

Денсаулық – (зор байлық).

5. Үлгіге қарап бір затты екі тәсілмен құрастыру.

6. Полиглоттар. Ағылшын, қазақ, орыс тілдерінде.

Ән: «Бақшадағы достарым».

Қорытынды. Жеңімпаздарды марапаттау.

«АСПАН ӘЛЕМІНЕ САЯХАТ»

**АЛМАНИЯЗОВА Айна
Маратқызы,**
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының тәрбиешісі

**САЙЫМОВА Әлия
Сақиқызы,**
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының тәрбиешісі

Мақсаты: Балалардың карапайым математикалық ұғымдарын қалыптастыру. Сан және санау, геометриялық пішіндер, кеңістікті, уақытты бағдарлау бөлімі бойынша жыл бойына өткен білімдерін бекіту. Логикалық ойлау қабілеттерін жетілдіру, ойындар арқылы математика сабағына деген қызығушылықтарын арттыру. Шапшаңдыққа, тапқырлыққа баулу. Ұжыммен бірге жұмыс атқаруға және достыққа тәрбиелеу.

Алдын-ала жүргізілген жұмыстар: Оқу қызметіне байланысты суреттер қарастыру, санамақтар жаттау, есептер шығару.

Әдіс-тәсілдері: Сұрақ-жауап, түсіндіру, слайд, саусақ жаттығулары.

Қолданылатын көрнекі құралдар: Сандар, әртүрлі фигуралар, суреттер, муляждар, үлестірмелі материалдар, слайд.

Шаттық шеңбері.

1-тапсырма: Жылдың төрт мезгілін ата? Қазір жылдың қай мезгілі? Бір жылда неше ай бар? Бір аптада неше күн бар? Бүгін аптаның нешінші күні?

Қазір тәуліктің қай мезгілі? Сандарды үш тілде айтыңдар. 1-10 дейінгі сандарды тура және кері санаңдар. (Балалар тапсырмаларды орындайды).

– Балалар, біз бүгінгі оқу қызметінде ғарыш әлеміне саяхатқа шығамыз, яғни, ғарышкерлер боламыз. Ол үшін бізге не керек? (Балалардың жауабы).

– Балалар, қане, ғарышқа ұшу үшін денемізді шынықтырып алайық. Орнымызда тұрамыз, қолдарымызды созамыз. Мен санаған кезде алдымен он жаққа қарай бұрылып, айналамыз, сосын сол жаққа қарай. Жарайсыңдар! Ал енді біз ғарышқа ұшамыз. Ол үшін біз ғарышкерлер киетін комбинизон, қолғап, басымызға скафандр киіп алуымыз керек. Скафандрды қауіпсіздікті сақтау үшін киеміз. Ал енді өз орындарыңа жайғасыңдар. Белбеуімізді тағамыз. (Монитордан зымыранның ұшуға дайындығы көрсетіледі).

– Ұшар кезде біз дұрыс дем алуымыз керек. Ол үшін қолымызды ішімізге қоямыз, ауаны мұрынымызбен жұтып, ауызымыздан шығарамыз. Ал енді

ұшамыз. Міне, балалар, ғарышта күннің айналасында қаншама планеталар айналада. (Тәрбиеші планеталар жайлы түсіндіреді).

2-тапсырма: Сандардың көршісін табу. (Сандардың көршісін табады).

3-тапсырма: Логикалық есептер.

1. Анам дүкеннен 2 доп алып келді. Оның біреуін ініме бердім. Менде неше доп қалды? (1)

2. Қоянда неше құлақ бар? (2).

3. Бір қолда қанша саусақ бар? (5).

4. Ағашта 5 құс отыр, оның 2-уі ұшып кетті, ағашта қанша құс қалды? (3).

5. Себетте 2 алма, табақта 3 алма қосқанда барлығы болады неше алма? (5).

«Кім тез есептейді?».

1. Ақ, сары, шұбар, қара балапан. Барлығы неше балапан? (4).

2. Алма ағашта 4 алма,

Қандай тәтті жесе алма.

Төртеуінде жеп қойсам,

Қалады онда неше алма? (0).

3. Аулада 2 үйрек,

Қорада 1 үйрек.

1 үйрек тығылды,

Қалғаны неше үйрек? (2).

4. Бір-бірімен жарысқан,

Бір аю, бір арыстан.

Екі қоян, үш түлкі,

Бәрі нешеу ойлан тап? (7).

4-тапсырма: «Қандай геометриялық пішіндерді білесіңдер?».

Балалар ақ қағаздың ортасына сопақша, сол жақ бұрышының жоғарғы жағына үшбұрыш, төменгі бұрышына төртбұрышты, он жағының жоғарғы тұсына шаршыны, төменгі бұрышына шеңберді орналастырады.

5-тапсырма: Геометриялық пішіндер мен геометриялық денелер.

(Балалар тапсырманы орындайды).

Сергіту сәті.

Балалар музыка әуенімен теледидардағы роботпен бірге қимылдар жасайды.

— Бізге ғаламшар өте ұнады. Ал енді өз планетамызға қайтатын уақыт болды.

Олай болса, зымыранға отырайық. Міне, біз Жерге орадық. Саяхатымызды қорытындылайық. (Балаларға естелік сыйлықтар беріледі).

Қорытынды.

«ДЕНСАУЛЫҚ ЕЛІНЕ САЯХАТ»

БИСЕНБИНА Гүлзада Күнтайқызы,
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының тәрбиешісі

САДЕНОВА Бакытгуль Кусаинқызы,
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының тәрбиешісі

Мақсаты: Баланы салауатты өмір салтын ұстануға дағдыландыру. Тазалыққа, денсаулыққа деген ықыласын арттыру. Көңіл-күйлерін көтеру үшін жағдай жасау. Дененің физикалық дамуын жетілдіру. Мәдени гигиеналық дағдылардың адам денсаулығына тигізер оң ықпалын түсіндіру. Денсаулықты сақтау ережелерін бекіту.

— Балалар, қарандаршы, бүгін бізге көп қонақтар келіпті. Қане, олармен амандасайық. (Балалар амандасады).

— Біз қонақтармен тек амандасып қана қоймай, бір-бірімізге денсаулық, жақсы көңіл-күй тіледік. Біздің көңіл-күйіміздің жақсаруына мына сиқырлы гүліміз көмектеседі. Қарандаршы, ол қандай гүл? (Балалар гүлді сипаттайды).

— Мен сендерге көңіл-күйлеріне қарай гүлдің жапырағын тандауды ұсынамын. Айтыңдаршы, адамның көңіл-күйі қай уақытта нашар, қай уақытта жақсы болады? (Балалардың жауабы).

— Сендер қандай түсті жапырақтарды тандадыңдар? Егер ашық түсті тандаған болсаңдар, бүгінгі көңіл-күйлеріңнің көтеріңкі болғаны. Көңіл-күйлерін өте жақсы болса, сиқырлы гүл бізді «Денсаулық» еліне саяхатқа шақырады. Сендердің саяхатқа барғыларың келе ме? (Иә).

— Олай болса, барлығымыз сиқырлы сөздерді қайталайық.

Жапырақтар ұшыңдар,
Барлық жерді шарлаңдар.
Ұшып-ұшып қалықтап,
Қайта қоншы шарықтап.
Түспей тұрып сен жерге,
Біздің айтқанымызды істе.

Бізді денсаулық қалашығына апаруыңды қалаймыз. (Көңілді әуенмен интерактивті тақтадан «Денсаулық» қалашығының суреті беріледі).

— Міне, «Денсаулық» қалашығына келдік. Барлық қалалар сияқты, мұнда да көптеген көшелер бар. Бізді ұзақ жол күтіп тұр, оңай емес. Біз бірінші көшеге шығу үшін, сиқырлы жолмен жүруіміз керек. Құрметті достар, қане, дайынбыз ба? Кеттік. (Көңілді ән орындалады. Көше, үйдің модулі «Пайдалы тағамдар» суреті көрсетіледі).

— Балалар, ненің суретін көріп тұрсыңдар? Қалай ойлайсыңдар, бұл көше қалай аталуы мүмкін? (Балалардың жауабы).

— Поднос тұрған үстелге таянайықшы. Онда денсаулыққа пайдалы тағамдар және денсаулыққа зиянын тигізетін тағамдар бар. Мен сендерге жасыл себетке пайдалы, ал қызыл себетке зиянды тағамдарды салуды ұсынамын.

Қане, тексерейікші. Қызыл себетке қандай тағамдарды салдыңдар? Олардың денсаулығымызға қандай зияны бар? Жасыл себеттегі тағамдардың денсаулығымызға тигізетін пайдасы қандай? (Балалардың жауабы).

— Балалар, біз бұл көшеде қандай ережені меңгердік? Деніміз сау болу үшін не істеу керек? (Дұрыс тамақтануымыз қажет).

— Енді келесі көшеге баруға дайындалайық. Оған жету үшін кедергілер арасымен жүгіріп өтуіміз керек. (Көңілді әуен орындалады. Көше. Үйдің модулі «Спортпен шұғылданған балалар» суреті).

— Үйде ненің суреті бейнеленген? Бұл көше қалай аталуы мүмкін? Балалар орындыққа отырады. Қараңдаршы, тақтада спорт түрлері бейнеленген. Мен

сендерге қайсысы қысқы спорт түріне, қайсысы жазғы спорт түріне қатысты екенін анықтауды ұсынамын. Бұл көшеде қандай ережені меңгердік? Деніміз сау болу үшін не істеу керек екен? (Спортпен шұғылдануымыз керек).

– Енді мен сендерді көңілді жаттығуға шақырамын. (Жаттығу жасайды).

– Біраз демалдық. Енді келесі көшеге баруға жиналайық. Ол жаққа жету үшін, бір төмпешіктен екінші төмпешікке секіріп өтуіміз керек. (Көңілді әуен орындалады. Көше. Үйдің модулі «Мойдодыр» суреті бейнеленген).

– Балалар мұнау ненің суреті? Мойдодыр қандай балаларды жақсы көреді екен? Қалай ойлайсыңдар бұл көше қалай аталады? Қарандаршы, Мойдодыр мұнда бізге сиқырлы сандықшасын тастап кетіпті. Ал оның ішінде не бар екенін жұмбақтың шешуін тапқан кезде білеміз.

Сумен кірді ашады,
Өзі судан кашады. (Сабын-мыло).

Жуынып болғаныңда,
Жүреді қолдарыңда. (Орамал-полотенца).
Түйістіреді көзіңді-көзіңе,
Жолықтырады өзінді-өзіңе. (Айна-зеркало).
Қалтамда жатыр тісі бар,
Тістемей-ақ, істер ісі бар. (Тарақ-расческа).

– Бұл құралдар бір сөзбен қалай аталады? (Балалардың жауабы).

– Бұл көшеде қандай ережені меңгердік? Деніміз сау болу үшін не істеу керек? (Жеке гигиеналық ережелерді сақтау қажет).

– Ал енді құрметті саяхатшыларым, бізге балабақшаға қайту керек. Шенбер құрып, барлығымыз сиқырлы сөздерді айтамыз: «Бір, екі, үш, сиқырлы гүл, біздің қайта оралуымызға берші күш». Көзімізді жұмамыз. Сиқырлы әуенмен көзімізді ашамыз. Қарандаршы, бізде ғажайып ағаш бар. Осы ағашқа деніміз сау болу үшін не қажет екенін білдіретін суреттерді бұтақтарына іліп, қонақтарға айтып берейікші. (Бір-бірімізге және қонақтарға денсаулық тілейміз!).

«СПОРТ БІЗДІҢ ДОСЫМЫЗ!»

УСПАНОВА Сағира Мамбетжанқызы,
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының тәрбиешісі

ДЖАРИЛКАПОВА Елизавета Тоганасқызы,
МКҚК №28 «Көркем»
балабақшасының тәрбиешісі

Мақсаты. Балаларды спорттық ойындар, жаттығулармен таныстыруды жалғастыру. Қимыл-қозғалыс арқылы денелерін шынықтырып, спортқа деген қызығушылықтарын арттыру. Бір-біріне деген сыйластық, қамқорлық қарым-қатынасқа тәрбиелеу. Жағымды көңіл-күй сыйлау.

Әдіс-тәсілдері: Көрсету, түсіндіру, сайыс.

Қажетті құралдар: Жалауша, доптар, себеттер, құрсау.

Балалар «Көңілді балдырған» әнінің әуенімен залға кіреді.

– Құрметті балалар, бүгін біздің балабақшамызда «Спорт біздің досымыз» атты спорттық жарыс өтеді. Сендердің өнерлерінді, жылдам, епті, ұйымшыл және көңілді екендерінді көру біз үшін зор қуаныш. Олай болса, балаларымызға сәттілік тілейміз. Сайысқа қатысатын командаларды ортаға шақырамыз. Балалар,

деніміз сау болу үшін не істеуіміз керек? (Жаттығу жасап, таза жүру керек).

– Балалар, сендер спорттың пайдасы туралы не білесіңдер?

Жаннұр:

Тік ұстап дененді,
Сапка түр сен енді.
Жанға сеп шынығу,
Жаттығып тынығу.

Аружан:

Сымбатты болуда,
Өзінің қолында.

Жанарыс:

Спорттық ойындар,
Күш берер бойына.

Балалар 3 сапка бөлініп, жалпы жетілдіру жаттығуларын орындайды.

«Ізде-ізде». Түзу тұрып, басты алға-артқа, оңға-солға бұру.

«Жираф». Қолды белге қойып, оңға-солға мойынды созу.

«Әткеншек». Қолды белге ұстап, денені жан-жаққа бұру.

«Тағзым». Алға қарай еңкейіп, қолды аяқтың басына дейін жеткізу.

«Маятник». Тік тұрып, аяқты сәл алшақ қойып, оңға-солға еңкею.

«Орындық». Қолдарын алға созып отырып, тұрғанда қолды белге қою.

«Отын жару». Тыныс алу жаттығуы.

Балалар саппен жүріп бір қатарға тұрады. (Осы кезде залға доп ұстаған кір қожалақ бала кіреді).

– Балақай, сен неге ренжіп тұрсың? Үсті басың кір ғой.

Балақай: Менімен ешкім дос болғысы келмейді, неге екенін білмеймін.

– Балалар, мына баламен неге ешкім ойнамайды? (Үсті лас, жуынбаған).

– Таза болу үшін не істеу керек? (Балалар тазалық туралы түсіндіреді).

Балақай: Мен бәрін түсіндім, енді таза болып жүремін. Сендер менімен дос боласындар ма? (Дос боламыз).

Балақай: Олай болса, ойын ойнайық.

– Балақай, сен мысық бол, ал балалар құстар болады.

Ойын: «Ұя».

Шарты: Әдемі әуенмен балалар құстар болып ортаға шығып билейді, мысық шыққан кезде құстар ұяларына қонады. Ойын 2-3 рет қайталанады.

Балақай: Балалар, маған ойын ұнады. Тағы да ойнасақ жақсы болар еді.

– Олай болса, біз ойнымызды жалғастырамыз

Ойын: «Дрозд».

Балақай: Достар, мен енді сендер сияқты ұқыпты, ақылды бала боламын. Үйге барып жуынып, мектепке дайындалайын. Сау болындар.

– Балалар, екі топқа бөлініп, жарысымызды бастайық. (Әр топ өз командаларын таныстырады).

Жүйріктер:

Желден озған жүйрікпіз,

Күнмен бірге тұрдық біз.

Мықтылар:

Толды бүгін ортамыз,

Мықтыларды қолданыз.

– Балаларға сәттілік тілей отырып, сайысымызды бастаймыз.

Өнерге биік сеніңіз,

Думанға қызық келіңіз.

Әділ-қазы ел сенген,

Спортқа баға беріңіз.

(Әділқазылар алқасы таныстырылады).

– Спорттық сайысымыз 3 балдық жүйемен бағаланады. 5 кезеңнен тұрады.

Бақшада бүгін басталған,

Дайын болған жарысқа.

Жүгір, секір, ойнағын,

Біріңнен-бірің қалыспа.

Ойын: «Желбірейді көк туым».

Ойын шарты: Жалаушаны көтеріп кедергілер арасынан жүгіріп өтіп, жалаушаны келесі балаға тапсырады.

«Қояндар». Балалар қоян болып кедергілердің арасынан секіріп өтеді.

«Күштілер». Еңбектеп барып доғанын астынан өтеді.

Ойын: «Кұрсау».

Шарты: Қос аяқпен секіріп, белгіленген жерге дейін барып келеді.

Ойын: «Поезд».

Шарты: Балалар тіркесіп кедергілер арасымен поезд болып жүреді.

Ән: «Бақытты елім».

Сайыстың соңында әділқазылар «Жүйріктер» тобына «Ең шапшан», «Мықтылар» тобына «Ең мықты» деген баға беріп, марапаттайды. Балалар саппен топқа барады.

«БІЛІМНІҢ БАСТАУЫ – БАЛАБАҚШАДА»

ЖАЙСАНБАЕВА Акерке
Сағнышқызы,
 Алматы қаласындағы
 КМҚК №84 бөбекжай-
 балабақшасының меңгерушісі

Біздің КМҚК №84 бөбекжай-балабақшамыз 2020 жылдың наурыз айынан бастап пайдалануға берілді. Жаңа заман талабына сай жабдықталған, екі қабатты, 145 баланы қамтыған мекемемізде жаңа заман тұлғасын қалыптастырып, дамыту үшін барлық жағдай қарастырылған. Бақшамызда балалардың көркем әдебиетке деген қызығушылығын қалыптастыру мақсатындағы кітап сөресі, жас ерекшелігін ескере отырып, түрлі тақырыптағы оқу қызметі өткізілетін құрастырушы және Монтессори, ғарыш бұрыштары бар. Балабақшамыздағы педагог мамандар, тәрбиешілер әрдайым өз білімдерін жетілдіріп, тәжірибе жинақтап, тәрбие мен білім қазынасын тәрбиеленуші бүлдіршіндердің бойына сіңіріп, олардың болашақтарына игі ықпал ету жолындағы өз қызметтерін ізденіспен, жауапкершілікпен атқаруда.

Мектепке дейінгі мекемелерде тәрбие мен білім беруде заманауи педагогикалық технологияларды тиімді қолдана білудің маңыздылығы артты.

Яғни, педагогтардың заманауи инновациялық технологияларды жетік меңгеруі, тынбай ізденуі мектеп жасына дейінгі баланың қалыптасуы мен дамуына зор ықпалын тигізеді. Жаңа технологияны, әдіс-тәсілдерді тиімді қолдану үздіксіз тәрбие беру мен

білім сапасын арттырады. Қазіргі заманға сай білімді де тәрбиелі ұрпақ тәрбиелеу – білімді жан-жақты тәрбиешілердің еншісінде.

Тәрбие мен білім – егіз. Жаңа заман баласы – ертеңгі еліміздің болашағы. Сондықтан, бүгіннен бастап кішкентай бүлдіршіндерді жеке тұлға ретінде қалыптастыру үшін оның ішкі дүниесі мен қыр-сырын анықтап, мүмкіншіліктері мен қабілетінің дамуына жағдай жасау қажет. Бүгінгі таңда еліміздің білім беру жүйесінде болып жатқан өзгерістер де мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқу саласына тың серпін беруді талап етуде. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұны балалардың жас ерекшеліктері мен жеке ерекшеліктерін ескере отырып, жан-жақты дамытуға бағытталған. Баланың физикалық, коммуникативтік дағдыларын, танымдық және зияткерлік дағдыларын, шығармашылық дағдыларын, әлеуметтік-эмоционалды дағдыларын қалыптастыруға ерекше мән берілуде. Сондықтан болашақ ұрпақ тәрбиесіне әрдайым асқан жауапкершілікпен қарап, өз білімімізді, мол тәжірибемізді, шығармашылық ізденісімізді негізге ала отырып, балабақшамыздағы бүлдіршіндерге жан-жақты білім, тәлім-тәрбие беруді бізге жүктелген абыройлы зор міндет деп білеміз.

«БАЛАНЫ ОЙЫН АРҚЫЛЫ ОҚЫТУ ЖӘНЕ ТӘРБИЕЛЕУ»

ТИЛЕШОВА Дана
Айтжанқызы,
КМҚК №84 бөбекжай-
балабақшасының әдіскері

Мектеп жасына дейінгі баланы дамытатын, өсіретін, әрі тәрбиелейтін негізгі іс-әрекет ойын. Ойын арқылы бала қоршаған ортамен, адамдармен, олардың еңбегімен, қарым-қатынасымен танысады. Ойын бала табиғатымен егіз. Өйткені, бала ойынсыз өспек емес, жан-жақты дамымақ емес. Мектепалды даярлық тобында ұйымдастырылған оқу қызметінің сапасын ойын арқылы жақсартуға толық мүмкіндік бар. Ойын арқылы олардың ой-өрісі, сөйлеу барысында тілдері дамиды. Балалар әртүрлі рөлде жолдастарымен қарым-қатынас жасап, ойын үстінде ойлана отырып жауап беруге, қиялдауға, елестетуге талпынады. Сөздік ойындары балалардың ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамытады. Ойыншықтарды пайдалана білуге үйренеді. Арнайы ұйымдастырылған оқу қызметінің мазмұнына қарай танымдық, дамытушы ойындарды, тапсырмаларды қолдану, балаларды заттарды бір-бірімен салыстыруға, оларды қасиетіне қарай ажыратуға және оны танып білуге үйретеді. Осылайша, бала топтағы жасына сәйкес бағдарламалық міндетті меңгереді. Ойын барысында жетекші балаларды ойнай білуге, ойын ережесін сақтауға, әрі ойында ойлануға бағыттайды, заттың атын немесе қасиетін есінде сақтап қалуға мүмкіндік туғызады. Ойынға қызықтыра отырып зейінін, қиялын дамытады. Заттармен ойналатын ойындар: «Көршісін ата», «Ғажайып қапшық», «Қай ағаштың жапырағы?» т.б. Үстел үсті ойындарын ұйымдастыруда балалардың жас ерекшелігіне байланысты мозайкалар, домино, лото, Глеба Домана әдістемесі бойынша суреттер қолданылады. Мысалы: Дамытушылық ойындардан: «Суретті құрастыр», «Қандай затқа ұқсайды», «Бір сөзбен ата», «Не артық?» т.б.

Ойындарды қарапайым математикалық ұғымды қалыптастыру бойынша ұйымдастырылған оқу қызметінде пайдалануға, балалардың алған білімін күнделікті өмірмен ұштастыруға қолайлы. Ойын оқу

қызметінде балалардың қиялдарын қозғап, зейіндерін ашады. «Санамақ», «Он саусақ» өлеңдерін жаттатып, мазмұнын түсіндіру арқылы балалардың тілін ұстартып, логикалық ой-жүйелерін қалыптастыруға болады. Балалардың белсенділігін арттыра түсу мақсатында әрбір сабақты түрлендіріп өткізген орынды. Ойындарды үнемі пайдалану арқылы балалардың ауызша есептеуге жаттығуына, логикалық ой-жүйелерін жетілдіруге, түсінуге толық мүмкіндігі бар. Олардың қатарына халық ойындарын жатқызуға болады. Атап айтқанда, «Қай қолымда?», «Қанша тұяқ?», «Неше жапырақ?» т.б. Ойын баланың алдынан өмірдің есігін ашып, оның шығармашылық қабілетін оятады. Сонымен қатар, ойын – тынысы кең, ойдан-ойға жетелейтін қиялымен қанат бітіретін ғажайып дүние, ақыл-ой жетекшісі, денсаулық кепілі, өмір тынысы. «Санамақ» ойынының басты ерекшелігі баланың ойлау қабілетін жетілдіреді. Атау ұяқастарын санау арқылы бала сан үйренеді, санға ұқсас заттарды танып біледі. Балалардың ой белсенділігін, саналы ойлана білуін дамыту, жетілдіру – тәрбиешінің негізгі міндеті. Ойын баланың ойлау қабілеті мен сөздік қорын дамытуға, дағды мен шеберлікті меңгеруге, қиындықты жеңуге, төзімділікке баулиды.

Балалардың ойлау қабілетін дамытуға сөзжұмбақ, ребус, «Ұйқасын тап» ойындарының әсері мол. Мысалы, «Ұйқасын тап» ойыны арқылы баланың білсем деген ұмтылысы, қызығушылығы, белсенділігі артады.

Өзінше ноян,
Қорқақ кім? (Қоян)
Бата алмас түлкі,
Үсті тікен (Кірпі) т.с.с.

Қазақтың ұлттық ойындары «Сақина салу», «Ақсүйек» т.б. баланы ұшқыр ойға, тапқырлыққа жетелейді. Жұмбақтарды әр оқу қызметінде жүйелі қол-

дану бала тілін дамытып, ойлау, есте сақтау қабілетін арттыра түседі. Тиімді қолданылатын ойын түрлері тәрбиешінің түсіндіріп отырған материалын балалардың зор ынтамен тыңдап, берік меңгеруіне көмектеседі. Ойын – балалар әрекетінің негізгі түрі, сондықтан ол бала өмірінде тәрбие мен білім берудің шешуші тетігі болып табылады. Бала өзін қоршаған ортаны, адамдар арасындағы қарым-қатынасты білуі мен сезінуі ойын негізінде жүзеге асады. Ең бастысы балаларды ойнату алдында, ойынға кірісер алдында оның жүргізілу тәртібі балаларға жақсы түсіндірілгені жөн. Сондай-ақ, керекті көрнекіліктер мен материалдар, атрибуттар алдын-ала дайындалуы қажет.

Ойынның барысында тәрбиеші балалардың түгел қатысуын қадағалаумен қатар, олардың ойын үстінде

шешім қабылдай білуіне, ойлана білуіне ықпал етіп, жетелеуі керек. Ойын үстінде бала өзін еркін ұстайды, ал еркіндік дегеніміз барлық дамудың баспалдағы. Ойын көп жоспарлы, күрделі педагогикалық процесс болғандықтан кіші мектеп жасындағы балаларды оқытудағы ойындық әдіс болып табылатын оқыту формасы, балаларды жан-жақты тәрбиелеудегі негізгі құрал. Сонымен бірге, ойын балалардың психологиялық жағдайларын жақсартады. Ойын кезіндегі баланың психологиялық ерекшелігі мынада: олар ойланады, эмоциялық әсері ұшқындайды, белсенділігі артады, ерлік қасиеті, қиял елестері дамиды. Мұның бәрі баланың шығармашылық қабілеті мен дарынын ұштайды. Мейірімділікке, кішіпейілділікке үйретеді.

«МУЗЫКА ОҚУ ҚЫЗМЕТІ – БАЛАНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН ДАМЫТАДЫ»

ТАТУБАЕВА Данара Манасқызы,
КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының
музыка жетекшісі

Мектепке дейінгі білім беру – баланың қоршаған ортамен танымдық қасиеттерін қалыптастыратын кезең. Көптеген балалар ерте жаста шығармашылық белсенділік танытады. Баланың сол бір қызығушылық қасиетін ескере отырып, оның қабілетін музыка оқу қызметінде дамыту менің кәсіби ісім. Музыка белсенді іс-қимыл тудыру қасиетіне ие. Бала музыканы барлық дыбыстардан бөледі және оған көңіл аударады. Сондықтан музыканы педагогикалық әсер ету құралы ретінде қолдану керек. Музыка баланы тыныштандырады, іс-әрекетке белсенділігін, ой жүйріктігін арттырады. Мен музыка жетекшісі ретінде, балалармен жұмыс жасау барысында музыканың бала өмірінде қаншалықты маңызды орын алатынын аңғардым. Жылдар бойы жинаған еңбек өтілімде баланы музыкалық ойындар, би қимылдары арқылы психологиялық және физиологиялық тұрғыда дамытуды үйрендім. Музыка ол тікелей көңіл-күйді білдіреді, көңілді әуеннен баяу әуенге эмоцияналды түрде өтуді жаттығулар арқылы жүргізіп, нәтижесінде баланың эмоцияналдық жай-күйін игеруін қалыптастырамын. Музыкалық оқу іс-әрекетінің музыка тыңдау бөлімі бойынша ән, күй, халық әуендерін, басқа ұлттық шығармаларды қолдана отырып, музыканы тыңдау, қабылдау, есте сақтау, ажырата білумен қатар, оның мазмұнын, көркемдік қасиетін түсіндіру қажет. Әнді музыкамен, музыкасыз жеке, көппен қосылып, орындау кезінде дауысын дамытуға,

өлең сөзін дұрыс, анық айтуға, ырғақты қимылмен музыка үндестігін сезіне, денесін дұрыс ұстап, әдемі қозғала білуіне ерекше мән беріледі. Би қимылдарын жасау арқылы бала қозғалыста болады, тірек-қозғағыш аппараттарының дұрыс жұмыс істеуі бала физиологиясының дұрыс жетілуіне алып келеді. Түрлі би қойылымдарын қою арқылы баланы жан-жақты дамытып, жеке тұлғаның қалыптасуына септігін тигізуге мүмкіндік зор. Музыка оқу қызметінде ән айту мен би билеп, ойнау ғана емес қысқаша сахналық қойылымдарда бар. Оған ертегілерді рольге бөліп сомдау, қуыршақ театры, қолға киіп қимылмен, ауызша айтып, іс-қимылмен көрсету, көлеңке театры және тағы басқа сол сияқты түрлі қойылымдарды қойып баламен жұмыс жасаудамын. Сонымен қатар музыкалық аспаптарды пайдалана отырып баланың ритімді есту қабілетін дамытамыз. Шулы аспаптарда негізгі әуенді сүйемелдей отырып шығарманы орындау бала үшін қызықты әрі пайдалы іс-әрекет. Әуенді дыбысты сезіне білгенде баланың өз мүмкіндігіне деген сенімділігі артады және қызығушылығы оянады. Осы іс-әрекеттің бәрі баланың шығармашылық дамуын қалыптастырады. Музыка оқу қызметінің мектепке дейінгі білім берудегі маңыздылығы айқын. Балаға білім мен өнер жолында алғашқы түсінік беріп, қызығушылығын арттыру музыка жетекшісінің негізгі міндеті деп білемін.

«МЕНИҢ ОТБАСЫМ»

ТӨЛЕПБЕРГЕН Ұлбосын Құрбанқызы,
КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі

Білім беру саласы: Әлеумет.

Ұйымдастырылған оқу-қызметі: Апликация, сөйлеуді дамыту.

Мақсаты: Балаларға отбасы туралы түсінік беру, өз жанұясы туралы әңгімелеуге үйрету. Ойын арқылы есте сақтау қабілетін, қарым-қатынас дағдыларын дамыту. Отбасына деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу.

Алдын-ала жүргізілетін жұмыстар: Әңгімелеу, жұмбақ, тақпақ айту, ойын, сұрақ-жауап, сергіту, шаттық шеңбері.

Сөздік жұмыстар: Уық, шаңырақ.

Көрнекі құралдар: Ойыншық жүрекше, отбасы суреттері, қуыршақтың киімдері, макеті.

Әдіс-тәсілдер: Көрсету, түсіндіру, сұрақ-жауап.

Билингвальды компонент: Отбасы-семья-family

Шаттық шеңбері.

– Бүгінгі оқу іс-әрекетімізде «Отбасы» аялдамамызға тоқталамыз. Осындағы суретке назар аударайық. Не көріп тұрсыңдар? (Балалардың жауабы).

– Балалар, біз өткенде ненің бейнесін жасадық? (Киіз үйдің).

– Ал, киіз үйде кімдер тұрады? (Балалардың жауабы).

– Оларды бір сөзбен қалай атаймыз? (Отбасы).

– Дұрыс айтасыңдар. Бүгінгі біздің тақырыбымыз өз отбасымыз туралы болмақ. Балалар, айналамызға қарасақ, көптеген үйлерді көреміз. Ол үйлерде кімдер тұрады? (Балалардың жауабы).

– Иә, барлық үйдің өз отбасы болады. Олар бір-бірімен тату-тәтті тұрады. Қане, бәріміз тақтаға назар аударайықшы. Бұл суретте кімдердің суретін көріп тұрсыңдар? (Дастархан басындағы отбасы мүшелерін көріп тұрмыз).

– Иә, бұл суреттегі сүйіспеншілігі мол, бір-біріне ыстық ықыласпен, аялы сезіммен қарап отырған дастархан басындағы отбасы мүшелері. (Балалар ойыншық жүрекшені бір-біріне ұсына отырып өз отбасына, оның мүшелеріне деген сүйіспеншіліктері мен тілектерін білдіреді. – Менің отбасым ең тату отбасы. – Менің отбасым ең үлкен, бақытты отбасы. – Мен атам мен әжемді жақсы көрем. – Менің әкем ең мейірімді адам. – Менің анам ең ақылды адам).

– Ал енді, «Отбасы ағашын» салайық. (Балалардың жұмысы).

– Біз бүгін өзімізге ең жақын, ең қымбат отбасымыз туралы әңгімеледік. Отбасы бізді жақсылыққа, әдептілікке үйрететінін білдік. Біз олардан жақсы көруді, сыйлауды, көмектесуді үйрендік. Отбасы ең жақын адамдардың ошағы екенін білдік. Бүгінгі сабаққа өте жақсы қатысып, сұрақтарға жауап бере білдіңдер. Бәріміз бірге отбасымызға арнап тақпақтарымызды, тілектерімізді айтып, бүгінгі сабағымызды аяқтаймыз! (Балалар тақпақтар айтып, отбасына тілектерін білдіреді).

«БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ ОТБАСЫ МЕН БАЛАБАҚШАНЫҢ ҮНТЫМАҚТАСТЫҒЫ»

ӘЛІМ Мадина Әлімқызы,
КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының
денешынықтыру пәнінің мұғалімі

Отбасы мен балабақша арасындағы бала тәрбиесі педагогикалық мақсаттар арқылы жүзеге асады. Егемен еліміздің көк туын желбіретер ертеңгі болашақ, яғни, бүгінгі бүлдіршіндер тәрбиесі ерекше назар аударуды қажет ететін басты мәселелердің бірі. Бала тәрбиесі ана сүтінен басталып, өмір бойы қалыптасатын күрделі құбылыс. Тәрбиенің ең алғашқы негізін бала отбасында алса, кейіннен балабақшада жалғасады. Демек, бала тәрбиелене жүріп, білім алады. Бала тәрбиесіне тек балабақша, мектеп, оны қоршаған

орта ғана емес, сонымен қатар отбасы, яғни, анасы, әкесі, атасы, әжесі, ағасы, әпкесі де әсерін тигізеді. Ата-аналарды ынтымақтаса жұмыс істеуге жұмылдыра атқарған жұмысымыздың формаларын назарларыңызға ұсынғым келеді. Мысалы, «Әженің үйінде қонақта», «Ата-әжемнің ауылы», «Менің туған өлкем» атты өткізілген іс-шаралардың мақсаты – балалар мен ата-аналарды халқымыздың салт-дәстүрімен, әдет-ғұрпымен таныстыру. Өзара бірлесе отырып, бала тәрбиесімен айналысудың тиімділігін көрсету.

Ата-аналармен жұмыс дәстүрден тыс әдіс арқылы ұйымдастырылады: Ата-аналармен тренингтер, пікірталастар, психологиялық демалыс сәттері, дөңгелек үстел.

Отбасын нығайту, оның бала тәрбиесіндегі рөлін арттыру қоғамның басты назарында болуы керек. Баланың дұрыс тәлім-тәрбиесі, ең алдымен ата-ананың және тәрбиешілердің еңбегі мен беделіне тікелей байланысты.

Отбасындағы ата-ана мен баланың арасындағы қарым-қатынас нәтижесінде адамгершілік, эстетикалық, дене тәрбиесінің алғашқы негізі қаланады. Жалпы отбасы болсын, мектепке дейінгі тәрбие беретін мекеме болсын, бала тәрбиесінде мынандай тәсілдерді қолданғаны жөн: ақыл-кеңес беру, үлгі – өнеге көрсету, үйрету, түсіндіру, жадында қалдыру, жаттықтыру, салыстыру, ынталандыру, мадақтау, талап қою. Әр ата-ана өз баласына ұстаз екенін ұмытпауы тиіс. Тәрбиеші әр баланы жеке-жеке ата-анасы арқылы білуі қажет. Ата-ананың күнделікті өміріндегі еңбегі, мінез-құлқы, балаға қарым-қатынасы баланы тәрбиелеп отырған тәрбиешіге де аян болуы қажет. Баланы сонда ғана бірлесе тәрбиелей аламыз. Баланы сәби, ол әлі ештеңе білмейді, деп қарамау керек. Өйткені, ол өсіп, жетіліп келе жатқан тұлға. Баланы алдамай, ащы болса да шындықты ашып айтып, сол жағдайға дұрыс көзқараспен қарауға жағдай туғызу керек. Баланың күн тәртібін қадағалау аса маңызды. Сондай-ақ, оны өз бетімен жұмыс жа-

сауға және өзге баланың жұмысын бағалауға үйреткен дұрыс.

Мектепке дейінгі тәрбие беретін мекеме халықтық білім беру жүйесінің алғашқы баспалдағы. Бұл ортада бала бұйығылықтан арылып, көпшіл, ұйымшыл болып өседі. Тәрбиеші өз қарауындағы әр баланың әрқайсысына мейірім нұрын сыйлап, ана орнына ана болуы қажет. Отбасындағы тәрбие педагогикалық тәрбиемен ұштасқанда ғана ата-анамен балабақшаның арасында түсіністік орнайды. Мұндай өзара түсіністік пен байланыссыз жас ұрпақты жақсы тәрбиелеу мүмкін емес. Бала тәрбиесі жөніндегі сұрақтың ата-анамен, яғни, отбасымен байланысты болуы тиіс. Мектепке дейінгі ұйым мен отбасы ынтымақтастығын нығайту үшін тәрбиеші мен ата-ана арасында бір-біріне деген сенімділік болуы қажет. Әр баланы тани білу, бәрін бірдей көріп, бірдей тәлім-тәрбие беру тәрбиешінің басты міндеті. Тәрбиеші ата-аналарға сауалнама таратып, олардың пікірімен бөлісуі қажет. Бала ата-ана өмірінің жалғасы. «Күс балапаны үшін тұзаққа түседі, адам баласы үшін азапқа түседі» – демекші, баланың болашағына үлкен жауапкершілікпен қарауымыз қажет. Баланы саналы азамат етіп өсіру – отбасы мен педагогикалық ұжым арасындағы байланыстың шешімі деп те айтуымызға болады.

«Болар елдің баласын сәнінен емес, сәлемінен танымын» – деген екен қариялар. Сондықтан әр баланы елдің үлкен беделі зор азаматы етіп тәрбиелейік!

«ҚОЛ ӨНЕРІМ – ЗОР ӨНЕРІМ»

БИРГЕБАЕВА Жанар Жанысқызы,
КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі

Білім беру саласы: Шығармашылық.

Мақсаты: Балалардың ұлттық өнердің сән және қол өнер түріне деген сүйіспеншілігін, көркемдік эстетикалық талғамын, шығармашылығын, ойлау қабілеттерін дамыту. Халықтың тұрмыс-салт дәстүріне қызығушылықтарын ояту. Мақал-мәтелдер арқылы тілдерін байыту, ептілікке, сыйластыққа, бір-біріне деген қамқорлыққа тәрбиелеу.

Көрнекілік: Қазақ халқының ұлттық ою-өрнектері, сәнді қолданбалы бұйымдары жайында суреттер, слайд т.б.

Құрал-жабдықтар: Түрлі түсті қағаз, желім.

Шаттық шеңбері.

– Қайырлы таң, құрметті қонақтар, балалар!
Арайланып таң атты,
Алтын шуақ таратты.

Қайырлы таң балалар,

Қайырлы таң апайлар!

(Осы кезде есік қағылып, қуыршақтар елінен Айгөлек келеді.)

Айгөлек: Сәлеметсіңдер ме. Балалар, мені таныдыңдар ма? (Иә).

Айгөлек: Менің атым Айгөлек. Мен сендердің өнерлеріңді тамашалауға сонау қуыршақтар елінен келдім.

– Төрлетіңіз. Отырып демалыңыз. Алыс жолдан шаршаған шығарсыз. Ал енді балалар, біз өнер туралы әңгімемізді жалғастырайық. Ұлттық қол өнер түрімен біз күнделікті үйде, балабақшада танысып жүрміз. Әрқайсымыздың үйдегі шебер әжелеріміз оюлап талай әдемі бұйымдарды тігетінін білесіңдер. Сол бұйымдарға нелер жатады? (Көрпе, кілем, көй-

лек, шапан, камзол, тымақ, сәукеле, сырмақ, тақия, текемет, алаша т.б.).

– Ал бұрынғы аталарымыз ағаштан, темірден қандай бұйымдар жасаған?

(Сандық, ұршық, бесік, қамшы, домбыра, үстел, ер-тұрман, кебеже, т.б.).

– Өте дұрыс айттыңдар. Ал енді естеріне ыдыс-аяқ түрлерін түсіріп, атап көріндерші. (Кесе, тостаған, астау, ожау, табақ, самауырын, шәйнек т.б.).

– Дұрыс. Осы ыдыс-аяқты салатын, әжелер әдемілеп тіккен қапшық болады. Оны қалай атайды? (Аяққап).

– Ұлттық бұйымдарды немен әшекейлеп, өрнектеген? (Оюлармен).

– Осындай бұйымдардың бәрін халқымыз бір сөзбен қол өнер деп атайды.

– Балалар, сендер қолөнер туралы қандай мақал-мәтелдер білесіңдер?

Сезім: Өнер – таусылмас азық, жұтамас байлық.

Әбілмансұр: Өнершінің қолы алтын, өлеңшінің сөзі алтын.

Омар:

Ана көрген тон пішер.

Ата көрген оқ жонар.

Еділ: Қол өнер – сырлы өнер.

Жания: Зер қадірін зергер біледі.

Қол өнер түрлерін слайд арқылы балаларға таныстыру.

– Ал енді осы өнер түрлерін қалай меңгергендеріңді өз жұмыстарыңның нәтижесінен көрейік. (Балалар түрлі түсті қағазға оюларды жапсырады).

Тәрбиеші балалардың жұмыстарын смайлик арқылы бағалайды.

– Бізде, «Қонақ кәде» деген болады. Балалар өздерінің жасаған бұйымдарын сізге сыйға тартады.

Айгөлек: Өте тамаша! Қуыршақтар еліне сендерге деген ризалық сезіммен қайтамын. Рахмет, сау болыңдар. (Сау болыңыз).

«ТАБИҒАТТА ӨЗІН-ӨЗІ ҰСТАУ ЕРЕЖЕЛЕРІ»

КЕТИКОВА Жазира Советбекқызы,

КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі

Білім беру саласы: Әлеумет.

Бөлімі: Қоршаған ортамен таныстыру.

Мақсаты: Балаларды табиғатта өзін-өзі ұстау тәртібімен таныстыру.

Табиғатты аялап, оған қамқорлық көрсете білуге тәрбиелеу. Табиғатты бақылау, қорытындылау әдістерін меңгерту, өмір қауіпсіздігі ережелерін бекітіп, өзін-өзі қорғай білуге үйрету.

Билингвальды компонент: Күз-осень, саяхат-поход, табиғат-природа.

Көрнекі-құралдар: Суреттер, ұнтаспа.

Шаттық шеңбері.

Ғажайып сәт. Есік қағылады. Хат тасушы хат әкеледі.

– Балалар, бізге жеделхат келіпті. Онда былай деп жазылған: Балабақшаның төңірегінде өзен-көлдердің тыныштығын бұзушы – Сулайлағыш, құстардың ұясын бұзатын – Ұябұзғыш, орманның тыныштығын бұзатын – Ысқырғыш деген сотқар балалар пайда болыпты. (Балалар оларды ұстап әкеледі).

– Сендер кімсіңдер?

Сулайлағыш: Мен Сулайлағышпын, айналадағы суларды лайлап, қоқыстарды тастаймын.

Ұябұзғыш: Мен Ұябұзғышпын. Мен ұяларды бұзамын, құстарды атамын. Міне, менде мынандай ашатаяқ бар. Оны мен өзім жасап алдым, құстарды атып, дәл тигізуді үйреніп жүрмін.

Ысқырғыш: Ал, мен ысқырғанды ұнатамын, тыныштыққа қарсымын.

(Мен былай ысқырамын – деп, ысқырмақ болғанда, балалар оның мойынындағы ысқырықты алып алады).

Ескерту: Өздеріңді дұрыс ұстандар. Біздің балалар табиғатта өздерін қалай ұстау керегін сендерге түсіндіреді.

Табиғат көрінісі бейнеленген суреттерді көрсетіп, әңгімелесу.

– Балалар, суретте не көріп тұрсыңдар? (Ағаштар, гүлдер, құстар, аңдар).

Раяна:

Бұтақтарды сындырмай,

Тазалықты сақтаймыз.

Гүл өсіріп, су құйып,

Табиғатты қорғаймыз.

– Суретте табиғат көрінісі бейнеленген. Біздің еліміздің табиғаты өте сұлу. Оны қорғауымыз керек. Табиғаттың тыныштығын бұзуға бола ма? (Жоқ).

– Біз саяхатқа шыққанды өте жақсы көреміз. Ол жерде түрлі қауіпті жағдайлар болуы мүмкін. Сондықтан да қауіпсіздік ережелерін сақтауымыз керек. Жабық киім киініп, қажетті бүркегіш, жақпа алып жүрген дұрыс. Үлкендердің жанынан ұзап кетуге болмайды. Жорғалаған жылан көрсен, одан аулақ кет. Ол өзін қорғау үшін шағып алуы мүмкін. Жеміс-жидек-

терді жуып жеу керек. Білмейтін жемістерді жеуге болмайды. Уланып қалуларың мүмкін. Отқа спрей шашпаймыз, от күшейіп, орман отқа орануы мүмкін. От жаққан соң оны үлкендердің көмегімен сөндіріп кету керек. Ал сендер табиғаттың тыныштығын бұзып жүресіңдер. Осыларың дұрыс па?

Балалар, сендер қалай ойлайсыңдар? Мына бұзақыларға табиғат туралы білетіндерінді айтып түсіндіріңдерші? Табиғатты қорғауымыз керек. Сонымен қатар ережені де ұстай білуіміз керек. Түсіндіңдер ме?

Ұябұзғыш, Сулайлағыш, Ысқырғыш: Иә, түсіндік. Біз білген жоқпыз.

— Ал Ұябұзғышқа не айтамыз? Орман, тоғай көптеген аңдар мен құстардың мекені. Оларды үркітуге болмайды. Олар өздерін, балаларын қорғау үшін шабуыл жасауы мүмкін. Ұя бұзып, мерген болғанша, спортпен айналысып, допты торға дәл түсіріп үйрен.

Қимылды ойын: «Жапалақ».

— Балалар, сендер бір сәтке көздерінді жұмып, табиғат аясында демалып жатқандай кейіпке еніңдер. Орманда, көгалда, өзен, көл жағасында біз өзімізді сабырлы қалыпта ұстаймыз. Табиғатты бақылап суретке түсіп, сурет саламыз қауіпсіздік ережесін ұстанамыз. Біз осылай табиғатқа зиян келтірмей, оның көп құпиясын білеміз!

Жадында түй: Аяла, қорға, тіршілік көзі — жер ана! Бұлақ көрсең көзін аш, жаман істен аулақ қаш.

— Сендер табиғат аясындағы тағы қандай сақтық шараларын білесіңдер? Суға шомылғанда қандай қауіпсіздік ережесін сақтау керек? (Суға шомылғанда

жағадан ұзамау керек. Суға батырмай ұстап тұратын құтқарғыш кеудеше кию керек. Суда абай болу керек. Кей жерлерде шыны сынығы болуы мүмкін).

— Балалар, Сулайлағышқа не істейміз? Өзен, көлдерге шыны сынығын, қалбырларды лақтыратын осы. Сендерді бұлай жібере алмаймыз. Қане, қолдарыңдағы заттарды шелекке тастандар. Балалар, оларға табиғатта өзін дұрыс ұстауды, қауіпсіздік ережелерін сақтауды үйретейік. Өсімдіктен қандай зиян болуы мүмкін? Олардан дәрі-дәрмек жасайды. Сондықтан кез-келген өсімдікті ұстап, жұлуға болмайды. Ол улы болуы мүмкін. Сондай-ақ, жәндіктерді де қолмен ұстауға болмайды.

Сергіту сәгі:

Қане, қызық ойыңдар,
Қатарласа қойыңдар.
Отырыңдар, тұрыңдар,
Маған мойын бұрыңдар.
Қолымызды жазайық,
Құсша қанат қағайық.
Аяқты бір басыңдар,
Қәне, тағы, тағыда.
Қол соғайық жабыла,
Қане, тағы, тағы да.

Ұябұзғыш, Сулайлағыш, Ысқырғыш: Балалар, сендерге көп-көп рахмет. Өте білімді екенсіңдер. Сендерден көп нәрсе үйрендік. Енді біз бұзақылық жасамаймыз. Бәріміз дос болайық. (Балалар қонақтармен қоштасады).

Қорытынды.

«БІЛІМПАЗДАР»

САСАН Назерке,

КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі

Білім беру саласы: «Қатынас». «Таным». «Шығармашылық». «Әлеумет».

ҰОҚ: «Сөйлеуді дамыту». «Математика негіздері». «Құрастыру». «Сурет салу». «Қоршаған ортамен танысу». «Денсаулық».

Мақсаты: Балалардың білім деңгейін анықтап, білім, ғылымға деген қызығушылығын арттыру. Білімдерін шыңдау.

Әдіс-тәсілдер: АКТ технологиясы. «Атмосфера орнату». «Желкенді қайық». «Отшашу» әдістері.

Ресурстар, дамытушы орта: Педагогтың балалар санына қарай дайындаған демонстрациялық материалдары.

Шаттық шеңбері.

— Балалар, бір жылда неше жыл мезгілі бар? Қазір қай жыл мезгілі, неше ай бар? Ауа райында қандай өзгерістер болады? (Балалардың жауабы).

— Дұрыс. Сендер жыл мезгілдері туралы жақсы біледі екенсіңдер.

Ғажайып сәт. Кенеттен есік қағылады. Педагог бұл кім болды екен деп, есікке барғанында, сол жерден хат тауып алады.

— Балалар, қарандаршы, бізге біреу хат қалдырыпты. Қане, ашып, кім жібергенін білейік. «Сәлеметсіңдер ме, балалар! Біз «Білім әлемінен» хат жолдап отырмыз. Сендердің білімді, ақылды екен-

дерінді естідік. Сондықтан, сендерді өз әлемімізге шақырамыз. Көптеген қызықты аялдамаларға тоқтап, білім әлеміндегі шытырман тапсырмаларды орындап, ақылды, білімді екендерінді дәлелдеулерін керек. Өздерінді қалашығымызда күтеміз».

– «Білім әлеміне» барғыларың келе ме? (Иә).

– Балалар, баратын жеріміз өте алыс, немен барсақ болады? (Көлікпен).

– Сендерді жолда кездесетін аялдамаларда бірнеше қызықты тапсырмалар күтіп тұр. Оларды орындауда алған білімдеріңмен қатар өз бойларыңдағы жақсы қасиеттерің – ұқыптылық, жауапкершілік, ауызбірлік, мейірімділік, белсенділік, шығармашылық көмектеседі.

Командалық тапсырма. (4К Сыни ойлау, креативтілік, ресурстарды саралау, нәтиже стратегиясы). Алдын ала дайындалған қорапшаға жер, су, ауа көлігі бейнеленген суреттердің кималары салынған. Балалар шеңбер бойында тұрып кезекпен қорапшадағы суреттерді алып үш топқа бөлінеді.

– Ал енді өз көліктеріңді таңдадыңдар. Бірақ, олар жүруге дайын емес екен.

Құрылымдалған ойын: «Өз көлігіңді құрастыр».

(Командамен жұмыс). **Шарты:** Командаға бөлініп, шашылып жатқан қағаздарды (қиылған сурет бейнеленген) жинау арқылы көлік құрастыру.

– Балалар, біз көліктер әлеміне баруға дайынбыз.

Тыныштық сәті. Баяу әуен үнімен балалар көздерін жұмып, көз алдарына саяхатқа қалай шығатындарын елестетеді. Жеңіл көлікпен портқа қарай жол тартамыз. Содан үлкен кемеге мініп, әуежайға көл арқылы жүзіп барамыз. Әуежайдан «Қазақстан Ан-24» ұшағына мініп, көк аспанды айналып, «Білім әлеміне» ұшып келеміз. Көзімізді ашайық! Балалар, біз қайда тап болдық?

Білім ханшайымы: Сәлеметсіңдер ме, балалар. «Білім әлеміне» қош келдіңдер! Сендерді көргеніме қуаныштымын. Осы әлемнің шытырман тапсырмаларын орындауға дайынсыңдар ма? (Дайынбыз).

«Табиғат әлемінде» аялдмасы.

Педагог жетекшілігімен ойын: «Жұмбақтың шешуін тап».

Әй, алақай, тамаша,

Шашу шашты жапырақ.

Бактың іші – алаша,

Аунар ма еді жатып ап! (Күз).

Далада қар борайды,

Ақ мамыққа орайды.

Мұз болады – катады,

Жып-жылтыр боп жатады. (Қыс)

Суға толы жылғалар,

Желбіреді тұмса бұлт.

Барады ұшып тырнарлар,

Зеңгір көкке із салып. (Көктем)

Өрік, алма, шие, алша, жидек, жүзім піседі.

Қауын, қарбыз, қияр, сәбіз дүкендерге түседі.

Астық пісіп, орақ түсіп, қырман дөңге толады.

Бөбектерім, айтындаршы! Бұл қай кезде болады?

(Жаз)

«Математика әлемі» аялдмасы.

I-топтың тапсырмасы: Құрылымдалған ойын: «Түсіне сай орналастыр».

II-топтың тапсырмасы: Құрылымдалған ойын: «Пішіндерді жалғастыр».

III-топтың тапсырмасы: Құрылымдалған ойын: «Сәйкестендір».

Сергіту сәті. Бейнероликке қарап қимылдар жасау.

II тапсырма: Жұптық жұмыс.

I-команда тапсырмасы: Құрылымдалған ойын: «Заттарды санмен сәйкестендір». Балалар карточкадағы заттарды санап, лайықты санымен сәйкестендіреді.

2-команда тапсырмасы: Құрылымдалған ойын: «Көршісін тап».

Балалар карточкада бос төр көздерге лайықты санды орналастырып, атайды.

3-команда тапсырмасы: Құрылымдалған ойын: «Қанша зат болса, сонша шеңберді боя». Берілген суреттегі заттар санын анықтап, шеңберді бояйды.

«Сықырлы қылқалам» аялдмасы. Дәстүрден тыс сурет салу.

I команда: «Күзгі жапырақтар». Сары, қызғылт сары және қызыл түсті жапырақтардың суретін салады. (Гуашь, картон қағазды қолдану).

II команда: «Алма ағашы гүлдеді». Балалар, гүлдерді мақта таяқшасы арқылы салады. Гүлдердің ортасын сары бояумен, қызғылт түсті әрбір түсі сары нүктенің айналасына, төрт-төрттен немесе бес-бестен нүктелі дақтар қойып шығады.

III команда: «Гүлдер». Шанышқыны бастыру арқылы гүлдің суретін салу.

– Менің кішкентай достарым, біз барлық тапсырмаларды дұрыс орындаған сияқтымыз. Қане, өзімізді мадақтап қояйық. («Отшашу әдісі» бойынша төменнен жоғары қарай қол шапалақтау).

– Балалар балабақшамызға қайтатын уақыт болды.

Тыныс алу жаттығуы: «Құс болып ұшайық».

Шарты: Терең тыныс алып, дем шығару арқылы құстарды ұшыру.

– Балалар, біз құс сияқты самғап ұшып, балабақшамызға да келіп қалыппыз.

«Сұрақтар ілмегі» әдісі арқылы балалармен кері байланыс орнату.

Балалар педагогтың қойған сұрақтарына толық жауап беріп, оқу қызметінен алған әсерлерін «Смайлик» әдісі бойынша көрсетеді.

«САНДАР МЕН ПІШІНДЕР»

ДЮСЕМБИЕВА Гульбану Алпысбайқызы,
КМҚК № 84 бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі

Мақсаты: Балаларды 1-10-ға дейінгі сандарды тура және кері санауға, геометриялық пішіндерді ажырата білуге баулу. Есте сақтау, ойлау қабілеттерін санамақтар, мақал-мәтелдер, ауызша есептер шығару арқылы дамыту. Қамқорлыққа, ұйымшылдыққа, ұқыптылыққа тәрбиелеу.

Шаттық шеңбері.

Тәрбиеші балалардан жыл мезгілі, айлары, апта күндері жайында сұрайды. Балалар сұрақтарға толық жауап береді.

– Балалар, бүгінгі ашық оқу іс-әрекеті қызықты болып өтпек. Қазір мен сендерге үш түрлі пішін беремін. Сол пішіндерге байланысты топқа бөлінесіңдер. (Балалар қолдарындағы пішіндерге сәйкес үшбұрыш, төртбұрыш, дөңгелектер болып үш топқа бөлінеді).

Қызықтыру сәті. 5-саны келеді. Ол мұнайып, көңілі жабырқап тұрады.

5-саны: Сәлеметсіңдер ме, балалар. (Балалар амандасады).

– 5-саны мұнда не мақсатпен келді екен, сұрайық?

5-саны: Балалар, мен сендерге 5-деген бағаны мектепке барғанда беремін. Ал қазір кім тапсырмаларды жақсы орындаса, сол балаға жақсы деген баға беріледі. Қане, әр топ өз тапсырмаларын орындасын. Мен қадағалаймын.

Сұрақтарға жауап беріп, тапсырманы дұрыс орындаған топқа жұлдызша беріледі. Жұлдызшаны көп жинаған топ жеңіске жетеді.

1-тапсырма: 1-10-ға дейін тура және кері санап, сол сандардың ішінен бір санды көрсетіп, сол санға байланысты санамақ айту. (Балалар 1-10-ға дейін тура және кері санап шығады. Білетін санамақтарын айтады).

2-тапсырма: Ермексаздармен сандарды толықтыру.

Сандарға байланысты тақпақтар.

Әлішер:

Міне екі саны тұр,
Қараңдаршы неткен тұр.
Мойнын алға иеді,
Құйрығы еріп жүреді.

Інжу:

Екіліктен кейін қараңдар,
Үш саны тұр жарандар.
Үшінші орын тұрағы,
Үш ілмекті қосып тұрады.

Ару:

Сүйір шынтақ шығарып,
4-тұр алға үшті алып.

Айару:

5 - саны бізге керегі,
Төртен кейін келеді.
Бес саусақ, бес жұлдызды,
Көзге елестетеді.

3-тапсырма: Пішіндерді өз орнына орналастыру.

Тәрбиеші балаларға пішіндерді пайдалана отырып, жапсыру арқылы қалай құрастыруға болатынын түсіндіреді.

Балалар ақ қағаздың сол жақ бетінің жоғарғы жағына күнді, оң жақ бетінің жоғарғы тұсына бұлтты, төменге үй мен шыршаны жапсырып шығады.

– Жарайсыңдар, балалар, сендер 5-санының тапсырмаларын дұрыс орындап, өз білімдеріңді көрсеттіңдер.

Сергіту сәті:

Бойды сергек тік ұста,
Емін еркін тыныста.
Оң қолыңды соз алға,
Қол ұшына қарада,
Үш бұрыш сыз ауада.
Сол қол босқа тұрмасын,
Шеңбер жасап тынбасын.

«ҰЗЫН-ҚЫСҚА ҰҒЫМДАРЫ»

НИКАТОВА Баглан Кусайнқызы,

КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі

Білім саласы: «Таным».

Бөлімі: «Қарапайым математикалық ұғымдарды қалыптастыру».

Мақсаты: «Ұзын», «қысқа» ұғымдарымен таныстыру, беттестіру, бетіне қою әдісі арқылы ұзындықты салыстыруды, заттармен тәжірибелік әрекет барысында ұзындық туралы ұғымды қолдана білуді үйрету. Саусақтың қозғалысын жетілдіру. Ұқыптылыққа тәрбиелеу.

Қажетті құрал-жабдықтар: Дымбілмес қуыршақ, ұзындықты беттестіріп салыстыруға арналған жолақша жолдар, ұзыны – көк және қысқасы – қызыл, тұзды машырдан жасалынған моншақтар, құрғақ бассейн, ойыншықтар.

Сөздік жұмыс: Ұзын, қысқа.

Шаттық шеңбері.

- Балалар, қазір жылдың қай мезгілі? (Қыс мезгілі).
- Қыс мезгілінде неше ай бар? (Үш ай бар).
- Қане, қыс айларын атап айтайықшы? (Желтоқсан, қаңтар, ақпан).

Тосын сәт: Есік қағылып, қолында қорапшасы бар Дымбілмес қуыршақ кіреді. Ол балалармен амандасады. Балалар онымен сәлемдеседі.

Дымбілмес: Балалар, менің атым Дымбілмес. Мен сендерге құр қол келгенім жоқ. Мына қолымдағы қорапшаның ішінде, сендерге алып келген тапсырмаларым бар. Оларды дұрыс орындасандар, сендерге сыйлық беремін.

– Қане, балалар, Дымбілмес бізге қанша тапсырма алып келгенін білу үшін, оның қолындағы қорапшаны ашып көрейік. Дымбілместің алып келген жолақшаларының түсін айтайықшы? (Көк, қызыл).

– Дымбілместің тапсырмаларын орындауға дайынсындар ма? (Иә).

I-тапсырма: Теледидар арқылы көрсетілген мына суреттегі кімдер? (Балалар).

– Мына баланың бойы ұзын ба, қысқа ма? Қане, кім айтады? (Ұзын).

– Ал мына баланың бойы ше? (Қысқа).

– Балалар, кімнің бойы ұзын екен? (Балалардың жауабы).

– Мынау суреттегі нелер? (Жолдар).

– Мынау қандай жол? (Ұзын жол).

– Ал, мына жол қандай? (Қысқа жол).

– Дұрыс айтасындар, балалар! Ал, енді келесі тапсырманы орындайық.

II-тапсырма: Көк жолақшаның үстіне қызыл жолақшаны қойғанда қай жолақша ұзын? (Көк жолақша ұзын).

– Ал, көк жолақшаның қасына қызыл жолақшаны қойсақ, қай жолақша ұзын болады? (Көк жолақша).

III-тапсырма: Ұзын-қысқа заттарды салыстыра білесіңдер ме? Бұл тапсырманы орындау үшін, Дымбілмес бізге бір ойын алып келген екен.

Дидактикалық ойын: «Байқағыш».

Мақсаты: Заттың түрін, көлемін ажырата білуге үйрету. 1- слайд.

– Балалар мынау нелер? (Жылан және жұлдызқұрт).

– Қане қарайықшы қайсысы ұзын? (Жылан ұзын). 2-слайд.

– Ал мынау нелер? (Қарандаштар).

– Қай қарандаш қысқа? (Жәй қарандаш, қызыл қарандаштан қысқа).

– Балалар, мына суретке назар аударайықшы, мынау нелер? (Қоян мен кірпі).

– Қоянның неше құлағы бар? (Екі құлағы бар).

– Ал кірпі де неше құлақ бар? (Екі құлақ бар).

– Кірпі мен қоянның қайсысының құлағы ұзын? (Қоянның құлағы ұзын).

– Дұрыс айтасындар. Енді барлығымыз орнымыздан тұрып, Дымбілмеспен бірге бойымызды сергітіп алайық.

Сергіту сәті:

Ұзын құлақ сұр қоян,

Естіп қалып сыбдырды.

Ойлы-қырлы жерлермен,

Ытқып-ытқып жүгірді.

– Балалар, екі топқа бөлінейік. 1-топ жіпке ұзын, 2-топ қысқа моншақ тізеді.

– Келесі тапсырма бойынша, бассейн ішіндегі ойыншықты тауып алайық. Ойыншықтарды салыстырайық. (Керік ұзын, ал аю қысқа).

Дымбілмес өз сыйлықтарын балаларға таратып, қоштасады.

«ДӘРУМЕНДІ КӨКӨНІСТЕР»

КІШІБАЕВА Мерuert
Зұлхарнайқызы,
КМҚК №84 бөбекжай-
балабақшасының тәрбиешісі

Мақсаты: Көкөністің бірнеше түрінің атауы мен сипаттамаларын біледі; олардың әртүрлі болатынына назар аударады; алған білімдерін дидактикалық ойындар барысында пайдалана алады.

Әдіс-тәсілдері: Бала үні, түсіндіру, көрсету, еркін ойын.

Ресурстары: Жемістер мен көкөністердің муляждары, иллюстрациялық, үлестірмелі материалдар, түрлі түсті қарындаштар, жас көкөністер. Әр затқа жетілу деңгейінің реті бойынша 3-4-5 карточкалар. Жасыл, қоңыр, қызыл кішкентай қызанақ. Өсу ретіне қарай, дән, сабақ, өсіп жетілген өсімдік.

– Сәлеметсіңдер ме, балалар. Қане, бәріміз назарымызды экранға аударайық. Ойын: «Жартысын тап».

– Мен сендерге түрлі суреттердің жарты бөлігін көрсетемін. Ал сендер маған оның не екенін атап, айтып бересіңдер. (Балалар өздеріне таныс суреттердің жартысын тауып атайды, не екенін айтып береді).

– Балалар, қазір жылдың қай мезгілі? (Күз мезгілі).

– Күзде табиғатта қандай құбылыстарды байқауға болады? (Балалар табиғат құбылыстарын атап, ауа райындағы өзгерістермен салыстырады).

– Иә, күзде құстар жылы жаққа ұшып барады. Аңдар да қыстың қамына кіріседі. Адамдар егін жинап, көкөніс пен жемістерден қысқа азық дайындайды. Жаңбыр жауып, жер батпақ болады. Жел соғып, ағаштардың бұтақтары иіліп, шайқалды. Аспанды қара бұлт торлап, күн бұлттанды. Осының бәрі күз мезгіліндегі табиғат құбылыстарына жатады. Балалар, көкөністер қайда өседі? Бізге дәруменнің қандай пайдасы бар? (Балалардың жауабы).

Жұмбақ.

Көкпенбек еді көктемде,

Қызарды күз жеткенде. (Қызанақ)

Жасыл, сопақ, қатты,

Бақшада құлап жатты. (Қияр)

Тәрбиеші балаларды топқа бөліп, кіріктірілген іс-әрекетке байланысты тапсырмалар береді.

1-топ: Ермексазбен жұмыс. Балалар жартылай

салынған көкөністің суретінің қалған бөліктерін ермексазды жапсыру арқылы толықтырады.

2-топ: Жапсыру. Көкөністің суретін қағаз қиындыларымен толықтырады.

3-топ: Құрастыру. Балалар фетр матасынан жасалған көкөністердің қай түрі қалай өсетінін көрсетіп, орнына жайғастырады.

– Балалар, көкөністер топырақтың үстінде және топырақтың арасында өседі. Олар үлкен және кіші, ұзын және қысқа, тәтті, тұзды, ащы болып келеді. Жер бетінде өсетін көкөністерге нелер жатады? (Қияр, қызанақ, кәді, орамжапырақ).

– Топырақтың арасында өсіп-жетілетін көкөністеді атаңдаршы. (Картоп, сәбіз, шалқан, шалғам).

– Балалар, оларды бір сөзбен көкөністер деп атаймыз. Олар әртүрлі және бір-біріне ұқсамайды. (Көкөніс сөзін балалар бірнеше рет қайталайды).

Сергіту сәті:

Бакшаға біз барамыз, (Бір орында сап түзіп жүру).

Өнімдерді жинаймыз. (Бір-бірінің қолынан ұстап шеңберді айналып жүру).

Сәбізді жұлып, картопты қазып,

Орамжапырақтың түбін кесеміз. (Кесіп, қазып, тасуды қимылмен көрсетеді).

Дәмді қымыздықтан, (Қолдарымен көрсетеді).

Аз-аздап жұламыз. (Жұлады).

Сокпаққа түсіп, қайтамыз үйге. (Қол ұстасып шеңберді айналып жүру).

Ойын: «Өкпемізді жаттықтырамыз».

Ойынның шарты бойынша балалар майда қағаздардан жасалған шарларды түтікшемен өзіне тартып, ауаны, арнайы шелектерге жинайды.

Құрылымдалған ойын: «Көкөністер».

Тәрбиеші көкөністің атын атайды, балалар қолдарымен қимыл жасайды. Егер ол топырақтың үстінде, жүйекте өсетін көкөніс болса, қолдарын жоғары көтереді. Педагог топырақтың астында өсетін көкөністі атағанда, қолдарын төмен түсіреді. Балалар көкөніске «айналады». Өздерінің қандай екенін айтады. Көңілді, қышқыл, ащы, тәтті және т.б.

Қорытынды.

«АЗЫҚ-ТҮЛІК ЖӘНЕ ДӘРУМЕНДЕР»

МАХАНОВА Сауле Елеусинқызы,

КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі

Білім саласы: Қатынас.

Ұйымдастырылған оқу қызметі: Сөйлеуді дамыту.

Мақсаты: Балаларға азық-түлік, пайдалы дәрумендер туралы түсінік беру. Мәдени-гигиеналық дағдыларға тәрбиелеу. Тағамдарды дұрыс, ұқыпты жеуге үйрету. Балалардың ой-өрісін, есте сақтау қабілеттерін дамыту.

Әдіс тәсілі: Көрсету, түсіндіру, сұрақ-жауап.

Көрнекілік: Азық-түлік, дәрумендер суреті.

Билингвальды компонент: Азық-түлік- продуктты, дәрумен-витамин.

Шаттық шеңбері.

– Балалар, қазір жылдың қай мезгілі? (Қыс).

– Қыста қандай өзгерістер болады? (Балалардың жауабы).

– Жарайсындар, балалар! Біз ауырып қалмау үшін қыста жылы киінеміз, деніміз сау, мықты болып өсу үшін құнарлы дәрумендерге бай тағамдар жейміз. Ас – адамға күш беретін қуат көзі. Сүт, нан, жұмыртқа, ет, ірімшік, иогурт, айран т.б. азық-түліктермен

қатар, жемістер мен көкөністер де дәруменге бай. Адам ағзасына өте пайдалы дәрумендер – А, В, С.

Тосын сәт. Аспазшының келуі.

Аспазшы: Сәлеметсіңдер ме, балалар! Сендер бүгін қандай әдемі болып кеткенсіңдер. Мен бүгін сендерге таңғы асқа ішетін қарақұмық ботқасының қалай жасалатынын көрсетемін. Күні бойы сергек, шымыр жүру үшін таңғы асты ішу керек. (Аспазшы балаларға, ботқаны жасап көрсетеді, дәрумендердің пайдасы туралы түсіндіреді. Балалар аспазшыға арнап тақпақтар мен мақал-мәтелдер айтып береді).

Аспазшы: Рахмет балалар, қандай керемет! Мен енді қайтайын, сендерге түскі ас әзірлеуім керек.

Дидактикалық ойын: «Дәмін ажырат».

Ойынның шарты бойынша балалар тағам түрлерін дәміне қарай ажыратады.

– Жарайсындар! Енді сендер адам ағзасына пайдалы дәрумендерге бай құнарлы тағамдар мен жемістерді көп қолданындар. Дендерің сау болсын!

«ЖЕМІСТЕР МЕН КӨКӨНІСТЕР»

КАРИБЖАНОВА Жанар Жумаканқызы,

КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі

Мақсаты: Балаларды жемістер мен көкөністерді ажырата білуге үйрету. Есте сақтау қабілетін, дүние танымын дамыту. Балалардың жеміс ағаштарын қорғап, оларға қамқор болуына ықпал ету үшін тәрбиелік әңгімелер жүргізу.

Әдіс-тәсілдер: Сұрақ-жауап, көрсету, түсіндіру, ойын.

Көрнекіліктер: Ойын, суреттер, үлестірмелі материал.

Шаттық шеңбері.

– Балалар, бүгінгі ұйымдастырылған оқу қызметімізде жемістер мен көкөністер жайлы әңгімелейміз. Жемістер мен көкөністерді баптайтын адамды бағбан дейді. Жемістерге алма, алмұрт, жүзім, шабдалы, шие, өрік т.б., ал көкөністерге картоп, қызылша, қияр, қызанақ, сәбіз, пияз т.б. жатады. Олардың құрамында көптеген дәрумендер бар.

Оларды көктем айында тұқым себу арқылы өсіріп, күз айында жинап алады. Жемістерден тосап және компот қайнатылады. Көкөністерден түрлі салат жасаймыз. Қызанақта С дәрумені өте көп. Жас қызанақтан жасалған томат шырыны шипалы, денсаулыққа пайдалы.

Ойын: «Не қайда өседі?».

Ойынның шарты бойынша балалар жемістер мен көкөністерді ажыратады.

Сергіту сәті: «Көңіл-күйің жақсы болса».

Балалармен жеке жұмыс.

1-топ: Жемістерді мен көкөністерді құрастырады.

2-топ: Үзік сызық арқылы қарандашпен жемістердің бөліктерін қосады.

3-топ: Ермексаздың көмегімен жемістер мен көкөністер сұлбасын шығарады.

Қорытынды.

ЖАЙСАНБАЕВА Аерке Сагыншкызы,
Алматы қаласындағы КМҚК №84 бөбекжай-
балабақшасының меңгерушісі

ТИЛЕШОВА Дана Айтжанқызы,
КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының
әдіскері

КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының ұжымы

*КМҚК №84
бөбекжай-
балабақшасының
тыныс-тіршілігінен
көріністер*

«БІЛІМ – АДАМ БАЛАСЫНЫҢ ОРТАҚ ҚАЗЫНАСЫ»

**АСЫМОВА Қарлыгаш
Джайловбергенқызы,**
№7 «Айналайын»
бөбекжайының тәрбиешісі

«Білім – адам баласының ортақ қазынасы», – деп Жүсіп Баласағұн айтқандай, адамзат баласының қол жеткізген ұлы игіліктерінің бірі – білім қазынасы. Ал білім сипаты алуан түрлі. Ол ұрпақтан ұрпаққа ауызша, жазбаша, көркем әдебиет арқылы жеткен. «Білім» дегеніміз адамзат тіршілігінің барысында жинақталған әлеуметтік тәжірибе: күнделікті тіршілікте, ғылымда, саясатта, өндірісте, қоршаған табиғи және қоғамдық қатынаста т.б. Сол адамзат тіршілігін сақтап және оны алға қарай дамытып отырудың қажетті заңдылығы – тәжірибенің ұрпақтан ұрпаққа жеткізіліп, беріліп отыратындығы. Халқымызда «Білекті – бірді, білімді – мынды жығады» – деген ұлағатты сөз бар. Білімнің шындығында да баға жетпес үлкен рухани қару екендігі, тек рухани ғана емес, сонымен қатар аса зор өндіргіш күш екендігі белгілі. Расында да, білімнің қуатына тең келетін басқа идеялық-рухани күш, қуат көзі жоқ екені шындық. Сондықтан да, күллі әлемдік жана идеология ең әуелі білімнің теңдессіз күшіне арқа сүйейді. Жана әлемдегі жана Қазақстанның білімге негізгі басымдық беріп отырғандағы басты себебі де осыдан. Өйткені, білім

– тек ғылымның іргетасы ғана емес, сонымен бірге тасы өрге домалаған еңсесі биік елдермен терезесі тең мемлекет болудың құретамаыры, ел дамуының алтын арқауы. Білім бар жерде даму, жетілу, кемелдену үрдісі бір сәтке толастамайды. Табыстың көзі, жақсы өмір сүрудің түп қазығы білімде жатқанын ұлы Абай жақсы айтқан: «Балаң білімді, парасатты болсын десен, малыңды аяма», – дейді ол. Қазіргі кездегі білім беру жүйесінің ендігі бір міндеті – жастардың білім алып қана қоймай, алған білімін үздіксіз дамытып, оны бойына сіңіріп, тәрбиелі, әдепті, бір сөзбен айтқанда, интеллектуалды-үйлесімді болуын қамтамасыз ету. Жана көзқарас ұлтты ойлануға, ойлауға үйрету арқылы қалыптан тыс көкжиекке көз жіберуге тәрбиелеу, білімді өз бетінше зерделеу, технологиялар мен инновациялардағы жаңалықтарды жүзеге асыра білу бейімділігімен бағаланады. Жастарымызды осындай мақсатта тәрбиелеуге біздің зор мүмкіндігіміз бар екендігіне дау жоқ.

*Маңғыстау облысы
Мұнайлы ауданы
Баянды селосы*

«МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ КӨРКЕМ ӘДЕБИЕТПЕН ТАНЫСТЫРУДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ»

САРЫЕВА Лаура
Аншибайқызы,
Жаңаөзен қаласындағы
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі

Мектепке дейінгі кезеңдегі тәрбие – баланың қалыптасуының алғашқы баспалдағы. Бұл баланың әсерленгіш, ойлауды, сөйлеуді меңгеруге талпынатын, бөтен ортаға бейімделіп, жеке тұлға ретінде өзін-өзі сезінетін, адамгершілік, ақыл-ой және басқа да қасиеттерінің негізі қаланатын кезең. Баланың мәдениетті сөйлей білуі отбасында, балабақшада алған тәрбиесіне байланысты. Біздің басты міндетіміз, баланы жан-жақты дамыту. Сөздік қорларын молайту, есте сақтау қабілетін арттыру. Баланың ана тілінде таза еркін сөйлеуіне ықпал ету. Ұлы педагог К.Д.Ушинский «Кімде кім баланың тілін дамытқысы келсе, ең алдымен ой-өрісін, қабілетін дамытуы тиіс» – деген. Сондықтан, мектепке дейінгі ұйымдарда білім беруде көркем әдебиеттің маңызы зор. Әрбір ұйымдастырылған оқу қызметінде көркем әдебиеттің балаларға тікелей қатысты үлгілерін тиімді қолдана білу-тәрбиешінің шығармашылығына, іс-әрекеттерді түрлендіріп ұйымдастыра білуіне, шеберлігіне байланысты. Осы орайда тәрбиеші көркем әдебиеттің тармақтарын, шағын әңгіме, ертегілер, мақал-мәтелдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, нақыл, тыйым сөздерді жақсы білуі тиіс. Бұларды тиімді қолдана білу балалардың ойлау қабілетін, қиялын шарықтатады. Мектеп жасына дейінгі балалар көзбен көріп таныған затты дұрыс қабылдай алады. Сондықтан баламен сөйлескенде, әдеби шығармаларды оқығанда, ертегімен таныстырғанда суретімен көрсетіп әңгімелеу өте әсерлі болмақ. Шығарма мазмұнына немесе балалардың іс-әрекетіне өмір мен табиғат құбылысына арналған көркем суреттер баланың сана-сезіміне, жүйелі сөйлеуіне әсер етеді. Өмір құбылысын нақты көріп тануға жол ашады. Көркем әдебиет үлгілерімен таныстыру үшін, алдымен оқылатын материалдың көлемін, мазмұнын баланың жас ерекшелігіне бай-

ланысты анықтап алу керек. Қиял ғажайып оқиғалы ертегілер өмір тәжірибесінің қысқаша қорытындысы. Мақал-мәтелдер, ойға түрткі салатын сыр сандықты жұмбақтар, қиыннан қиыстырылған жаңылтпаштар – бәрі де балалардың тілін дамытып, ой-өрісін кеңейтіп, рухани-адамгершілік қасиеттерін қалыптастырады.

Әдеби шығармалармен таныстыру, арнайы өтілетін оқу қызметінде, одан тыс жүргізілетін ойын, еңбек әрекеттерінде іске асады. Бұл баланың сөздің мағынасын түсініп, бейнелі көркем сөздерді дұрыс қолдана білуге үйретеді. Егер көркем әдебиет нұсқалары белгілі тақырыптарға сәйкес жүйеленсе, осы үлгілерді пайдаланудың тиімді әдіс-тәсілдері нақтыланса, арнайы хрестоматиялық жинақ дайындалса, тәрбиешінің жұмыс жүргізуіне ыңғайлы болады. Мектеп тобындағы бүлдіршіндер – ересек топтағы балалар. Мен оларға математика, көркем әдебиет, қоршаған орта, жапсыру, экология оқу іс-әрекеттерінде, яғни, барлық білім беру салаларында көркем шығармаларды баланың жасына байланысты кеңінен қолданамын. Балаларым ертегі тыңдап, бір-біріне жұмбақ жасыруды, жаңылысып жаңылтпаш айтқанды ұнатады. Балаларға ертегі оқу және түрлі театр арқылы түсіндіру өте қолайлы, әрі жеңіл. Осылайша балалардың ертегі тыңдауға деген қызығушылықтарын оята отырып, мазмұнын түсініп айтуға жетелейміз. Ертегінің рухани тәрбиелік мәні зор. Ол балаларға рухани ләззат беріп, адамгершілік, өзін-өзі бағалау қасиетін дамытады. Ертегі кейіпкерлері арқылы бала жаман-жақсы қылықтарды ажырата алады. Жағымды қасиеттерді ойына түйеді. Бала бойына адалдықты, мейірімділікті, имандылықты да дарытатын ертегі. Сондықтан, мектеп жасына дейінгі балаларға білім, тәрбие беруде көркем әдебиеттің маңызы өте зор.

«ОТБАСЫ БАҚЫТЫ»

(Тренинг)

СМАИЛОВА Лаззат
Жанарысқызы,
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының педагог-
психологы

Мақсаты: Ата-ананың бала тәрбиесіндегі мүмкіндігін жоғары екенін, баламен жақсы қарым-қатынас орнату, оларға көп көңіл бөлудің маңыздылығын ашу. Отбасының бала тәрбиесіндегі ықпалын арттыру.

– Құрметті ата-аналар, тренингімізге қош келдіңіздер. Бүгінгі біздің ортаға салатын ортақ мәселеміз, бала тәрбиесіндегі қиындықтарды пікірлесе отырып, ойымызды түйіндеп, бірлесе шешу. Өйткені, нәресте шыр етіп дүниеге келген сәтінен бастап, обасында ержетіп, тәрбие алады. Сондықтан, отбасы – адамзаттың аса қажетті, әрі қасиетті алтын бесігі. Бала балабақшаға барып, мектеп табалдырығын аттап, оқуын тәмамдап, азамат болып қалыптасу кезеңдері ата-анасының көз алдында өтеді. Сіздер ата-ана ретінде мектепке үш рет баратындарыңызды әрдайым естен шығармаңыздар. Бірінші рет – өзіңіз, екінші рет – балаңыз, ал үшінші рет – немереніз барады екен. Бүгінгі тренингімізге қатысып отырған ата-аналарға әрдайым осы балаларыңыздың қорғаны болып, немере сүйіп, балабақшаға жиі келіңіздер демекпіз. Ал енді, бүгінгі тренингіміздің барысымен таныс болыңыздар.

1. Танысу жаттығуы.
2. Ой қозғау. «Сөйлемді аяқта» әдістемесі.
3. Мақалды мәтініне сәйкес сурет бойынша орналастыру.
4. «Отбасы бақыты» жобасы.
5. Тыныштық сәті: «Гүлдің оянуы». (Баяу музыка әуенімен өткізіледі).
6. Ата-анаға кеңес: Балалар өмір сүруді кімнен, қалай үйренеді?

Алғашқы кезең бойынша ата-аналар өз есімдерін және баласының есімін айтып, оның бойындағы жақсы қасиеттерді атайды.

Ой қозғау. «Сөйлемді аяқта» әдістемесі.

- Мен өз отбасымды жақсы көремін, себебі...
 - Отбасы бұл...
 - Отбасым бақытты болу үшін...
 - Отбасымда зорлық-зомбылыққа жол жоқ, себебі...
 - Мен қалар едім, отбасымның...
- Мақалды мәтініне сәйкес сурет бойынша орналастыру.

Әдепті бала ата-анасын мақтатар,

Әдепсіз бала ата-анасын қақсатар.

Балапан ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі.

Бала тәрбиесі бесіктен.

«Отбасы бақыты» жобасы.

Мақсаты: Ата-ананың бала тәрбиесіне қатысты білімін көтеруге көмектесу.

Жоба шарты:

1-топ: «Мінсіз отбасы» моделін құру.

2-топ: Заманауи отбасы моделін құру.

3. Бақытты отбасы моделін құру.

– Ата-аналар өзінің отбасының бақытын салған суреті арқылы көрсетіп, оның жан-жағына жазылған мағыналы сөздерімен жеткізуі керек.

Тыныштық сәті: «Гүлдің оянуы». (Баяу музыканың әуенімен өткізіледі.)

– Терең демалайық! Құдіретті жарық түсіп тұрғанын елестетіп көріңіздер. Бұл қайырымдылық, бақыт, бейбітшілік және қуаныш жарығы. Қандай тамаша! Қане, сұлулықты тамашалап көрейік! Бұл таңғажайып жарық жүрегімізге тыныштық, қайырымдылық, сүйіспеншілік әкелсін. Ішкі дүниеміз тап-таза, жап-жарық болып кетті. Міне, керемет! Жүрегімізде әдемі гүл ашылып келеді. Қандай керемет! Түрлі-түсті жапырақтар жайқалып тұр. Бұл сіздің отбасыңыз. Ал гүлдің ортасындағы сіздің ба-

лаңыз. Бұл жәй гүл емес, сүйіспеншілік гүлі. Көзіңізді жұмып, осы гүлдің ғажайыбын елестетіңіздер. Ол әлі кішкентай. Күн оны жылытып, өсуіне көмектеседі. Гүлді иіскейміз. Міне, бізде қандай ғажап гүл пайда болды. Ал, енді осы сәтті қағаз бетіне түсіріп, гүлдің суретін салып, гүлдестелерге баланыңызға деген сүйіспеншілігіңізді жазып, өз ой-пікірлеріңізді білдіріңіздер. (Ата-аналардың ой, пікірлері).

Ата-анаға кеңес:

– Баланы үнемі сынап бермеңіз, ол жек көруді үйренеді. Егер бала өшпенділікті көріп өссе, ол қатыгездікке бой алдырады. Егер балаға күле қарасаныз, ол тұйық болып өседі. Баланы орынсыз сөге берсеңіз, ол кінәлі сезіммен өседі. Баланы әлпештей берсеңіз, ол өзімшіл болады. Егер бала шыдамдылықпен өссе, онда ол басқаларды түсіністікпен қабылдайды. Балаға жиі қолдау көрсетсеңіз, сонда оның өзіне деген сенімі артады.

«ҚИЯЛ ӘЛЕМІНЕ САЯХАТ»

МУСАЕВА Дамелі
Ақмұратқызы,
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі

Мақсаты: Тренингке қатысушыларға жағымды көңіл-күй сыйлау, мінез-құлық ерекшеліктерін анықтау.

Көрнекілік: Слайд, түрлі түсті карандаш, А4 форматта салынған тренингке қажетті дайын суреттер.

Таныстыру. Қатысушылар өздерін таныстырады.

«Орманға саяхат».

– Құрметті әріптестер, барлығымыз денемізді бос ұстап, өзімізді еркін сезінейік. Қойылған сұраққа елестету арқылы жауап берулеріңізді сұраймын!

Жалғыз келе жатып, алыстан орманды көрдіңіз. Орман сізге қандай болып елестейді? (Жап-жасыл. Ала көлеңке. Қап-қараңғы).

– Сол орманға барғыңыз келді. Оған баратын екі жол бар, қай жолды таңдайсыз? (Адам жүрген жол. Адам жүрмеген жол).

– Таңдаған жолыңызбен келе жатып, кілт тауып алдыңыз. Сынған құмыраның сынықтары жатыр. Оларды аласыңыз ба? Әлде алмайсыз ба? (Алмаймын. Аламын).

– Орманның ортасына жеткенде үй көрінеді. Ол неден жасалған? (Ағаштан. Тастан. Кірпіштен).

– Үйдің сырты қоршалған ба, жоқ па? (Қоршалған. Қоршалмаған).

– Үйдің терезесі қандай? (Үлкен. Орташа. Кішкентай).

– Үйдің сыртында ит бар ма, жоқ па? (Бар. Жоқ).

– Үйдің ішіне кірдіңіз, терезе ашық тұр. Терезеден қарадыңыз, сізге теңіз көрінді. Сізге теңіз қандай болып елестейді? (Толқып тұр. Толқымайды).

– Теңізді көргенде сізге бірінші қандай ой келеді? (Суға түсемін. Аяғымды жартылай батырып, ойланып отырамын).

– Теңіздің ар жағында қыр көрінді, сол жерден атты көрдіңіз, аттың түсі қандай? (Ақ. Қара. Қызыл күрен).

Талдау.

Келесі тапсырма: «Сіздің қоршаған ортамен байланысыңыз».

– Сіздің алдыңызда кішкентай Эльф пен орман табиғатының бір бөлігі бейнеленген. Эльфке үй керек, сізге тапсырма – оған үйдің суретін салыңыз. Бәрінен бұрын Эльфке үйді қай жерге салатыныңызды қараңыз. Үйдің орнын таңдауыңыз өте маңызды, ол сіздің адамдармен байланысыңызды, оларға сенесіз бе, жоқ па соны білдіреді. (Тапсырма орындалған соң талдау).

Қорытынды.

«ҒАЖАЙЫП ҒАРЫШ»

АЛИПБАЕВА Гульнара
Инаятқызы,
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі

Мақсаты: Балаларға ғарыш, Байқоңыр ғарыш айлағы, Қазақстанның тұңғыш ғарышкерлері туралы түсінік бере отырып, олардың ғарыш әлеміне деген қызығушылығын арттыру. Балалардың байланыстырып сөйлеуін жетілдіру. Көркемдік талғамын дамыту.

Көрнекі құралдар: Иллюстрациялық суреттер.

Әдіс-тәсілдері: Әңгімелеу, сұрақ-жауап, жұмбақ, тақпақтар, ойын.

Шаттық шеңбері.

– Балалар, біз қай ғаламшарда өмір сүреміз? (Жер – біздің ортақ үйіміз).

– Сендер түнгі аспанды көрдіңдер ме? Ол сендерге ұнай ма? (Иә).

– Маған да ұнайды. Түнгі аспан әдемі, сиқырлы сияқты. Қалай ойлайсындар, жұлдыз деген не? Олар неге ұқсайды? (Балалардың жауабы).

– Дұрыс, балалар, біз жұлдыздарға қарағанда олар кішкентай, ұсақ болып көрінеді. Өйткені, олар өте биікте орналасқан. (Хат тасушы хат әкеледі).

– Қараңдаршы, бізге хат келіпті. Қане оқып көрейін, ішінде не жазылған екен? Міне, қызық! Мұнда жұмбақтар бар екен, қане жауабын тауып көрейік.

Жұмбақтар:

Көлде жүрген ақ үйрек,

Түнде бар да, күндіз жоқ. (Ай)

Таңмен көзін ашады,

Әлемге нұрын шашады. (Күн)

Күндіз бәрі қашады,

Түнде аспанды басады. (Жұлдыз)

Ұшады қанатсыз,

Зырлайды аяқсыз. (Зымыран)

– Жарайсындар! Күн, жұлдыз, ай, зымыран қайда орналасқан? (Аспанда).

– Балалар, бүгінгі біздің сабағымыз өте қызықты болмақ. Өйткені, біз аспан әлемі, ғарыш туралы әңгімелесетін боламыз. Ғарыш әлемінде көптеген планеталар бар. Аспан әлеміндегі ең үлкен жұлдыз – Күн.

Күн – ғарыштың жүрегі, біздің планетамыздың жылу көзі. (Суреттер көрсетіледі).

– Ал ғарышқа кімдер ұшады? (Ғарышкерлер).

– Дұрыс айтасындар. Ғарыш әлеміне ұшатын, оны зерттейтін адамдарды ғарышкер дейміз. Мына суреттегі ең алғаш ғарышқа ұшқан адам. Ол Кеңес Одағының батыры Юрий Гагарин, 1961 жылы 12 сәуірде алғаш ғарышқа ұшты. Сол күннен бастап 12 сәуір «Ғарышкерлер күні» деп аталады. Осы ұзақ уақыт ішінде ғарышкерлер ғарышқа ұшып, көптеген зерттеулер жасады. Солардың ішінде біздің еліміздің ғарышкерлері де бар. Ғарышқа ұшқан қазақ, батыр ағаларымыз Тоқтар Әубәкіров, Талғат Мұсабаев, Айдын Айымбетов. (Қазақстан ғарышкерінің суреттері көрсетіледі).

– Ғарышкерлер туралы қандай тақпақтар білеміз?

Сая:

Әубәкіров ағаның,

Даңқы көкке самғаған,

Тоқтар аға Гагарин,

Салған жолды жалғаған,

Амина:

Тоқтар ағам – жан ағам,

Бұрыннан да ер еді.

Менің батыр ағадан,

Аумай қалғым келеді.

– Жарайсындар, балалар! Ғарышкер болу үшін денсаулығы мықты, батыл, әрі білімді болуы керек.

Ойын: «Ұшты-ұшты».

– Балалар, ғарышқа немен ұшады? (Зымыранмен).

– Зымыран ұшатын жерді «ғарыш айлағы» деп атайды. Ғарыш айлағы біздің Қазақстанда Байқоңыр қаласында орналасқан. Барлық зымырандар осы жерден ғарыш айлағынан ұшады. Ғарышкер аспан әлемін зерттейді. Бірақ, аспанда ауа жоқ, өте ыстық. Сол үшін олар арнайы киім скафандр киеді. (Тәрбиеші сұрақ-жауап арқылы балалардың тақырып бойынша алған білімін қорытады).

«ТАБИҒАТТЫ АЯЛАЙЫҚ!»

**ТҮРІКМЕНБАЕВА Бақыт
Қонақбайқызы,**
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі

Мақсаты: Балаларға табиғаттың құндылығын түсіндіру. Табиғатты аялауға, оның байлықтарын сақтауға, бағалай білуге үйрету Табиғатқа деген танымдық қызығушылықтарын арттыру.

Көрнекілігі: Интербелсенді тақта, табиғат суреттері, табиғат бейне көріністері, сикырлы қорапша.

Алдын-ала жұмыс: Табиғат аясындағы бейнекөріністі тамашалау.

Әдіс-тәсілі: Әңгімелесу, түсіндіру, сұрақ-жауап, мадақтау, қорытындылау.

Сөздік жұмыс: Күн, су, ауа, табиғат, қамқорлық.

Шаттық шеңбері.

Дидактикалық ойын: «Атын ата».

Ойынның шарты: Кубизим әдісі бойынша, түскен заттың атын атайды.

– Балалар, бір жылда неше мезгіл бар? (4 мезгіл бар. Қыс, күз, жаз, көктем).

– Қазір жылдың қай мезгілі? Бұл мезгілде қандай ерекшеліктер болады?

(Көктемде күн жылы болады. Ағаштардың жапырақтары бүршік атады, құстар ұшып келеді, жаңбыр жауады).

– Балалар, бүгінгі оқу қызметіміз ерекше болмақ. Табиғат дегенді қалай түсінесіңдер? Табиғаттан біз не үйренеміз? (Қоршаған орта, туған ел мен жер, ауа, күн, су).

– Біз күнде табиғат аясына, яғни, далаға серуенге шығамыз. Онда біз ауа-райын бақылаймыз, ойнаймыз. Балалар, кеше біз серуенге шыққанымызда алдын-ала жұмысымызды бейнекөрініске түсірген болатыбыз. Олай болса экранға назар аударып тамашалайық. (Балалар экранға назар аударады).

– Балалар, «Қамқорлық» сөзінің мағынасы жақсылық жасау, көмектесу, аялау. Сондықтан біз табиғатқа қамқорлық көрсету үшін қолымыздан келгенше жақсылығымызды аямайық. Ағаштарға, гүлдерге су құйып, қамқорлық көрсетуіміз керек. Ағаштардың көктем мезгілінде түбін жұмсарту керек. Себебі, біз ағаш көлеңкесін паналап, жемістерін жеп, құрамын-

дағы дәрумендер арқылы денсаулығымызды жақсартамыз. Ал гүлдерді аяласақ, ол да бізден өз қамқорлығын аянып қалмайды. Гүл бөлмені шаң тозаңнан сақтап, бізге таза ауасын сыйлайды. Гүлге қарап біз әдемілік пен әсемдікті үйренеміз. Таза ауаға серуенге шыққанда ауланын тазалығын сақтап, қоқыстарды шашпай, керісінше, оларды жинап, арнайы жәшікке саламыз. Ал, құстарға келетін болсақ, оларға ұя жасап беріп, ұша алмай құлап қалса, оның ұшуына көмектесеміз. Балалар, табиғат нешеге бөлінеді? (Екіге).

– Тірі табиғатқа нелер жатады? (Адам, жануарлар, жәндіктер).

– Өлі табиғатқа нелер жатады? (Тау, тас, өзен, су).

Сергіту сәті.

Жел тұрды гүілдеп,

Ағаш біткен үілдеп.

Аспанды бұлт торлады,

Найзағайлар ойнайды.

Жаңбыр жауды себелеп,

Кемпіркосақ көрінді,

Жарқыраған күн шықты.

(Осы сәтте есік қағылады).

– Бүгінгі алған білімдеріңді «Топтастыру» әдісі бойынша тексерейік.

(Тақтаға сурет ілінеді. Балалар тірі және өлі табиғатқа жататын суреттерді ажыратып, жабыстырады).

– Балалар, бүгін біз табиғаттың не екенін білдік. Оны аялаудың, қадірлеудің, қамқорлыққа алудың қажеттігін түсіндік. «Табиғат-ана» деп халқымыз бекер айтпаған. Сол себепті табиғатты, қоршаған ортаны қорғап, қамқорлық көрсетіп, аяласақ, ол біздің елімізді, туған жерімізді қорғағанымыз. Табиғатты бағаламайтын адамдар да кездеседі. Олардың салғырттығынан табиғатқа көп зиян келеді. Ондай жағымсыз қылықтардан өзімізді аулақ ұстайық. Біз ондайға жол бермеуіміз керек. Бір ғана ағаштың өсуіне қаншама көп жылдар керек екенін білеміз. Сондықтан табиғатты аялайық!

«КӨҢІЛДІ ҚЫС»

**ҚҰЛБАЕВА Ажар
Боранбайқызы,
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі**

Бөлімі: Тіл дамыту.

Білім беру саласы: «Қатынас».

Мақсаты: Балаларды табиғатты тамашалап, оны сезіне білуге, өз ойларын толық жеткізе білуге үйрету. Қыс мезгілі туралы түсініктерін кеңейту. Сөздік қорларын, шығармашылық ойлау қабілеттерін дамыту. Табиғатты аялауға, әсемдікті сезініп, көре білуге тәрбиелеу.

Әдіс-тәсілдері: Әңгімелесу, түсіндіру, сұрақ-жауап, көрсету, ғажайып сәт, ойын, сергіту сәті.

Көрнекілігі: Мазмұнды суреттер, аққала, ойынға қажетті заттар.

Шаттық шеңбері.

– Балалар, күн суық болса да, біздің жүрегіміз жылы. Сондықтан жылулық шеңберін құрып, келген қонақтарымызбен амандасайық. (Балалар амандасадy).

Аяз қысып, өрнек сызып,

Терезені торлайды.

Қарға омбығып,

Бет домбығып,

Сырғанап жастар ойнайды.

Кейде ұлып, кейде ысықырып,

Ұйытқып боран соғады.

Бөбектерім, айтындаршы,

Бұл қай кезде болады? (Қыста).

Қыс мезгіліндегі суреттерді көрсету. (Слайд).

– Балалар, мынау ненің суреті? (Аққаланың).

– Аққала неден жасалады? Қане, қарды қолмен ұстап көрейік. Оның түсі қандай? Мұздай ма, жылы ма? Аққала неше бөліктен тұрады? Бөліктерінің пішіндері қандай? (Балалардың жауабы).

Ғажайып сәт: Аққаланың келуі.

Аққала: Сәлеметсіңдер ме, балалар! Мен сендермен ойнауға, өнерлеріңді тамашалауға келдім. Мына сандықшаның ішінде сендерге арналған сыйлықтары бар.

– Кел төрлет, Аққала. Біз сен туралы жаңа ғана айтып едік.

Аққала: Балалар, мен сендермен ойын ойнағым келеді.

Ойын: «Қар жинау».

Ойын шарты: Қар ерімей тұрып, оны шелекке тез жинау.

– Аққалаға қыс мезгілі туралы тапқатарымызды айтып берейік.

1-бала:

Қар жауады жапалақтап,

Дала аппақ қарашы.

Шаңғымен ойнаймыз біз,

Қыс келбеті тамаша!

2-бала:

Ауыл сырты – биік жар

Бізді күтіп тұр қарап.

Төбесіне шығып-ап,

Жөнелеміз сырғанап.

3-бала:

Қандай қызық қыс деген,

Бәрін шебер істеген.

Бау-бақшаны, тауды да,

Бояған ақ түспенен.

Сергіту сәті: «Аққала».

Қар жауғанда топ бала,

Соктық келіп аққала.

Мұрны сәбіз, үп-үшкір,

Көзі көмір қап-қара.

Көне шелек басында,

Сыпырғышы қолында.

Мұзайдынды аршуға,

Келгендей-ақ ол мұнда.

– Балалар, Аққала бізге тапсырма ала келіпті.

Аққала: Балалар, сендерге қыс мезгілі ұнай ма? Оның ұнайтын және ұнамайтын тұстарын атандаршы? (Күн суытады, қар жауады, боран соғады. Қар лактырып, аққала жасап, сырғанақ тебеміз).

Ойын: «Аққала құрастыру».

Аққала: Балалар, сендер өте ақылды, өнерлі, тапқыр екенсіңдер! Сендерге ризамын! Сендердің топтарың ыстық екен. Мен жылы жерде көп тұра алмаймын. Еріп кетпей тұрғанда, қайтайын. Мен сендермен қоштасамын, келесі жылы кездескенше сау болыңдар! (Балалар Аққаламен қоштасады).

«МАТЕМАТИКА ӘЛЕМІНЕ САЯХАТ»

АЛДАМЖАРОВА Айнур
Додырбайқызы,
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі

Мақсаты: Балалардың сан және санау, геометриялық пішіндер, кеңістікті бағдарлау бойынша жыл бойында алған білімдерін бекіту. 10 көлемінде сандық есептеу, сандарды тура және кері санай білу дағдыларын жетілдіру.

Қостілділік: Тіктөртбұрыш-прямоугольник, шаршы-квадрат.

Қажетті заттар: Маркер, стакандағы су, текше, асықтар.

Шаттық шеңбері.

Самал жел бізді желдетті,

Күн нұры бізді жарқырат.

Таза ауа бізге дем берші,

Мөлдір су бізді салқындат.

– Балалар, бір жылда неше мезгіл бар? (Төрт мезгіл бар).

– Қазір жылдың қай мезгілі? (Қыс мезгілі).

– Тәулік бөліктерін атандаршы. (Танертен, күндіз, кеш, түн).

– Математика әлемінде бізді Али мен Ая да күтіп қалды. Қане, барлығымыз көзімізді жұмып, музыка әуенімен математика әлеміне ұшайық.

Али мен Ая: Сәлеметсіңдер ме, балалар! (Сәлеметсіздер ме).

Али мен Ая: Балалар, мына сиқырлы сандық-шада тапсырмалар бар. Бізге соларды орындауға көмектесесіңдер ме? (Көмектесеміз).

1-тапсырма: Асықтарды сандармен сәйкестендіріп, тура және кері санап беріңдер. Сандардың көршісін тауып, өз орнына қойыңдар.

1-бала: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1.

2-бала: 3-санының көршісі (2 мен 4). 6-санының көршісі (5 пен 7).

2-тапсырма: «Логикалық сұрақтарға жауап бер».

– Аспанда неше жұлдыз бар? (Көп жұлдыз бар).

– 2 қолда неше саусақ бар? (10).

– Төрт қаздың қанаты нешеу? (8).

– Бес қоянның құлағы неше? (10)

Сергіту сәті.

3-тапсырма: Бұрыштары бар геометриялық пішіндерді құрастырып, атап беріңдер. Үшбұрыштың неше бұрышы, неше қабырғасы бар? (Балалар бұрыштары бар геометриялық пішіндерді құрастырады. Үшбұрыштың 3 бұрышы, 3 қабырғасы бар екенін айтады).

Айяның тапсырмасы: Мнемокесте арқылы мақал-мәтел айтып беріңдер.

«Бір қарлығаш келгенмен, жаз болмайды».

«Бір сауысқан келгенмен, қыс болмайды».

«Бес саусақ жұмылса, жұдырық болады».

– Балалар, Али мен Айяның барлық тапсырмаларын орындадық. Енді, Айяның сандығын ашып көрейік. Міне, керемет! Сандықшаға әжеміз күрт салып жіберіпті. Балалар, Али мен Айяға не дейміз? (Рахмет).

– Сендер де біздің тобымызға келіп, қонақ болыңдар.

«ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІН САҚТАЙЫҚ»

**ТУЛКИЕВА Марджан
Лесбайқызы,**
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі

Мақсаты: Балаларға өрттен сақтанудың жолдарын, оның табиғатқа, адамға әкелетін зардабын түсіндіру. Қатерлі заттардан аулақ болуға, қауіпсіздік ережелерін сақтауға тәрбиелеу. Балалардың ой-өрісін, тілін дамыту.

Керекті құралдар: Тақырыпқа сай слайд, суреттер.

Шаттық шеңбері.

Жұмбақ:

Бір нәрсе жоғарыда от жағып тұр,
Дабылдатып дабылын ол қағып тұр.

От жағып, дабыл қағып тұрғанында,

Сабалап төмен қарай су ағып тұр. (Жаңбыр, найзағай).

– Балалар, жаңбыр, найзағай – табиғат құбылыстарына жатады. Жаңбыр жауса жер көгереді. Шаңтозаң болмайды. Алайда, жаңбыр көп жауса, оның адамға келтіретін зияны көп. Балалар, бүгін біз осы табиғатта болатын қауіпті жағдайлардың бірі – өрт туралы әңгімелесеміз. Мұндай жағдай бола қалса, қандай нөмерге хабарласу керек? (101).

– Өрттің шығу себептері әралуан. Сондықтан біз әрдайым абай болуымыз керек. (Тәрбиеші балаларға үйде, аулада оқыс жағдайлардан қалай сақтану қажеттігін түсіндіреді).

Тақпақтар:

Алишер:

От жақпа күйерсің,
Өргеніп жүрерсің.
Сіріңкені ұстасаң,
Бәлеге сен түсерсің.

Ерасыл:

Кешір, досым, қателестім.
Шырпыны ұстап, көктемеспін.
Ата-ананың рұқсатынсыз,
Сіріңкеге беттемеспін.

Райымбек:

Алыңдар ұғып, балалар,

Істері кейде шалалар.

Шырпы, оттық, электрге,

Шама келсе жоламандар.

Ойын: «Болады, болмайды».

Ойынның шарты бойынша балалар өрт бола қалған жағдайда қандай әрекет жасауға болмайтынын, керісінше, не істеу керектігін айтады.

– Өрт болғанда 101 нөміріне қоңырау шалу керек.

– Үлкендерді көмекке шақыру керек.

– Өрт шыққан жерде қалуға болмайды.

– Өртсөндірушінің айтқанын тындау керек.

– Өрт кезінде токпен жұмыс істейтін құралдарды қосуға болмайды.

Сергіту сәті.

– Балалар, естеріңде болсын, өрт кездейсоқ шықпайды. Сондықтан өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтап, үйде, аулада әрдайым абай болайық.

«ДЫМБІЛМЕСКЕ ЖОЛ ЕРЕЖЕСІН ҮЙРЕТЕМІЗ»

**АМАНОВА Гулзира
Токбергенқызы,**
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі

Мақсаты: Жол жүру ережелерін қайталау. Бағдаршамның белгілерінің айырмашылығы, жолда және көшедегі қауіпсіздік ережесі, жол белгілері туралы балалардың түсініктерін кеңейту.

Құрал-жабдықтар: Жол белгілері, суреттер, бағдаршам, обруч, слайд.

Жұмбақ:

Бір көзім «кідір» дейді,

Бір көзім «жүгір» дейді.

Бір көзім «абайла» дейді,

«Қарап ал маңайға» дейді. (Бағдаршам).

(Осы кезде Дымбілмес келіп, өзін таныстырады.

Жолдан өтіп бара жатқанында көлік қаға жаздағанын, денесінің ауырып тұрғанын айтады).

– Сен жолдан қалай өттің?

Дымбілмес: Бағдаршамның белгілеріне қарамай, ойнап келе жатқанмын.

– Балалар, жолда ойнауға бола ма? (Жоқ).

– Дымбілмес, міне сенің қателігің!

Дымбілмес: Балалар, сендер маған жол ережесін үйретесіңдер ме?

Әбілмансұр: Егер қызыл түс жанса, жолдан өту қауіпті.

Ясмина: Сары түс – ескерту. Жүру белгісін күту керек.

Ерназар: Жасыл түс, жол ашық дегенді білдіреді.

Дымбілмес: Оның бәрін қалай есте сақтайсың?

– Бағдаршам белгілерін жеңіл ұғып алу үшін ойын ойнайық.

Ойын: «Бағдаршам».

– Ойын шарты бойынша тәрбиеші кезекпен түстерді көрсетеді.

Қызыл түс – балалар тұрады.

Сары түс – шапалақ ұрады.

Жасыл түс – бір орында жүреді.

– Дымбілмес, жолда ойнауға болмайды.

Дымбілмес: Неге? Енді қайда ойнаймын?

– Балалар, ойынды қайда ойнауға болады? (Балалардың жауабы).

Ойын: «Тасымалдау көлігі».

Ойын шарты: Обручпен жолаушыларды тасымалдау.

Автобуска асығып,

Жолды кесіп өтпеймін.

Доп тепкендей асырып,

Жолды асығып өтпеймін.

Жол шетіне келгенде,

Тоқтай қалып мен демде.

Көз саламын арнайы,

Белгісі бар жерлерде.

Қауіпті ғой көше тым,

Қумай жолдың төтесін.

Жолақшаларды іздеймін,

Жаяу адам өтетін.

Ойын: «Жол белгілерін табу».

– Дымбілмес, сен бәрін бүлдірдің? Енді қалай ойын ойнаймыз?

Дымбілмес: Балалар маған көмектеседі.

– Балалар, мен сендерге жол ережелерінің белгілерін дайындап қойып едім. Бірақ Дымбілмес басқа суреттермен араластырып жіберді. Әр топтың капитандары шығып, жол белгілерін дұрыс табуы керек. Тез тапқан команда жеңіске жетеді.

Дымбілмес: Балалар, менің қайтатын уақытым болды. Сендерге үлкен рахмет. (Дымбілмес балаларға ризашылығын білдіреді).

– Балалар, біз Дымбілмеске жолда жүру ережесін түсіндірдік. Ол сендерге алған білімі үшін алғысын айтып кетті. Сендер де жолда жүргенде әрдайым абай болыңдар.

«БАҒДАРШАМ – БІЗДІҢ ДОСЫМЫЗ»

МЕЙРОВА Акмарал
Уайсқызы,
№2 «Жанар» МКҚК
бөбекжайының тәрбиешісі

Білім беру саласы: «Қатынас». «Әлеумет».

Ұйымдастырылған ашық оқу қызметі: Қоршаған орта.

Мақсаты: Балаларға жолда жүру ережесін меңгерту. Жол ережесін сақтауға үйрету. Бағдаршамның атқаратын қызметін түсіндіру. Көшеде жүргенде кеңістікті бағдарлай білу дағдыларын, зейіндерін дамыту.

Көрнекілігі: Бағдаршам, жол белгілері, автобус, жол қауіпсіздігі туралы суреттер.

Әдіс-тәсілдер: Әңгімелеу, түсіндіру, сұрақ-жауап.

Сөздік жұмыс: Аялдама, автобус, бағдаршам.

Шаттық шеңбері.

Балалар шаттық шеңберін қызығушылықпен орындайды.

Жұмбақ:

Кеудесінде жаны жоқ,
Тамырында қаны жоқ.
Май жейді, су ішеді,
Бұл не? (Машина).
Арқасында ауыл жүр,
Ала тайым шауып жүр. (Автобус).
Қызыл көзін ашқанда,
Сынық сүйем баспа алға.
Сары көзін ашқанда,
Қарап қалма аспанға.
Жасыл көзін ашқанда,
Өте бергін жасқанба. (Бағдаршам).

– Балалар, бүгінгі біздің сабағымыз бағдаршам туралы болмақ. Бәріміз қаламыздағы көше қиылысына барып, бағдаршам, жол ережесі туралы білетін боламыз. Ол жерге бару үшін бізге көлік керек. Қандай көлікпен барамыз? (Автобустен барамыз).

– Дұрыс айтасындар. Автобустың аялдамаға баруымыз керек? Автобуста қандай сақтық шараларын қолданамыз? (Балалардың жауабы).

Автобустан түскенде олар қоянды көреді. Оның неге көңілсіз екенін сұрайды.

Қоян: Мен жолдан жүгіріп өткенде, үш көзді бағдаршамды көріп қорқып кеттім.

Осы кезде жол тәртібін реттеуші қызметкер ке-

леді. Ол маған жолдан жүгіріп өтуге болмайтынын ескертті. (Ол балаларға жол тәртібін сақтау ережелерін түсіндіреді).

Ойын: «Көліктер мен жүргізушілер».

Сергіту сәті:

Бағдаршамның қызыл түсін көрсеткенде, балалар орындарынан тұрады. Сары түсін көрсеткенде, жан-жағына қарайды. Бағдаршамның жасыл түсін көрсеткенде, аяқтарын топ-топ басады.

– Балалар, біздің бақшамызға қайтатын уақытымыз болды. (Балалар аялдамаға барып, автобусты отырады).

Ұжымдық жұмыс: «Көліктерді құрастыру».

– Бүгін сендер жол ережесін білетіндерінді көрсетіңдер. Әрдайым жолда жүру ережесін сақтандар.

«ЕРТЕГІЛЕР ЕЛІНЕ САЯХАТ»

КОРДАБАЕВА Раушан
Жылкибекқызы,
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі

Мақсаты: Балаларды ертегі кейіпкерлерін атап, қойылған сұрақтарға дұрыс жауап беруге, заттардың түсін, көлемін ажырата білуге үйрету. Сөздік қорларын дамыту. Достық пен жанашырлыққа тәрбиелеу.

Әдіс-тәсілі: Көрсету, сұрақ-жауап, түсіндіру.

Көрнекіліктер: Ертегілер желісі бойынша суреттер.

Шаттық шеңбері.

Ойын: Мақалды жалғастыр.

Шарты: Допты қағып алған бала айтылған мақалды жалғастырады.

— Балалар, бүгін бізде ерекше оқу қызметі болмақ. Өйткені, біз автобуска отырып, ертегілер еліне саяхатқа барамыз. Ол жер тым ұзақ. Жаяу барсаңдар шаршап қаласыңдар. Сондықтан бәріміз автобуска отырып, әндетіп барайық. Міне, ертегілер еліне де келіп жеттік.

1-аялдама: «Шалқан» ертегісінің кейіпкерлерін атаңдар. Шалқан қандай болып өседі? (Балалардың жауабы).

2-аялдама: «Жеті лак» ертегісіндегі ешкінің неше лағы бар? Ол кетерінде лақтарына не айтты? Қасқыр лақтарды қалай алдамақшы болды? (Балалардың жауабы).

Сергіту сәті.

3-аялдама: «Бауырсақ» ертегісінің кейіпкерлерін ата. Бауырсақ кімнен қашты? (Балалардың жауабы).

— Балалар, сендер ертегілерді жақсы біледі екенсіңдер. Сұрақтарға толық, нақты жауап бердіңдер. Біздің кері қайтар жолымыз өте ұзақ. Сондықтан сендер тыйым сөздер, өтірік өлең, тақпақтар айтсаңдар, бақшамызға барар жолымыз қысқарар еді. (Балалар тақпақтар, мақал-мәтелдер айтады).

«ҚАСҚЫР МЕН ТЫШҚАН»

КАПАРБАЕВА Ханзия
Андрейқызы,
№2 «Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі

Мақсаты: Балаларға көлеңкелі театр туралы түсінік беру. Ертегілер кейіпкерлерін дұрыс ажырата білуге үйрету. Көркем шығармаларға деген қызығушылықтарын арттыру. Балалардың ойын, тілін, сөздік қорларын молайту. Ертегіні қызығушылықпен тындауға дағдыландыру.

Көрнекіліктер: Көлеңкелі театр, атрибуттар.

Әдіс-тәсілдер: Түсіндіру, көрсету, сұрақ-жауап, салыстыру, мадақтау.

— Балалар, бүгін мен сендерге көлеңкелі театр арқылы «Қасқыр мен тышқан» ертегісін әңгімелеп беремін.

Қасқыр: Қарнымның ашқанын-ай, қазір дәу пілді де жеп қояр едім. Немесе сиыр болса, тым болмаса қоянды да жейтін едім. (Осы кезде алдынан тышқан шығады, қасқыр оны шап беріп ұстап алады).

Тышқан: Мұның не?

Қасқыр: Мен сені жеймін.

Тышқан: Мен жеуге жарамсызбын ғой.

Қасқыр: Маған бәрі бір. Қарным ашқаны сондай, не болса да жеймін.

Тышқан: Жарайды, жей бер. Алдымен отбасыммен қоштасуға рұқсат бер.

Қасқыр: Сен маған шарт қоймақпысың.

Тышқан: Өміріммен қоштасатын болғасын, шарт қоюға тиіспін. Егер мені келісімсіз жейтін болсаң, сенің тамағыңда көлденеңнен тұрып аламын. Сонда сен қиналатын боласың.

Қасқыр: Жарайды, отбасыңмен қоштасып кел.

Тышқан: Мені осы жерде күт, көп ұзамай келемін.

Қасқыр: Қуын қарай көр, менің көзімше қоштасасың.

– Тышқан отбасына келіп, мен кетіп барамын дейді. Қайда кетіп барасың? – деп сұрағанында, қазір мені қасқыр жейді – дейді. Отбасындағы серігі қасқырға дәмсіз екенінді айттың ба? – деп сұрайды. Иә, айттым – деп, тышқан отбасымен қоштаса бастайды.

Қасқыр: Мынаның бәрі сенің балаларың ба? Жарайды, тезірек қоштас.

Тышқан: Қасқыр, менің бауырларым өте көп, солармен қоштасып алайын.

Қасқыр: Сенің қанша бауырың бар?

Тышқан: 350 бауырым бар, отбасым өте үлкен.

Қасқыр: Болды, жетер, тап қазір жеймін.

Тышқан: Жарайды, ашуланба, бәрін әдемі етіп жасайық. Сен шөпке жатып, көзіңді жұмып, аузыңды аш. Мен сенің аузына секіріп түсемін. Сен көзіңді ашпа, әйтпесе мен қорқамын. (Тышқан қане, келіңдер, – деп, балаларын шақырады. Сонан соң қасқырдың аузына дәу тасты салып жібереді).

Қасқыр: Дәмі қандай жаман, жиіркенішті.

Тышқанның баласы: Ол саған дәмсіз екенін айтып еді ғой.

Қасқыр: Мұншалықты дәмсіз екенін білгенде, жемес едім.

Тышқан: Қане, мені жейсің бе?

Қасқыр: Жемеймін, жайыма қалдырыңдаршы. Сендердің дәмдерің жаман.

– Қасқыр басы ауған жаққа кетіп қалады. Осылайша қу тышқан қасқырды бір жола тышқан етінен жеріткен екен. Балалар, сендерге ертегі ұнады ма? Ертегіде қандай кейіпкерлер болды. Аңқау қасқырды тышқан қалай алдады? (Балаларға ертегі желісі бойынша сұрақтар қойып, олардың жауабын тыңдаған соң тәрбиеші сабақты қорытындылайды).

«ЕРТЕГІЛЕР ЕЛІНДЕ»

ҚАЛБАЙ Мерuert
Жақсылыққызы,
№2«Жанар» МКҚҚ
бөбекжайының тәрбиешісі

Мақсаты: Оқу әрекетінде бүлдіршіндердің ертегіге деген қызығушылығын ояту. Ойын ертегіні қызықты, эмоциялық деңгейде ұйымдастыру.

Сөздік жұмыс: Шалқан-репка, ата-дедушка, әже-бабушка, қыз-девичка, ит-собака, мысық-кошка, тышқан-мышь.

Шаттық шеңбері.

– Балалар, біз бүгін ертегілер әлеміне саяхат жасаймыз. Ол әлемде бізді «Шалқан» ертегісінің кейіпкерлері қарсы алады. Ертеде бір елде шал мен кемпір баянды өмір сүріпті. Олар үй шаруашылығына ұқыпты қарапты. Ата бақшасына шалқан егіпті. Күннің шуағымен шалқан үлкен болып өсіпті.

Ата: Ой, бәрекелді, менің еккен шалқаным үлкен болып өсіпті. Бұл шалқан бәріне жететін болды.

– Осылайша, ата еңбегіне қуанып, шалқанды жұлмақшы болады. Оны әрі-бері тартып көріп, жұла алмайды. Көмекке кемпірін шақырады.

Ата: Ой, шаршадым, белім де ауырып қалды. Кемпір, маған көмектесші, шалқанды жалғыз өзім тарта алмадым, бірге тартайық.

Кемпір: Шынында да, үлкен болып өсіпті ғой.

– Кемпір көмекке немере қызын шақырады. Қызы көмекке келеді. Шалқанды ата, әже, қызы үшеуі бірге тартады. Олардың күштері жетпейді. Сонымен немере қызы, көмекке итін шақырады. Ит қыздың етегінен, қыз кемпірден, кемпір шалдан ұстап, шалқанды ары тартады, бері тартады шамалары жетпейді. Сонымен ит көмекке мысықты шақырады. Мысық иттің құйрығынан, ит қыздың етегінен, қыз әжесінен, әже атадан ұстап шалқанды әрі, бері жұлқылап тарта алмайды. Ақырында мысық тышқанды көмекке шақырады. Бәрі жабылып шалқанды суырып алады.

Тосын сәт: Аюдың келуі.

– Бізге көңілді аю келіпті. Ол ертегілер елінен адасып келген сияқты.

Аю: Мен ертегілер елінен келдім. Менімен бірге сергіту сәтін орындағыларың келе ме? (Иә).

Сергіту сәті.

Аю: Мен сендерге тапсырма ала келдім. (Балалар аюдың тапсырмасы бойынша шалқанның мүсінін жасайды).

«МАҚТАҚЫЗ БЕН МЫСЫҚ» ЕРТЕГІСІ

**КАДЫРОВА Салима
Сарсенбайқызы,**
Алматы қаласындағы №58
балабақшаның жоғары
санатты тәрбиешісі

Білім беру саласы: Таным. Қатынас. Шығармашылық.

Бөлімі: Көркем әдебиет.

Мақсаты: Балаларды жыл мезгілдерімен, ай аттарымен, тәулік бөліктерімен (таң, күндіз, кеш, түн) таныстыру. Осы ұғымдарды сөйлеу барысында дұрыс қолдануды, таныс заттарды топтастыруды үйрету. Дыбыстың дауысты, дауыссыз болып бөлінетіні туралы түсінік беру. Ойын арқылы ойлау қабілетін дамыту. Геометриялық фигураларды (дөңгелек, шаршы, үшбұрыш) атау және тану, дайын пішіндерді жапсыру түсініктерін қалыптастыру. Түстерді қайталау. Ертегінің мазмұнын түсініп, басты кейіпкерлердің мінез-құлқына баға бере отырып, өз ойларын жеткізе білу, сол түсініктерін кейіпкерлендіру арқылы көрсете білуге дағдыландыру. Үрмебұршақты егу жолдарын көрсету.

Билингвальды компонент: Үрмебұршақ – фасоль.

Қажетті құралдар: Үлестірмелі материалдар, пішіндер, себет, жемістер карточкалары, жапсыруға арналған пішіндер, үрмебұршақ, топырақ, су.

Шаттық шеңбері.

– Балалар, өз орнымызға отарбамен барайық. Қане, вагондарға отырыңдар.

Отарба қандай көлік түріне жатады? (Темір жол көлігі).

– Ол қандай жолмен жүреді? (Темір жолмен).

– Оны кім жүргізеді? (Машинист).

– Машинист қайда отырады? (Тепловозда).

– Мына суреттерге назар аударыңдаршы. Ненің суреттері? (Ертегілердің).

– Бүгін осы ертегілердің ішіндегі «Мақтақыз бен мысық» ертегісіне тоқталайық. Өйткені, мұнда осы ертегі кейіпкерлері отыр екен. Мен ертегіні оқып берейін. «Бір күні Мақтақыз үрмебұршақ тауып алып, оны екпекші болыпты. Оны екпес бұрын досы мысыққа көрсетпекші болып, мысықты шақырыпты. Мысық жанына келіп, үрмебұршақты алған кезде, оны жоғалтып алыпты. Мақтақыз досы мысыққа ренжіп қалыпты. Мысық өз қатесін түзетпек болып, үрмебұршақты іздеу үшін жолға шығыпты. Жол

бойында алдынан сиыр шығыпты. Өзінен жол сұраған мысықтан сиыр тапсырмасын орындауды сұрайды. Оның тапсырмасы күз мезгілі туралы әңгімелеу еді. Балалар, қазір жылдың қай мезгілі? (Күз).

– Күз мезгілінің қандай ерекшеліктері бар? (Күзде күн суытады. Жапырақтар сарғайып, жерге түседі. Жаңбыр көп жауады. Балалар жаңбырда қолшатыр ұстайды. Жылы киімдерін киеді. Күз мезгілінде жемістер мен жидектер піседі. Астық жиналады. Күз мерекесі тойланады. (Балалардың тақпағы).

– Ертегімізді жалғастырайық. Мысық сиырдың тапсырмасын орындағанын айтып, жол көрсетуін сұрайды. Ол ағашқа қарай жол көрсетеді. Ағаш та мысыққа тапсырма береді.

Ағаштың тапсырмасы: «Қай дыбыстан басталатынын тап».

(Балалар қызыл және көк түсті себеттерге картинкаларды орналастырады).

– Мысық ағаштың тапсырмасын орындағанын айтып, жол көрсетуін сұрайды.

Ол қыздарға қарай жол көрсетеді. Қыздарға барып жол сұраған мысықтан олар тапсырмасын орындауды сұрайды.

Қыздардың тапсырмасы: «Пішіндерді орналас-тыр».

(Дөңгелек. Түсі – жасыл. Шаршы. Түсі – көк. Үшбұрыш. Түсі- қызыл).

Сергіту сәті:

Жоғары қарап күн көрдім,

Төмен қарап жер көрдім.

Оңға, солға бұрылып,

Егеменді ел көрдім.

– Мысық қыздардың тапсырмасын орындағанын айтып, жол көрсетуін сұрайды. Ол сатушыға қарай жол көрсетеді. Сатушы мысықтан тапсырмасын орындауды сұрайды.

Сатушының тапсырмасы: «Топтастыр».

(Балалар гүлдер мен жеміс ағаштарын екі жолақ бойына топтастырады).

– Мысық сатушының тапсырмасын орындағанын айтып, жол көрсетуін сұрайды. Ол тауыққа қарай жол

көрсетеді. Тауыққа барып жол сұраған мысықтан ол өз тапсырмасын орындауды сұрайды.

Тауықтың тапсырмасы: Ойын: «Артығын тап».

(Балалар үлестірмелі материалдар арасынан артығын табады).

– Мысық тауықтың тапсырмасын орындағанын айтып, жол көрсетуін сұрайды.

Ол тышқанға қарай жол көрсетеді. Тышқанға барып үрмебұршақ сұраған мысықтан тышқан үрмебұршақты қалай егудің жолын көрсетуді сұрайды. Мысық досы Мақтақыздың көмектесетінін айтып,

өзімен бірге жүруін өтінеді. Мақтақыз мысықпен достасып, үрмебұршақты егу үшін топырақ, су, жарық қажет екенін айтып, егіп көрсетеді. Балалар, ертегі сендерге ұнады ма?

Тағы бір еске алайықшы. Мысықтың жолында кім бірінші болып шықты? Ал соңында кім шықты? (Балалардың жауабы).

– Ал, енді балалар, біз егілген үрмебұршақты күнде бақылаймыз.

Педагог балаларды тапсырманы дұрыс орындағандары үшін мадақтайды.

«БІЗГЕ КӨКТЕМ КЕЛДІ»

ТУРДЫҚҰЛ Айдана Жорабайқызы,

Алматы қаласындағы КМҚК №84 бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі

Білім беру саласы: «Қатынас». «Әлеуметтік орта». «Шығармашылық».

Бөлімі: Тіл дамыту. Экология негіздері. Жапсыру.

Мақсаты: Балаларға көктемгі табиғат құбылыстары мен ерекшеліктері туралы түсінік беру. Жыл мезгілдері туралы білімдерін кеңейту. Тәрбиешінің сұрақтарына жауап беруге (қар ериді, күн жылынады, құстар ұшып келеді) үйрету. Балалардың ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту. Табиғаттағы әсемдікті бақылауға дағдыландыру арқылы эстетикалық тәрбие беру, адамгершілік қарым қатынасқа баулу.

Қажетті құрал-жабдықтар: Көктем суреттері, бәйшешек гүлінің суреті. Түрлі түсті қағаздан қиылған дайын пішіндер. Төртбұрыш, дөңгелек, үшбұрыш, желім.

Әдіс-тәсілі: Түсіндіру, әңгіме, көрсету.

Шаттық шеңбері.

Сурет бойынша әңгіме құрастыру.

Такпақтар:

Балауса:

Көктем, көктем, көктемде,

Құстар келіп жеткенде,

Асия:

Күн шуағын шашады,

Жауын да жауап алады.

Сафия:

Көктем келіп жеткенде,

Ағаштар бүршік жарады.

Мариям:

Көктем болды алақай,

Қуанар барлық балақай.

С.Алинұр:

Көктемде жанбыр болады,

Бакшаға гүлдер толады.

Сергіту сәті:

Жел соғады бетімізге,

Ағаштар тербеледі.

Жел тыныш, тыныш,

Ағаштар биік, биік.

– Балалар, енді жылы жақтан келген құстарға ұя жасап берейік. Олар бұл ұяларға балапандарын қоныстандырсын. (Балаларға сұрақтар қою арқылы оқу қызметін қорытындылау. Балаларды мақтап, мадақтау).

«ҚАРАҚАТ БҰТАҒЫ»

КУЛЕМБЕКОВА Ақбота Берікболқызы,
Алматы қаласындағы
№58 балабақшаның
I-санатты тәрбиешісі

Білім беру саласы: Шығармашылық. Таным.

Бөлімі: Сурет салу.

Мақсаты: Балаларды жыл мезгілдерімен, ай аттарымен, тәулік бөліктерімен таныстыру. Қардың қасиеті туралы түсініктерін кеңейту. Балалардың белсенділігін, қызығушылығын арттыру. Сөздік қорын молайту. Дәстүрден тыс әдісті пайдалану арқылы бейнелеу өнеріне баулу. Мақталы таяқшаларды пайдаланып, суретті қағаз бетіне түсіру. Балаларды табиғатты қорғауға, қамқоршы болуға тәрбиелеу. Ойын арқылы ойлау қабілетін дамыту.

Қолданылатын көрнекіліктер: Үлестірмелі материалдар, қар, ыдыстар, бояулар, картинкалар, қыл-қаламдар, су, тіс пастасы.

Алдын-ала жұмыс: Түсіндіру, әңгімелесу.

Сөздік жұмыс: Қар, қарға, қарақат, үлпілдек.

Билингвальды компонент: Қыс-зима, қар-снег.

Шаттық шеңбері.

– Бәріміз экранға назар аударайық. Бір жылда неше мезгіл бар? Қазір жылдың қай мезгілі? Қыс айларын кім атап береді? (Балалардың жауабы).

– Балалар, қыс мезгілінде жауатын қар қандай? (Суық, аппақ, үлпілдек).

– Қыс мезгілінде қандай құстар қыстап қалады? (Қарға).

– Қане, бәріміз осы үлпілдек қарды үрлеп, тыныс алу жаттығуын жасайық.

Тыныс алу жаттығуы: «Үлпілдек қар».

Ғажайып сәт: Қонаққа қыстап қалатын Қарға ұшып келеді. Балалармен амандасады. Оларға тапсырма ала келеді.

1-тапсырма. Дидактикалық ойын. «Аққала құрастыр».

(Балалар аққаланың бөлшектерін (үлкен, орташа, кіші) құрастырады. Оларды пішініне қарай орналастырады).

Қарға: Мен қурап қалған қарақат дәнін жеуші едім. Енді сол қарақат жемісін іздеп жүрмін. Маған соны тауып бересіңдер ме? (Иә).

– Қане, балалар бәріміз Қарғаға қауіпсіздік ережесін сақтай отырып, қарақаттың суретін салып берейік. Қарақат суретін мақталы таяқшалармен гуашь бояуын пайдаланып салайық. (Балалардың жұмысы).

Сергіту сәті. «Құрт пен алма».

Балалар саусаққа арналған жаттығу орындайды.

«ҚЫС ҚЫЗЫҒЫ»

ЕСИРКЕПОВА Гулзира Тагандурдықызы,
Жаңаөзен қаласындағы
№2 «Жанар» МКҚК
бөбекжайының тәрбиешісі

Мақсаты: Балалардың қыс мезгілі туралы білімдерін тиянақтау. Жыл мезгілдеріне байланысты өзгерістерді ажырата білуге, қысқы табиғат көрінісін,

ойын түрлерін әңгімелеп айту арқылы байланыстырып сөйлеуге үйрету. Қоршаған ортаға деген қызығушылығын арттыру.

Шаттық шеңбері.

– Балалар, мен сендерге карточкалар таратамын. Сол карточкадағы суретке қарап, қойылған сұраққа жауап бересіңдер. Қазір жылдың қай мезгілі? Бұл мезгілде неше ай бар? Ауа райы қандай болады? Далада не жауады? Қардан не жасаймыз? (Балалардың жауабы).

– Сендер боранның қалай соғатынын білгілерің келе ме? (Иә).

– Олай болса, тыныс алу жаттығуын орындау арқылы боранның қалай соғатынын көрейік.

Тыныс алу жаттығуы: «Боран соғады».

(Балалар қыс мезгілінің суреттерін файлға салып, түтікшелерді үрлеу арқылы жаттығуды орындайды).

Тосын сәт: Аққаланың келуі.

– Қарандаршы, бізге Аққала қонаққа келіпті. Сәлеметсің бе, Аққала?

Аққала: Сәлеметсіңдер ме, балалар. Көңіл-күйлерің қалай? Мен даладан қорапша тауып алдым. Оның ішінде не бар екенін көрейін десем, аша алмадым. Осы қорапты ашуға көмектесесіңдер ме? (Әрине).

– Аққала, бұл қорапта тапсырмалар, ойындар бар екен. 1-ші тапсырманы ашайық. Мұнда қыс мезгілі туралы қандай тақпақтар білесіңдер? – депті.

Айлин:

Далада қар борайды,
Ақ мамыққа орайды.

Мұз болады, қағайды,
Жып-жылтыр боп жатады.

Нуриман:

Жапалақтап ала қар,
Жауды күнде қайталап.
Қырға шықты балалар,
Шаңғыларын аркалап.

Айкөркем:

Боран соғар оң жақтан,
Боран соғар сол жақтан.
Қар ағысып ойнасақ,
Су болады қолғаптар.

Сергіту сәті:

Біз балдырған баламыз,
Құстай қанат қағамыз.
Дүниені аралап,
Оқып білім аламыз.
Көзді салып қараңыз,
Былай қанат қағамыз.

2 тапсырма: Тақтадағы сандарды қар ұлпаларының санына қарай ретімен орналастыру. 1 саны – 1 ұлпа. 2 саны – 2 ұлпа. 3 саны – 3 ұлпа.

– Жарайсыңдар! Сендер сандарды да өте жақсы біледі екенсіңдер. Келесі тапсырманы ашайық. Келесі тапсырма қимылды ойын екен.

Орнымыздан тұрып Аққаланың артынан жүріп сапқа тұрайық. Жерде жатқан қарларды ожауға салып шараға апарып жинаймыз. (Балалардың жұмысы).

«СИҚЫРЛЫ СУ»

**УБИШОВА Улғаным
Камеденқызы,**
«Айгөлек» бөбекжай-
балабақшасының тәрбиешісі

Мақсаты: Балаларды қарапайым зерттеу әдістеріне тарту, жансыз табиғаттың қасиеттерін зерттеу. Баланың сумен эксперимент жасауға деген қызығушылығын ояту. Су туралы білімдерін кеңейту. Судың қасиеттерімен таныстыру. Тәжірибе жасау дағдыларын дамыту. Қауіпсіздік ережелерін сақтауға, топпен жұмыс жасай білуге, суға ұқыпты қарауға тәрбиелеу.

Сөздік жұмыс: Әңгімелесу, тәрбиешінің түсіндіруі, іздену сұрақтары.

Құралдар: Пластмассалық стақандар, су, қант, сұйық май, акварельді қарындаш, бояғыш (краситель), тарелкелер, қасықтар, түрлі-түсті смайликтер.

Билингвальды компонент: Су – вода, мұз – лед.

Шаттық шеңбері.

– Балалар, қарандаршы, бүгін бізге көп қонақтар

келді. Барлығымыз қонақтармен амандасайық. (Балалар амандасады).

Жұмбақ:

Дәмі жоқ, түсі жоқ,

Пайдаланбас кісі жоқ. (Су).

Шомыласың, жүзесің,

Шөлдегенде ішесің. Бұл не? (Су).

– Балалар, су бізге не үшін қажет? (Балалардың жауабы).

Осы сәтте жаңбырдың дыбысы естіледі.

– Балалар, не естіп тұрсындар? (Жаңбырдың тырсылы).

– Қарандаршы, жаңбыр бізге қонаққа келіпті.

Жаңбыр: Балалар, мен өзім туралы ештеңе білмеймін. Сондықтан, менің көңіл-күйім жоқ. Сендер сондай ақылды, білімді балаларсындар ғой. Мүмкін мен жайлы білетін боларсындар. (Балалар жаңбырдың келгеніне қуанады).

Дамытушы ойын: «Су кімге керек?». (Ұжымдық жұмыс).

Мақсаты: Балалардың ойлау қабілетін дамыту. Кімге су қажет екендігін тауып, оны фонға орналастыра білуге үйрету. Судың қажеттілігін және маңыздылығын түсіне білуге, суды орнымен пайдалануға тәрбиелеу.

Ойынның шарты: Ілінген суреттердің арасынан суды қажет ететін заттарды фартукқа жабыстыру.

– Балалар, судың сиқырлы қасиеттері бар: онымен ойнауға, түрлі іс-тәжірибелер мен сиқырлар көрсетуге болады. Қазір нағыз ғалымдар сияқты түрлі тәжірибелер (эксперименттер) жасаймыз. Сондықтан сендерді зертханаға шақырамын.

Жаңбыр: Зертхана деген не? (Ол жерде тәжірибелер жасаймыз).

– Зертханада кімдер жұмыс жасайды? (Ғалымдар).

Жаңбыр: Ой, мен де судың қандай қасиеті бар екенін білгім келеді.

– Бүгін мен зерттеуші ғалым боламын, ал сендер менің көмекшілерім боларсындар. Ол үшін біз арнайы киімдерімізді киеміз. Зертханада біз қандай ережелерді сақтаймыз? (Балалардың жауабы).

1-тәжірибе: Судың қасиетін анықтау.

– Су сұйық зат. Ол ағады, оны бір ыдыстан екінші ыдысқа құюға болады. Қане, балалар суды бір ыдыстан басқа ыдысқа құйып көрейік. (3-4 бала суды бір ыдыстан екінші ыдысқа құяды).

Қорытынды: Су – сұйық зат, оны құюға болады.

– Су иіссіз, дәмсіз. Балалар, қалай ойлайсындар, судың дәмі бар ма?

Мен дәмін көрейін. Дәмі жоқ екен. Ал, енді, сендер самалмен судың дәмін көріңдер. Дәмі бар ма? (Жоқ).

– Ал енді қасықпен қантты алып, стакандағы суға салыңдар. Суды қасықпен араластырып, дәмін көріңдер, дәмі өзгерді ме? (Иә).

– Енді, келесі бос стаканға тұз салып араластырып, көрейік. Судың дәмі қалай өзгерді? (Балалардың жауабы).

Қорытынды: Судың дәмі жоқ, басқа затпен араласқанда дәмі өзгереді.

– Балалар, қалай ойлайсындар, судың иісі бар ма? Үстел үстінде какао тұр. Оны стакандағы суға қосып, иіскеп көріңдер. Судың иісі бар ма? (Судың иісі жоқ. Бірақ, какао қосылғанда, су оның иісін алды).

Қимылды жаттығу: «Бұлт және жаңбыр».

Су туралы тақпақтар:

1-бала:

Егер үстің былғанса,
Кім көмекке келеді?

Тазалықты бәрінен,

Анам жақсы көреді.

Су дегенің тіршілік,

Өмір сүру ізгілік.

2-бала:

Сылдырайды мөлдір су,

Мөлдір суға қолыңды жу.

Жуынсаң сен әрдайым,

Таза бетің, маңдайың.

Тазалықтың досы,

Су дегенің осы.

2-тәжірибе: Су мөлдір. «Суда не ериді?».

Суға бояу қосылғанда, оның түсінің өзгеретінін түсіндіру.

– Суға біз бояу қоссақ, не болады? (Судың түсі өзгереді, бояу ериді).

3-тәжірибе: «Батады, батпайды».

Женіл, ауыр, қатты, бататын, батпайтын заттар қасиетін айтып түсіндіру.

– Балалар, доп суға неге батпады? (Өйткені доп жеңіл).

– Ал енді тасты суға салайық. (Тас суға батып кетті, өйткені, тас ауыр).

4-тәжірибе: Судың үш күйі; су, мұз, бу.

Балалармен судың үш күйін көрсету арқылы әңгіме жүргізу.

Жаңбыр: Балалар, мен сендермен уақытымды көңілді әрі қызықты өткіздім. Сендерге мына бұлақ суын сыйға тартамын. Бұл су сиқырлы. Мен сендерге бөтелкеге құйылған суды көрсетейін. Оның қақпағына бояу жабылады. Суды сиқырлап шайқағанда, ол түрлі түске айналады. (Балалар қызыға қарайды. Жаңбыр сиқырлы бұлақ суын қалдырып балалармен қоштасады).

*Атырау облысы
Құрманғазы ауданы*

«ЖҮННЕН ЖАСАЛҒАН БҰЙЫМДАР»

МОЛДАГАЛИЕВА Лилия
Кунтуганқызы,
 Алматы қаласындағы
 МКҚК №144 бөбекжай-
 балабақшасының тәрбиешісі

Мақсаты: Балаларды жүннен жасалған бұйымдармен таныстыра отырып, жасалу жолдарын үйрету. Шеберлікті, әсемдікті бағалай білуге тәрбиелеу.

Көрнекіліктер: Интерактивті тақта, жүн, жүннен жасалған бұйымдар, ұршық.

Билингвальды компонент: Жүн-шерсть, ою-орнамент.

Шаттық шеңбері:

Дөңгеленіп тұрайық,

Киіз үйді құрайық.

Кереге боп керіліп,

Уықтар боп иіліп.

Амандасып алайық,

Амансың ба, достарым.

Сәлеметсіздер ме, апайлар!

– Балалар, мен сендерге жұмбақ жасырайын, шешуін табындар.

Аяз қысып, өрнек сызып,

Терезені торлайды.

Қар омбығып, бет домбығып,

Балалар қармен ойнайды.

Бөбектерім, айтындаршы,

Бұл қай кезде болады? (Қыс мезгілінде).

– Дұрыс айтасындар. Қазір жылдың қай мезгілі екен? (Қыс мезгілі).

– Қыста ауа райында қандай өзгерістер болады? (Қар жауады, аяз болады).

– Қыс мезгілінде адамдар қалай киінеді? (Жылы киінеді).

– Балалар, жылы киімдердің қалай, қайдан алынатынын білесіндер ме? (Иә).

– Олай болса, бәріміз интерактивті тақтаға назар аударайық.

(Балаларға жүннен жасалған бұйымдарды көрсету. Жүнді қой, түйе, ешкі жүнінен алатынын және оларды жуып, тазалап, бояп өңдейтіні туралы айту. Жүнді ұршықпен иіріп жіп жасап, одан әртүрлі бұйымдар тоқуға болатынын түсіндіру).

– Балалар, сендерге түсінікті болса, мен сендерге

тапсырмалар берейін. Осы қыс мезгіліне және жылы киімдерге байланысты сендерге карточкалар таратамын. Ал сендер сурет бойынша қысқаша сөйлем құраңдар.

I-тапсырма: Берілген суреттер бойынша сөйлем құрап айту.

II-тапсырма: Санамақ.

Абзал:

1-дегенім бөрік,

Кисең бойға көрік.

2-дегенім етік,

Киер сәнді етіп.

3-дегенім ішік,

Теріден тігер пішіп.

4-дегенім тымақ,

Қыста кисең жылы-ақ.

5-дегенім байпақ,

Іші жылы тайпақ.

– Балалар, сендер тапсырмаларды өте керемет орындадыңдар. Сол үшін мен сендерді жүннен түрлі бұйымдар жасайтын шеберханаға апарамын. Шеберхана әртүрлі орталықтардан тұрады. Сондықтан, топтарға бөлінуіміз керек. Мына жерде сандар жасырынып тұр. Осы сандарды алып, қандай сан екенін айтамыз. Сол санмен сәйкес келетін орталыққа жайғасамыз. (Балалар сандарды алып, қай сан екенін айтады. Сосын өз орталығына барады).

1-ші орталық: Алдын ала жүннен жасалған моншақтарды жіпке өткізеді.

2-ші орталық: Жүннен жасалған жіпті өріп қамшы жасайды.

3-ші орталық: Фетр матадан қиып дайындалған қолғаптарды жіппен тігеді.

4-ші орталық: Фетрадан қиып дайындалған ою-өрнектерді жүнмен әсемдейді.

5-ші орталық: Түрлі түсті жүндерді түтеді. (Жүннің түсін, салмағын, қалпын айтады. Балалар дөңгелене отырып, түрлі түсті қыстырғыштың көмегімен оюды бір-біріне береді. Сонан соң сәнді киім үлгілерін көрсетеді).

«КӨМЕКШІ ДОСТАР»

КАРТАБЕКОВА Қарашаш Коркитқызы,
Ақтөбе қаласындағы МКҚК №29 «Арай»
балабақшасының тәрбиешісі

Білім беру саласы: Денсаулық.

Ұйымдастырылған оқу қызметі: Дене шынықтыру.

Мақсаты: Балаларға шынықтыру шараларын ойын түрінде үйретіп, ептілігін қалыптастыру. Аяқты көтеріп жүруін, «жылан» жүрісіне, жаттықтыру. Гимнастикалық орындықтың үстімен еңбектеп, доға астынан жүрелей жүруге, шығыршық үстінен секіріп өтуге үйрету. «Жаңғақтармен ойнаймыз» атты масажды ойын техникасын меңгерту.

Шаттық шеңбері:

Күн болып біз күлеміз,
Шуақ боп жайнап жүреміз.
Денемізді шынықтырып,
Ұзақ өмір сүреміз.

– Балалар, кірпі бізге хат қалдырыпты. Онда: «Балалар мен өзімнің қоян досымды жоғалтып алдым. Маған оны табуға көмектесесіңдер ме?» депті. Көмектесеміз бе? (Көмектесеміз).

– Ол үшін біз қоянды орманнан іздеуіміз керек. Жаксылап, бойымызға күш жинап дайындалайық. Олай болса, дайындықты бастаймыз.

1. Жетекшінің белгісі бойынша бағытты өзгертіп жүру.

Балалар шеңбер бойымен жүреді. «Кім биік» жаттығуын жасап, аяқтың ұшымен жүреді. «Қарды аттап жүр» қимылын жасайды. (Аяқты тізеден жоғары көтеріп жүру. «Жылан» жүрісімен ирелендеп жүру. «Бұтақтардан өтеміз». (Жүрелей жүру). «Бойды қыздыру». (Аяқ ұшымен жүгіру). «Біз біргеміз». (Бір-бірінен ұстап жүру). «Демаламыз». Жүріп келе жатып, қолдарын жоғары көтеріп түсіру, қолдарымен тізелерін қағу. (Қарды қағамыз). Жәй жүріс, бір тізбекке тұрып, үш сапқа бөлініп тұру.

II. Жалпы жетілдіруші жаттығулар: «Қоянды іздейміз».

Б.к. тұзу тұру. 1-мойнын оңға бұрып, оң қолын мандайына тақап қарау.

2-сол жағына қайталау. Б.к. тұру. (6 рет).

Б.к. тұзу тұру. 1-оң иықты айналдыру, 2-сол иықты айналдыру, бірге айналдыру. Б.к. келіп тұру. (8 рет).

Жаттығу: «Ағаш арасымен жүру».

Б.к. тұзу тұру. 1-аяғын оң жаққа 1 қадам жасап, оң қолын жоғары көтеріп түсіру, бастапқы қалпына келіп тұру, сол жағына қайталау. (6 рет).

Жаттығу: «Отырып, дем алайық».

Б.к. тұзу тұру. 1-отырып, екі қолымен тізені құшақтайды, басын төмен түсіреді, басын көтереді, тұрады. Б.к. келу.

Жаттығу: «Мықты саусақтар».

Б.к. тұзу тұру. Қолды екі жанына созып, алға, артқа айналдыру.

Жаттығу: «Қоянша секіру».

Б.к. тұзу тұру. Қос аяқпен оңға қарай секіру, орнына тұру, солға қарай секіру.

Б.к. келу. (8 рет).

Жаттығу: «Қарды үрлейміз». Тыныс алу жаттығуы.

Екі қолдарымен қар ұстағандай қалыпта тұрып үрлеу. «Қоянды қуып жетеміз». Шеңбер бойымен жүгіру, жәй жүріс, бір тізбекке тұру. Үш сапқа бөлініп тұру.

Негізгі қимыл.

«Бөренеден өтеміз» қимылы: Орманда сынған ағаштар көп болғандықтан бөренеден еңбектеп өту. Оң, сол жаққа қарау. Гимнастикалық орындық үстінен еңбектеп өту.

«Иілген ағаш арасынан өтеміз» қимылы: Доғаның астынан өту.

«Ордан аттаймыз» қимылы: Орманда кез келген жерде ор болуы мүмкін. Сондықтан, ордан секіре білу керек. Үлкен және кіші шығыршықтан секіру.

– Балалар, сендер барлық кедергілерден жақсы өттіңдер. Бірақ қоянды таба алмадық. Қане, бір тізбекке тұрып, оң және сол жаққа қарайық. Қоянды іздейміз. Балалар, ештеңе көрінбей ме? Қарандаршы, ағаш діңі тұр ғой. Оның артында отырған қоян емес пе? Өзі қорқып қалған сияқты. Қане, оны бәріміз шақырайық. Қоян, қоян, келе ғой. (Қоян музыкамен секіріп шығады).

– Қоян сені кірпі досың жоғалтып алыпты. Біздің оған көмектескіміз келді. Балалар сені табу үшін көптеген кедергілерден өтті. Міне, енді сені таптық. Қане, қоянның көңілін көтеріп ойын ойнайық.

Қимылды ойын: «Қояндар мен түлкі».

Шарты: Балалар қоянды ортаға алып, сөзге сәйкес қимылдар жасайды. Түлкі шыққанда доғаның астынан өтеді. Түлкі ұстап алған бала, түлкі болады.

Қояндардың әні:

Көңілді қоян ақ қоян,
Бізге келші сақ қоян.
Қолмен жерді казамыз,
Жерден сәбіз табамыз.

Ойын бастаушы:

Осы кезде қу түлкі,
Атып шығып ағаштан.
Қояндарды көреді.
Көреді де қуады.

Ойын: «Жаңғақтар».

Шеңбер болып тұрамыз,
Жаңғақты қолға аламыз.
Арқамызға арлы-берлі,
Қимыл жасап ойнаймыз.
Бір, екі, үш, төрт, бес, алты,
Бір, екі, үш, төрт, бес, алты.

Осымен ойынымыз аяқталды. (Балалар жаңғақтарды қорапқа салады).

– Балалар, міне, қоянды табамыз деп, көп еңбектендік. Сендер шаршаған жоқсындар ма? (Жоқ).

– Жарайсындар! Әрдайым деніміз сау болсын! Бәріміз тату болайық!

«ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ МУЗЫКАЛЫҚ АСПАПТАРЫ»

**ИСАГАЛИЕВА Венера
Амантайқызы,**
Атырау қаласындағы
№34 «Нұрбөбек» бөбекжай-
бақшасының музыка жетекшісі

Мақсаты: Балаларды ұлттық музыкалық аспаптардың түрлерімен, құрлысымен таныстыру. Үнін тыңдап, салыстыру арқылы оларды бір-бірінен ажырата білуге үйрету.

Әдіс-тәсілдері: Аспаптарды таныстыру, сұрақ-жауап, қимыл жаттығуы, би қимылдары, тыңдау.

Көрнекіліктер: Интерактивті такта. Аспаптар: домбыра, қобыз, сыбызғы.

Балалар саз залына күйші Құрманғазының «Сарыарқа» күйімен кіреді.

– Сәлеметсіңдер ме, балалар. (Әуенмен амандасады).

– Біз бүгін ұлттық музыкалық аспаптармен танысамыз.

Интерактивті тактадан:

Сазсырнай – қазақтың ұлттық аспабы. Ол саз балшықтан күйдіріліп жасалады. Үрмелі аспаптар қатарына жатады.

Жетіген – халқымыздың өте ерте заманнан келе жатқан жеті ішекті шертпелі музыка аспабы. Ол ағаштан құрастырылып жасалады.

Сыбызғы – үрлеп ойналатын аспап.

Домбыра – ғасырлар сырын сақтаған, қос ішекті шертіп ойнайтын музыкалық аспаптың бірі. Өзіне тән ерекшелігі бар. Қос ішекті шертпелі аспапқа жатады.

Шертер – шертіп ойналатын қазақтың ұлттық аспабы.

Асатаяқ – сілқу арқылы үн шығаратын, көне музыкалық аспап. Бас жағына түрлі темір сақиналар, сылдырмақтар тығылып, өрнектермен әшекейленеді.

Шаңқобыз – бітімі бөлек, ойналуы ерекше, қазақ халқының көне музыкалық аспабы. Үні құлаққа жағымды.

Жұмбақтар:

Жеті шектен жеті түрлі үн шығар,

Әуезінен жеті тарау мұң шығар,

Ойнап кетсең түрлі-түрлі жыр шығар,

Бұл аспап қай аспап? (Жетіген)

Әндетіп шығар әні бар,

Бұл аспап қай аспап? (Қобыз)

Дауысы бар, жаны бар,

Шертсең күйі, әні бар.

Құлағын оң бұра,

Бұл аспап қай аспап? (Домбыра)

Ән: «Оркестр».

Музыкалық дидактикалық ойын: «Аспапты тану».

Шарты: Үн таспадан аспаптар үні беріледі. (Балалар қимылмен көрсетеді).

– Домбыра, жетіген аспаптарында қалай ойнайды? (Шертіп).

– Бұл аспапты шертпелі аспаптар қатарына жатқызамыз.

– Қобызда қалай ойнайды? (Ысып).

– Сыбызғы аспабында қалай ойнайды? (Үрлеп).

Сергіту сәті: Әуенді тап?

Шарты: Музыка жетекшісі ұнтаспа арқылы әртүрлі әуендерден үзінді қояды. Балалар сол әуендердің қандай аспапта ойнағанын айтады.

Ән: «Домбыра сазы». И.Нүсіпбаев.

Ән: «Еркем-ай». (Ұлттық аспаптармен орындау).

Қорытынды.

«ДИДАКТИЧЕСКАЯ ИГРА КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ РЕЧИ ДОШКОЛЬНИКОВ»

МАМЕДОВА Зульфия
Абдулхамидовна,
студентка 4-го курса,
университет им. Ж.Ташенова
ОП Дошкольное воспитание и
обучение
г. Шымкент

Аннотация: В статье описана проблема недоразвития речи детей раннего возраста и ее развитие посредством дидактической игры в условиях дошкольного образовательного учреждения.

Ключевые слова: Дидактические игры, развитие речи, дошкольники.

Тематическая рубрика: Дошкольное образование.

Дошкольное детство – короткий, но важный период становления и развития ребенка. Основной вид деятельности детей дошкольного возраста – игра, в процессе которой развиваются духовные и физические силы ребенка; его внимание, память, воображение, дисциплинированность, ловкость. В своей работе особое внимание я уделяю дидактической игре. Благодаря ее использованию процесс обучения проходит в доступной и привлекательной для детей дошкольного возраста игровой форме. Я считаю, что дидактическая игра развивает речь детей: пополняет и активизирует словарь, формирует правильное звукопроизношение, развивает связную речь, умение правильно выражать свои мысли. Основная цель моей работы заключается в развитии всех компонентов устной речи детей с помощью дидактической игры.

Педагогические задачи моей деятельности: Формирование системы научных знаний о природе и обществе. Развитие умственной деятельности: мыслительных процессов и операций, познавательной активности и самостоятельности, культуры умственного труда. Воспитание познавательных интересов, любознательности. Формирование речи: пополнение и активизация словаря, воспитание правильного звукопроизношения, развитие связной разговорной речи.

Всё вышеизложенное послужило обоснованием для выбора темы «Дидактическая игра – средство речевого развития дошкольников». Игры с предметами или игрушками. Направлены на развитие тактильных ощущений, умение манипулировать с различны-

ми предметами и игрушками, развитие творческого мышления и воображения.

Словесные игры. Для развития слуховой памяти, внимания, коммуникативных способностей, а также для развития связной и диалогической речи, умения и желания выражать свои мысли.

Настольно-печатные игры. Используются как наглядное пособие направленные на развитие зрительной памяти и внимания. Обязательными атрибутами в игровом процессе являются обучающие и воспитывающие задачи, четкие правила и точная последовательность действий. Игровые действия – основа игры. Из опыта работы, хочу сказать, что дидактическая игра – сильный стимулятор умственной и коммуникативной деятельности детей. Она позволяет закрепить знания и навыки детей, применить их на практике, приучает к самостоятельности в работе, соблюдению норм речевого этикета, активизирует творческую деятельность. Дидактические игры для решения задач речевого развития, закрепляют и уточняют словарь, изменения и образование слов, упражняют в составлении связных высказываний, развивают объяснительную речь. Из всего выше сказанного могу сделать вывод, что использование дидактических игр в моей работе, способствуют развитию речевой активности детей. Необходимо помнить, что развитие в ходе игровой деятельности речи детей – попытка учить детей светло, радостно, без принуждения.

Для выбора дидактической игры необходимо знать уровень подготовленности воспитанников. Иначе говоря, определяя дидактическую задачу, надо, прежде всего, иметь в виду, какие знания, представления должны усваиваться, закрепляться детьми, какие качества личности можно формировать у них средствами данной игры. В каждой дидактической игре своя обучающая задача, что отличает одну игру от другой. Соблюдение правил в игре требует от детей определенных усилий воли, умения общаться со

сверстниками. Я считаю, что первым условием, при котором дидактическая игра станет средством умственного развития — это наличие основных компонентов: дидактической задачи, правил и игровых действий. Вторым условием является правильная организация дидактической игры мной как воспитателем, включающая в себя подготовку к проведению дидактической игры, ее проведение и анализ. Я знаю, что методика проведения дидактических игр включает в себя: ознакомление детей с содержанием игры, с дидактическим материалом, который будет использован в игре (показ предметов, краткая беседа); объяснения хода и правил игры.

Анализируя проведенные игры, я выявила эффективные приемы ее подготовки и проведения, что не сработало и почему. Кроме того, анализ позволил выявить индивидуальные особенности в поведении и характере детей и, значит организовать индивидуальную работу с ними. Секрет успешной организации игры заключается в том, что я, обучая детей, сохраняю вместе с тем игру как деятельность, которая радует детей, сближает их.

Выводы: Я думаю, что дидактические игры, игровые задания и приемы позволяют повысить восприимчивость детей, разнообразят учебную деятельность ребенка, вносят занимательность. Изучив литературу по теме, я выяснила, что дидактическая игра представляет собой многоплановое, сложное педагогиче-

ское явление: она является и игровым методом обучения детей, и формой обучения, и самостоятельной игровой деятельностью, и средством всестороннего воспитания личности ребенка, и эффективным средством умственного развития ребенка, что обусловлено его психическим развитием. Картотека дидактических игр и дальнейшее их использование в процессе формирования у детей умение классифицировать и связно описывать предметы показало эффективность моей работы. Результаты моей работы позволяют сделать вывод о том, что не все задачи, поставленные мной в начале работы по данной теме, решены. Я думаю, что для формирования качеств будущего школьника необходимо продолжать работу далее.

Список литературы:

1. Бондаренко А.К. Дидактические игры в детском саду. - М., 1999.
2. Гербова В.В. Конспекты занятий по развитию речи. — М., 2002.
3. Козлова С.А., Куликова Т.А. Дошкольная педагогика. - М., 2008.
4. Современный словарь по педагогике / Сост. Е.С. Рапацевич.- М., 2001.
5. Комарова Н.Ф. Комплексное руководство дидактическими играми в детском саду. М., 2012.
6. Тихеева Е.И. Развитие речи детей. — М., 1990.

«ЗВУК [З], БУКВА З». «ДОМАШНИЕ ЖИВОТНЫЕ»

ПОДВИЖЕНКО Елена Владимировна,
учитель-логопед КГКП
«Центр полиязычного
развития я/с №6»
г. Экибастуз

Цель: Постановка звука [з], активизация словарного запаса по лексической теме «Домашние животные».

Задачи занятия: Познакомить ребёнка с механизмом образования звука [з];

обогащать словарь существительных по лексической теме «Домашние животные». Развивать моторику артикуляционного аппарата; Развивать силу голоса и длительный плавный выдох; Развивать фонематический слух;

Развивать нужные артикуляционные движения для данного артикуляционного уклада. Воспитывать интерес к содержанию занятия;

Воспитывать трудолюбие, настойчивость, адекватное отношение к своему дефекту звукопроизношения. Устранять неправильный артикуляционный уклад звука [з] в изолированном виде; Преодолевать речевой негативизм.

Оборудование: Зеркало, зонды, антисептик, салфетки, дидактические игрушки: комарик, замок с

ключом; алгоритм «Анализ артикуляции», алгоритм «Характеристика звука» – «Звуковички»; лото «Домашние животные», карточки с изображением свинки, пса, крысы; кукла Зоя; картинка «На что похожа буква З»; карточки «Паровозик», «зонт, роза, зубы, ваза, коза, забор, берёза», игра «Где звук?».

– Тебя сегодня встречают наши знакомые животные, назови, кого ты видишь на картинках. (Ребёнок называет: Свинка Соня, пёс Барбос, крыса Лариса).

– Что общего в этих словах? (Звук [с]).

Сообщение темы занятия.

– Сегодня мы будем учиться произносить братца звука [с] – звук [з]. Почему они братья ты скоро узнаешь. Познакомься, это – девочка Зоя, она живёт в деревне и очень любит ухаживать за домашними животными. Каких животных называют домашними? (Которые живут рядом с человеком).

– Выложи на карточке лото картинки с изображением только домашних животных, назови их. (Корова, овца, собака, свинья, кошка, утка, курица...).

Анализ артикуляции звука.

Показывает алгоритм «Анализ артикуляции».

1. При произнесении звука [з] губы в улыбке или округлены?

(При произнесении звука [з] губы не напряжены, слегка растянуты в улыбке).

2. При произнесении звука [з] зубы разомкнуты? (зубы сближены на 1-2 мм, верхние и нижние резцы обнажены).

3. При произнесении звука [з] язык находится вверху или внизу? (кончик языка широкий, упирается в основание нижних резцов).

(Кончик языка широкий, упирается в основание нижних резцов, не задевая верхушек зубов и вибрирует.

Боковые края языка плотно прилегают к внутренней стороне верхних коренных зубов, закрывая проход воздушной струе по бокам).

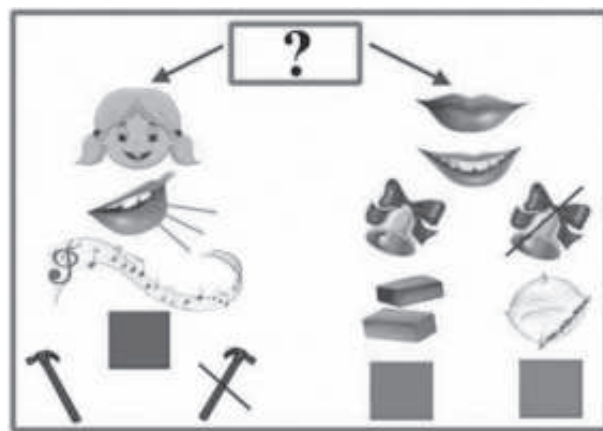
4. При произнесении звука [з] голосовые связки работают или нет? (голосовые связки работают).

5. При произнесении звука [з] воздушная струя: Сильная или слабая? Тёплая или холодная? (Слабая, узкая, холодная, плавная, направлена вниз).

Вывод: артикуляция звука [з] схожа с артикуляцией звука [с].

Характеристика звука.

Педагог демонстрирует алгоритм «Характеристика звука» – «Звуковички».

1. Есть ли преграда для выдыхаемой струи воздуха? (Преграда есть, значит звук согласный).

2. Голосовые связки вибрируют или нет? (Голосовые связки вибрируют, значит звук звонкий).

3. Средняя часть спинки языка поднимается к твёрдому нёбу или нет? (Спинка языка не поднимается, значит звук твёрдый).

– Выбери соответствующего человечка. (Синий с колокольчиком).

Постановка звука.

– Положи одну руку мне на гортань, а другую на свою. Произноси звук [с].

– Голосовые связки работают? (Нет).

– Включи голос и произнеси [с] звонко.

Контролирует произнесение звука тактильным, зрительным, кинестетическим, слуховым приёмами контроля. При необходимости использует зонд №1 или №2 для постановки звука.

– Какой звук получился? (Получился звук [З]).

Физминутка: «Помогаем Зое». (Ребёнок имитирует действия в соответствии с текстом).

Зоя рвёт траву для козы. Зоя сыплет пшено цып-пятам: «Цып-цып-цып». Гладит кошку Муську. Доит корову Зорьку. Зоя ловит курицу.

К нам однажды на козе,

Прискакала буква «Зэ».

Буква «Зэ» козу кормила,

Буква «Зэ» козу поила.

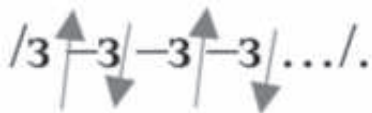
Вымя вымыла водой,

У козы большой удой.

Баночка готова молока парного.

Закрепление звука в изолированном виде.

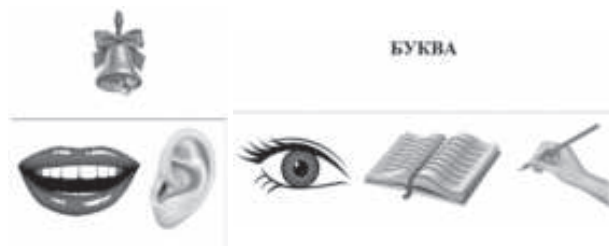
Игры-звукоподражание: «Летит комар» - /з-з-з-з-з-з-з-/, упражнение «ЗамОк»: открываем-закрываем замок -

Связь звука с буквой.

Педагог демонстрирует алгоритм «Звук-буква».

– Чем звук отличается от буквы?

(Звуки – слышим и произносим, буквы – видим, читаем, пишем).

–Звук [з] на письме обозначается буквами З, з [зэ].

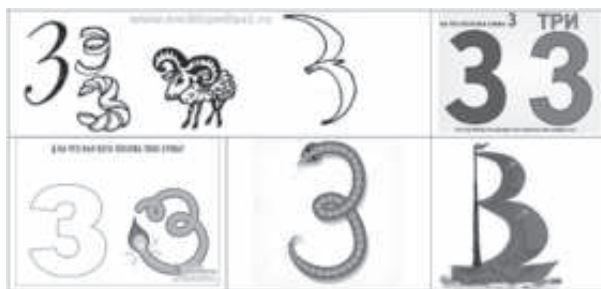
Игра: «На что похожа буква З?».

На эту букву посмотри:

Она совсем как цифра 3.

З – не просто завитушка,

З – пружина, крендель, стружка.

По белому полю
В туман и снега
Бредут потихоньку
Бараньи рога... (Буква «З»)

«З» изогнулась как змея,
Но её не запугать меня.
Развитие фонематического слуха.

Игра: «Поймай звук [з]». (Ребёнок хлопает в ладоши, когда слышит звук [з]).

З-к-т-з-р-з-м-х-з-н-з-г-з-ш-в-з-з

С-з-ш-щ-з-з-ц-й-з-с-з-з-з-ш-с-з

За-ма-со-зу-зы-сы-шу-зо-са-ша-зэ

Зоя, сон, шум, зонт, роза, ваза, сушки, зверь, коза.

Игра: «Где звук?». (Паровозик).

– Определи место звука в словах: Зонт, роза, ваза, коза, забор, берёза.

(Называет место звука в слове, под картинкой выкладывает соответствующую карточку).

Домашнее задание. Выполнять артикуляционную гимнастику для звука [з], игры со звукоподражанием.

Итог занятия.

«БУРАТИНО У РЕБЯТ – ДОШКОЛЯТ»

УРАЗЫМБЕТОВА
Раушан Ислямкызы,
воспитатель, педагог-исследователь КГКП
ясли-сада «Нурбөбек»
г. Сатпаев

Цель: Закрепить знания о гласных и согласных звуках, закреплять умение проводить звуковой анализ слова, определяя местонахождение звуков, количество слогов в слове. Развивать связную речь детей, продолжить работу по активизации и уточнению словаря детей. Закрепить счет в пределах 10, нахождении соседей цифры, закрепить знания дней недели, о геометрических фигурах, упражнять в решении задач. Закрепить знания о временах года, о правилах дорожного движения. Стимулировать развитие мыслительных способностей. Закрепить у детей знания полученные ранее. Развивать у детей интерес к самостоятельному решению познавательных и творческих задач.

Ресурсы: Технологии ИКТ, проектор, мяч, портфель, конверты с заданиями, математические знаки, книга «Азбука».

Методы: Словесный, игровой, наглядный, модель 4К (работа в команде).

Круг радости: Ребята, я приглашаю вас в круг радости.

В круг широкий, вижу я,
Встали все мои друзья.
Мы сейчас пойдем направо,
А теперь пойдем налево.
В центре круга соберемся,
И на место все вернемся.
Улыбнемся, подмигнем,
И математикой, грамматикой займемся.
– Для чего нам нужна математика и грамматика?
Чтоб водить корабли, чтобы в небо взлететь,
Надо многое знать, надо многое уметь.
И при этом и при этом вы заметьте-ка,
Очень важная наука математика и грамматика.
– Почему корабли не садятся на мель?
Потому что, потому что, вы заметьте-ка,
Капитану помогает математика.

Чтоб врачом, моряком или лётчиком стать.

Надо, прежде всего, нам грамматику знать!

Воспитатель предлагает небольшую разминку.

«Разминка».

– Для разминки мы с вами поиграем в игру с мячом «Назови скорее».

(Дети встают полукругом, воспитатель бросает мяч и задает вопрос.)

– Какое сейчас время года? (Стихотворение про весну читает ребенок).

Если речка голубая,

Вновь проснулась ото сна.

Каждый знает, вместе с солнцем,

В гости к нам идет весна.

– Какой сейчас месяц? Какой среди названных месяцев весенний: декабрь, ноябрь, май? Сколько месяцев в году? Назовите дни недели по порядку. Сколько дней в неделе? Назовите сегодняшний день недели. Какой день недели был вчера? Какой будет завтра? (Ответы детей).

– Сколько сторон у прямоугольника? Назови времена года. Если стол выше стула, то стул... Если линейка длиннее карандаша, то карандаш... Продолжи счет 10, 9... Соседи числа 5. Последующее число, числа 8. Предыдущее число числа 9. (Ответы детей).

– Садимся на свои места. Скажите, вы хотите идти в школу? Готовы идти в школу? А чему вы хотите там научиться? (Ответы детей).

Стук в дверь: Входит Буратино.

Буратино: Здравствуй дети! Я слышал, что вы хотите пойти в школу? Чтобы идти в школу нужно много знать. Вот у меня есть портфель. Он не простой, а волшебный. Внутри портфеля есть много заданий. Если вы правильно выполните все задания, то вас всех возьмут в школу. Выполняйте задания, а я посижу и посмотрю. (Воспитатель достает из портфеля конверт с заданием).

– А теперь обратите внимание на экран.

1 задание: Занимательные задачи.

– Сколько ушей у двух мышей? Сколько лап у двух медвежат? У семи братьев по одной сестре. Сколько всего сестер? У бабушки Даши внучка Маша, кот Пушок и собачка Дружок. Сколько всего внуков у бабушки? (Ответы детей).

– Горело семь свечей, две свечки погасли. Сколько свечей осталось? (Остались две, остальные сгорели).

– В корзине три яблока. Как поделить их между тремя детьми так, чтобы одно яблоко осталось в корзине? (Отдать одно яблоко с корзиной).

– На березе три толстых ветки, на каждой толстой ветке по три тоненьких веточки. На каждой тоненькой веточке по одному яблочку. Сколько всего яблок? (Нисколько, на березе яблоки не растут).

2 задание: Назови соседей числа. (Слайд).

3 задание: Ребята, а у нас ещё одно задание. Нам предлагают отгадать загадки о геометрических фигурах.

1. Три вершины, три угла, три сторонки – вот и я! (Треугольник).

2. Не овал я, и не круг, треугольнику я – друг. Прямоугольнику я – брат, а зовут меня ... (Квадрат).

3. Я как обруч, колесо, как чудесное кольцо, и как просто буква О. (Круг).

4. Я почти, как круг – малец, я похож на огурец. (Овал).

5. Четыре угла, как квадрат я имею, но только квадратом назваться не смею, но всё же похож на квадрат, между прочим. У меня 2 длинные стороны и 2 покороче. (Прямоугольник).

– А теперь обратите внимание на экран. (Геометрические фигуры).

– Дети давайте заселим домики числами так, чтобы соседи в сумме давали номер дома. Рассели в домики соседей. (Слайд)

– Мы теперь знаем номера своих домов и квартир. И теперь нам нужны ключи, чтобы туда попасть. Давайте их сделаем. Итак, ставим карандаш на точку и под мою диктовку начинаем. Графический диктант. (Ключик).

Игра: «В какой руке сколько?».

Физкультминутка: «Мы устали, засиделись».

Мы устали, засиделись,

Нам размяться захотелось.

Отложили мы тетрадки,

Приступили мы к зарядке.

(Одна рука вверх, другая вниз,
рывками менять руки).

То на стену посмотрели,

То в окошко поглядели.

Вправо, влево, поворот,

А потом наоборот.

(Повороты корпусом).

Приседанья начинаем,

Ноги до конца сгибаем.

Вверх и вниз, вверх и вниз,

Приседать не торопись!

(Приседания).

И в последний раз присели,

А теперь за парты сели.

(Дети садятся на свои места).

– Молодцы, отдохнули. Впереди нас ждут интересные, но сложные задания, но мы с ними обязательно справимся. У народа на все случаи жизни есть мудрые высказывания. Вот что сказано про азбуку и буквы: Азбука к мудрости ступенька. Без букв и грамматики не учатся математике.

– А какие вы знаете пословицы и поговорки о знании?

1. Знайка дорожкой бежит, а Незнайка на печи лежит.

2. Ученье свет, а не ученье – тьма.

3. Мир освещается солнцем, а человек – знанием.

4. Чтение лучшее учение.

Д\и: «Что мы знаем о звуках».

– Какие бывают звуки? (Гласные и согласные).

– Что могут делать гласные звуки? (Петь).

Воздух свободно идёт через рот,

Нет препятствий разных.

Голос участвует, голос зовёт,

Звук получается гласный.

Гласные тянутся в песенке звонкой,

Могут заплакать и закричать.

Могут в кроватке баюкать ребёнка,

Но не желают свистеть и ворчать.

А согласные согласны,

Шелестеть, шептать, шипеть,

Но не хочется им петь.

С-с-с змеиный слышен свист,

Ш-ш шумит опавший лист.

Ж-ж жуки в саду жужжат,

Р-р моторы тарахтят.

– А какие бывают согласные звуки? (Твёрдые и мягкие).

– Назовите согласные звуки, которые всегда твёрдые. (Ж, ш, ц).

– Назовите согласные звуки, которые всегда мягкие? (Ч, щ, й).

– И так, есть звуки, которые можно пропеть. Какие это звуки. Как называются звуки, которые произносятся при помощи губ, зубов и языка. (Слайд).

Звуковой анализ слова.

Воспитатель предлагает детям сделать звуковой анализ слова САНИ. (Дети рассаживаются за столы, и каждый работает в кассах, один ребёнок, который закончил первым, работает у доски).

– Сколько звуков мы слышим в слове сани? Какой первый звук в этом слове? (Звук [с], твёрдый согласный звук).

– Какой фишкой мы обозначаем этот звук. (Синей фишкой).

– Какой второй звук в этом слове? (Звук [а], гласный звук, обозначается красной фишкой).

– Какой третий звук в слове сани? (Звук [н], мягкий согласный звук, обозначается зеленой фишкой).

– Какой четвёртый звук мы слышим в этом слове? (Звук [и]- гласный звук, обозначается красной фишкой).

– Молодцы ребята, вы очень хорошо справились с этим заданием.

«Найди слова с буквой «С».

Солнце село за село,

Спят синицы, сойки спят.

Спит в реке усталый сом,

Спят и лес и степь и сад.

Стадо спит, пастух и пес,

Смолкли скрипы, песни, смех.

Сон в страну свою унес всех.

Буратино: Ребята, я очень люблю решать задачи, а вы умеете ли их решать?

– Да, Буратино умеют и любят их придумывать. Дети назовите из скольких частей состоит задача? (Условие, вопрос, решение).

– Какие арифметические знаки мы знаем. (Плюс, минус, равно).

– Если в вопросе задачи есть слово «стало», то какой арифметический знак ставим? Если в вопросе задачи есть слово «осталось», то какой арифметический знак ставим? (Минус).

– Обратите внимание на экран и придумайте задачи по картинкам. И найдите среди примеров правильное решение. (Предложить детям самостоятельно придумывать задачи по слайдам).

– Какие знаки еще бывают? (Больше, меньше, равно).

Буратино: У меня в портфеле знаки. Математические знаки просят помощи. Они забыли, зачем они нужны? Помогите, что показывают эти знаки? Как

они называются? У вас на столах карточки, вам нужно сравнить числа и поставить в клеточках нужные знаки. (Нужны, чтобы сравнивать числа, а называются знаки – больше, меньше, равно).

Д/игра: «Найди лишний предмет».

Буратино: Ребята, а вы знаете правила ДД? Ведь вам необходимо их знать.

Отгадайте загадки. (Буратино зачитывает загадки).

Всем знакомые полоски,

Знают дети, знает взрослый,

На ту сторону ведет. («Пешеходный переход».)

На машинах здесь, друзья,

Ехать никому нельзя.

Можно ехать, знаете, дети,

Только на... («Велосипедная дорожка».)

А здесь, ребята, не до смеха,

Ни на чем нельзя здесь ехать.

Можно только своим ходом,

Можно только пешеходам. («Пешеходная дорожка».)

Этот знак заметишь сразу:

Три цветных огромных глаза.

Цвет у глаз определенный:

Красный, желтый и зеленый.

Загорелся красный – двигаться опасно,

Для кого зеленый свет – проезжай, запрета нет. (Светофор.)

В белом треугольнике,

С окаемкой красной.

Человечкам-школьникам,

Очень безопасно.

Этот знак дорожный,

Знают все на свете:

Будьте осторожны,

На дороге ... (Дети) .

– Буратино предлагает вам немного размяться. (Буратино показывает цвета светофора: на красный сидим, на желтый хлопаем и на зеленый идем).

Буратино: Ребята, у меня в портфеле все цифры перепутались. Расставьте их по порядку. А теперь переверните и прочитаете какое слово получилось?

Игра: «Буквы заблудились». Чтение слова «Азбука».

– Вот мы и справились со всеми заданиями. Буратино, как ты думаешь, дети наши готовы пойти в школу?

Буратино: Конечно! Я для них даже приготовил подарки. (Буратино раздает детям подарки).

«ЗИМНИЙ ВАЛЬС»

КУРИКОВА Айгуль
Насиретдиновна,
воспитатель I-категории
КГКП ясли-сада «Нурбобек»

Цель. Закрепление и повторение понятий об особенностях, о приметах времени года-зима, о зимних развлечениях. Активизация и расширение словаря по теме «Зима», «Зимние забавы». Развитие языкового чутья путём образования родственных слов. Развивать личностные качества: активность, любознательность. Воспитание устойчивого интереса к занятию, стремление к активной деятельности самостоятельности в принятии решений. Закрепление танцевальных движений.

Предварительная работа: Разучивание стихов, песен, танцев. Беседа о зиме и рассматривание иллюстраций о зиме.

Персонаж: Снеговик.

Атрибуты: Шапочки снеговиков, лопатки для снега, клюшки, шайбы, воланчики для «снежинок», лыжи, ёлки для декораций, ширма, снежки.

Круг радости.

– Ребята, отгадаем загадку и узнаем, о чём мы с вами будем разговаривать. Итак, послушайте загадку.

Запорошила дорожки,

Разукрасила окошки.

Радость детям подарила,

И на саньках прокатила. (Зима)

– Правильно, назовите зимние месяцы? (Декабрь, январь, февраль).

– Посмотрите, сколько снега за окном. А вы любите зимой гулять? (Да).

– Тогда я приглашаю вас отправиться со мной на прогулку.

Упражнение на развитие общей моторики «Прогулка».

Зашагали ножки: топ-топ-топ!

Прямо по дорожке: топ-топ-топ!

Ну-ка веселее: топ-топ-топ!

Вот как мы умеем: топ-топ-топ! (Дети идут по кругу маршируя).

– А теперь, через сугробы перешагиваем. (Дети шагают широким шагом).

– Взяли в руки лопатки и разгребаем снег. (Дети имитируют движение с лопатой).

– Взяли лыжи и палки и поехали кататься. (Дети имитируют катание на лыжах).

Пусть мороз трещит,

Вьюга в поле кружит.

Малышам-крепышам,

Не страшна стужа.

– Молодцы у нас ребята. Сильные и смелые, дружные умелые. Ребята, какая погода сегодня на улице? (Морозная, холодная, снежная).

– Правильно. На улице морозно, ветрено, холодно. Давайте немножко погреемся.

Физминутка: «На дворе мороз и ветер».

На дворе мороз и ветер,

На дворе гуляют дети.

Ручки, ручки потирают,

Ручки, ручки согревают.

Чтоб не зябли наши ручки,

Мы похлопаем в ладоши.

Вот как хлопать мы умеем.

Вот как ручки мы согреем.

Чтоб не зябли наши ножки,

Мы потопаем немножко.

Вот как топать мы умеем,

Вот как ножки мы согреем.

Нам мороз теперь не страшен,

Все мы весело попляшем.

Вот как мы плясать умеем,

Вот как ножки мы согреем.

(Дети имитируют движения по тексту).

– Давайте, ребята я вам загадаю загадку.

Что за нелепый человек.

Пробрался в двадцать первый век?

Морковкой нос, в руке метла.

Бойтся солнца и тепла. (Снеговик).

Снеговик: Здравствуйте, ребята. (Здравствуйте. Сәлеметсіз бе).

Снеговик:

Снеговик я не простой,

Любопытный, озорной.

Знать хочу я чем,

Ребята, занимаются зимой? (Катаемся на санках, лепим из снега снеговика, играем в снежки и т.д.).

Слайд на картинках.

– Снеговик зиме радуется. но придет весна и он заплачет.

Снеговик на весну обижается,

Снеговик от тепла простужается.

У него, если нету мороза,

Капельки капают с носа.

– Грустно нашему снеговика. А давайте, прочтём Снеговика стихи про зиму.

1-ребенок:

Ах, ты зимушка-зима!

Белый снег пушистый.

Раскидала на дома,

И ледочек чистый.

И сверкают в тишине,

Белые снежинки.

И рисует на окне,

Нам мороз картинки.

2-ребенок:

К нам зимой пришёл мороз,

Он сапожки нам принес.

Шапки, варежки, пальто,

Чтобы не замерз никто.

3-ребенок:

Снова зимушка-зима,

Королева снежная.

Нарядила все дома,

В платочки белоснежные.

По округе пробежала,

Замела дорожки.

Каждому кусту связала,

Тёплые одежки.

Снеговик: Замечательные стихи, ребята, спасибо большое!

– Что-то не веселиться наш снеговик. Может поиграем со снеговиком.

Снеговик: Я очень люблю играть, а вы любите? Давайте поиграем!

Музыкальная игра: «Гори, гори, ясно. Чтобы не погасло...».

Снеговик: А теперь, ребятки, отгадайте мои загадки:

Все зимой его бояться,

Больно может он кусаться.

Прячьте уши, щеки, нос,

Ведь на улице... (мороз).

С неба он летит зимой,

Не ходи теперь босой.

Знает каждый человек,

Что всегда холодный ... (снег).

Он и добрый, он и строгий,

Бородой до глаз зарос.

Красноносый, краснощекий

Наш любимый... (Дед Мороз.)

– Снеговик, мы хотим, спеть для тебя песню.

Песня: «Первый снег».

К нам на новоселье, жалует зима,

А за ней веселье, смех и кутерьма.

Припев:

А ну, дружок,

А ну, снежок.

Лети не уставай!

И дом, и двор и всё кругом,

Теплее укрывай.

Нам всего милее зимние деньки,

Лыжные аллеи, лыжи и коньки.

Припев:

А ну, дружок,

А ну, снежок.

Лети не уставай!

И дом, и двор и всё кругом,

Теплее укрывай.

– Ах, ты Зимушка-зима, хорошо у тебя в гостях! Но пора нам собираться, в детский садик возвращаться.

Снеговик: Жалко с вами расставаться. Вот дарю я вам подарки, про меня не забывайте, зимушку вспоминайте. До свидания, друзья! (До свидания).

Улытауская область